Leto VI., štev. 244 | Ljubljana, sreda 21. oktobra 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 20. oktobra.

Uspeh locarnske konference odmeva na svoj način po vseh deželah. Na Angleškem je veselje skoro enodušno, le delavski organ «Daily Herald» izraža iz notranjepolitičnih razlogov nekaj rahlih pomislekov. V Franciji se levi in celo tudi desni tabor radujeta nad dejstvom, da sta se Anglija in Italija zavezali bdeti nad Renom. Lahi deloma govore o bodočih Zedinjenih državah Evrope, deloma pa hvalijo precejšnji vpliv, ki ga je Italija imela na ugoden izid. Na Češkem in v Belgiji je zadovoljnost splošna. Države, ki niso neposredno zainteresirane, skoro brez izjeme pozdravljajo pomirjenje v sršenovem gnezdu zapadne Evrope.

Rahlo nezadovoljstvo se čuti na Poljskem, ker naša bratska republika ni dosegla enakovrednega jamstva za svoje zapadne meje, kot si ga je pridobila Francija za svojo severoiztočno granico. Amerika sicer glasno pozdravlja spametovanje Evrope, vendar le s težavo prikriva bojazen, da postane stari kraj preveč pameten. Mogotci Zedinjenih držav Amerike z ljubosumnostjo gledajo na možnost ustvaritve Zedinjenih držav Evrope, identično z osvoboditvijo našega kontinenta izpod finančne, gospodarske in v veliki meri tudi politične diktature bele rase onstran velike luže.

Nemci se v svoji duši zavedajo, da so v Locarnu poželi sadove svoje šestletne rezistenčne politike. Vedo, da so dodobra omajali versailleski pakt, ki obstoja samo še pravno, formalno. Dosegli so enakopravnost z bivšimi zmagovalci. Zveza narodov se jim prijazno, gostoljubno ponuja. Iz rodu manjvrednih, iz vrst krivcev in kazniencev stopa Nemčija zopet med gospodarje Evrope in sveta. Nemčija pa ne smatra Locarna za končni mejnik na potu svojih uspehov, ona vidi v njem le etapo na potu k popolni reviziji pariškega miru. Zato hoče še v zadnjem trenutku temeljito izrabiti današnjo dobro voljo svojih bivših nasprotnikov. Zahteva izpraznitev Kölna, novi režim v Porenju, reflektira na svoji stari položaj kolonijalne sile. Togo in Kamerun bi imel biti prvi zalogaj za prebujeni nemški kolonijski imperijalizem.

Sovjetska Rusija se je očividno uplašila. Čičerin je sicer bil deležen ganljivih napitnic v Varšavi in v Berlinu, izposloval pa je le nemško - rusko trgovinsko pogodbo. Rapalskega pakta ni mogel rešiti, čeprav nemške oficijozne vesti trdijo, da ostane ta pakt v veljavi navzlic locarnski konferenci. Danes prihaja iz Londona vest, da je zaprosil Čičerin Brianda za sestanek. Če se ta vest izkaže kot resnična, je to naj boljši dokaz, da bo locarnski sporazum odločilno vplival tudi na bodočo rusko zunanjo politiko. Rusija ne more ravnodušno gledati na zapadno preorijentacijo Nemčije. Z vsemi sredstvi se bo skušala izogniti popolni izolaciji, proti kateri se bori že več let s primernimi, včasih pa tudi z docela neprimernimi metodami. Če bo imela ta njena bojazen pred izolacijo za prvo posledico pojav ruskega «opazovalca» v Zvezi narodov, bo to izpreobrnitev vsak iskren prijatelj nove Evrope mogel samo pozdraviti. Rusija je ravno tako navezana na Evropo kot Evropa na Rusijo. Rekonstrukcija svetovnega gospodarstva je težka brez sodelovanja Rusije, popolnoma nemogoča pa je razorožitev Evrope brez istočasne razorožitve Rusije. Iz teh razlogov nihče ne želi, da bi se locarnsko delo omejilo na pacifikacijo in zopetni sprejem v evropsko zajednico samo Nemčije. Tudi za Rusijo je dovolj prostora.

To misel je potrdil sam Chamberlain, v katerem današnja Rusija po pravici ali krivici gleda svojega najnevarnejšega nasprotnika. On je izjavil, da locarnski pakt ni naperjen proti sovjetski Uniji. Tudi v Parizu ne bo Rusija našla zaprtih ušes. Morala pa se bo odreči revolucijskim načrtom in se omejiti na skupno reševanje porušenega svetovnega gospodarstva. Morda jo bo spokoritev Nemčije spravila vsaj za nekaj časa na pravo pot.

Trenutna politična situacija stoji v pričakovanju korakov, ki jih ukrene sovjetska Unija na eni strani, in usode nemških protizahtev za varnostni pakt. Med Painlevéjem, Briandom in Chamberlainom je na nedeljskem sestanku v Parizu gotovo prišlo do tozadevnih pozitivnih sklepov. Verjetno je, da bodo šli zapadni zavezniki do skrajnih mej v demonstraciji svoje dobre volje, zakaj če so naredili že prvi korak, se ne bodo bali storiti še naslednjega.

Potem prideta pa na vrsto Nemčija in Rusija, da pokažeta, ali sta bili vredni zaupanja. Vsi pravi demokratje želijo popoln uspeh pomirjevalne akcije v Evropi, zakaj vsi narodi krvavo rabimo mir in medsebojno zaupanje, brez katerega je nemogoča rešitev iz gospodarske in politične krize.

Novo konstituiranje Narodne skupščine

Marko Trifković zopet predsednik, dr. Subotić podpredsednik. Drugi podpredsednik je radićevec Šibenik. — Burni protesti opozicije radi napovedane odgoditve Narodne skupščine.

Beograd, 20. oktobra, r. Danes dopoldne, nekoliko po 9., je bila otvorjena prva seja rednega zasedanja Narodne skupščine. V početku seje je radikal poslanec Milutin Dragović predlagal po poslovniku najstarejšega poslanca po letih demokrata Arso Lazića za začasnega predsednika, kar je skupščina sprejela soglasno. Posl. Lazić je nato predlagal začasne tajnike in kontrolorje, nakar je začasni tajnik posl. Kobasica v svrho izvolitve stalnega predsedstva prečital imena poslancev. Poslanci so oddajali po tri glasovnice, in sicer za predsednika, za 2 podpredsednika in za 4 tajnike. Po končanih volitvah je posl. Lazić izjavil, da je bilo oddanih 151 glasov za Marka Trifkovića kot predsednika Narodne skupščine, 24 pa praznih glasovnic. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen dr. Nikola Subotić s 155 glasovi, za drugega podpredsednika pa radićevec Stanko Šibenik s 156 glasovi. Štiri glasovnice so se glasile na ime Stjepana Radića. Za tajnike so bili izvoljeni radikala Stepo Kobasica in Stojan Pavlović ter radićevca Rude Bačinić in Josip Zagorac.

Ko je posl. Arsa Lazić proglasil izid volitev, so vstopili v dvorano člani vlade s Pašićem na čelu. Manjkal je samo minister dr. Niko Nikić, ki se še ni vrnil v Beograd. Posl. Lazić je pozval novoizvoljenega predsednika, naj zavzame svoje mesto. Ker je Marko Trifković bolan, je prevzel predsedstvo prvi podpredsednik dr. Nikola Subotič, ki je izrazil svoje obžalovanje, ker ni predsednik Marko Trifković navzoč, nakar se je v njegovem imenu ter v imenu vsega predsedstva zahvalil za izkazano zaupanje ter obljubil, da hoče poslovati objektivno strogo po poslovniku. Takoj na to je izjavil, da bo prihodnja seja Narodne skupščine sklicana pismenim potom. Na to izjavo je opozicija pričela burno protestirati, ostali poslanci pa so se pričeli naglo razhajati.

Presenečenje radi skupščinskih sej

Opoldne na nedoločen čas odgodena seja Narodne skupščine je bila zvečer proti vsemu pričakovanju sklicana za danes popoldne. — Poslanci so se že vozili domov, a so bili na železnici pozvani nazaj.

Beograd, 20. oktobra. p. Med večerno sejo ministrskega sveta se je kabinet ministrskega predsednika telefonski razgovarjal s Topolo. G. Pašić je nato poslal pismo prvemu podpredsedniku Narodne skupščine dr. Subotiću, v katerem ga prosi, naj skliče prihodnjo sejo zbornice za jutri, sredo popoldne ob 5. uri. Enako pismo je dobil tudi predsednik radikalskega kluba Živković. Narodna skupščina naj nadaljuje svoje delo. Na dnevnem redu sta volitev finančnega odbora in invalidski zakon.

Opoldanska odgoditev sej Narodne skupščine v rednem zasedanju za nedoločen čas je izzvala hud odpor pri opoziciji, ki ni videla vzroka za tako postopanje vladne večine. Tekom dneva so se širile govorice, da se nahaja vlada v težavnem položaju radi donošenja invalidskega zakona, ker da ni zanj kritja v proračunu. Drugi so pravili, da kljub Pašićevim optimističnim izjavam razmerje med strankama vladne večine nikakor ni tako rožnato. Vladni krogi so bili na razna zadevna vprašanja zelo rezervirani. Še največ so opravičevali odgoditev Narodne skupščine s tem, da je treba počakati na sestavo kraljevega prestolnega govora, s katerim naj bi se izvršila svečana otvoritev zasedanja. Opozicija je to smatrala samo za izgovor, češ, da bi bil prestolni govor lahko že davno izdelan.

Hitra sprememba odločitve vlade glede sklicanja skupščine, oziroma nadaljevanja dela je naravno povsod vzbudila veliko pozornost in presenečenje. Vsled sporočila predsednika današnje dopoldanske seje zbornice, da se odgode seje na nedoločen čas je že mnogo poslancev odpotovalo na deželo. Zato je prometni minister naročil zvečer vsem postajnim načelnikom v državi, naj sporoče vsem poslancem, ki se peljejo s popoldanskimi vlaki domov, naj se nemudoma vrnejo v Beograd.

Mirna likvidacija „Gospodarskega društva“?

Včeraj je imela vlada dve seji o usodi »Hrv. slav. gospodarskega društva«, pa se še ni mogla odločiti. — Radi pritiska radićevcev ni izključeno, da pride vendarle še do mirne likvidacije.

Beograd, 20. oktobra. r. Takoj po seji Narodne skupščine, ki je bila zaključena okoli pol 12., se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je zelo živahno in mestoma celo burno razpravljalo o vprašanju obstoja »Hrv. slav. gospodarskega društva« v Zagrebu. Ministri so bili po odhodu s seje zelo rezervirani ter niso hoteli dati novinarjem nobenih izjav o sklepih ministrskega sveta. Kakor se vendarle doznava, je bil na tej seji imenovan odbor treh ministrov, v katerem so fin. minister dr. Stojadinović in minister socialne politike Milan Simonović in minister agrarne reforme Pavle Radić, in ki je bil poverjen, da še tekom popoldneva sestavi poročilo o stanju in možnosti sanacije »Hrv. slav. gospodarskega društva« ter ga predloži do večera ministrskemu svetu.

Radićevci zahtevajo, da se izvede tiha likvidacija podjetja, ker bi proglasitev konkurza imela za posledico hude pretresljaje v gospodarskem življenju na Hrvatskem.

Od 6. do 8. zvečer je bila druga seja ministrskega sveta, na kateri so nadaljevali debato o položaju »Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva«. Tudi na tej seji je prišlo do ostrega nasprotstva glede stališča, ki ga zavzemata obe stranki vladne večine.

Popoldne je imel odbor trojice ministrov v prostorih finančnega odbora sejo, ki so se je udeležili tudi vladni komisar Gospodarskega društva, bivši pokrajinski namestnik dr. Čimić, ravnatelj Narodne banke Novaković in dva člana vodstva društva. O njihovih naziranjih in o morebitnih sklepih se ni moglo nič izvedeti, ker je bil potek seje tajen. Le finančni minster dr. Stojadinović je izjavil novinarjem, da vprašanje Gospodarskega društva še vedno ni rešeno. Zato se sestane ministrski odbor jutri zopet k seji in izdela konkretne predloge za sejo ministrskega sveta, ki je zopet sklicana za jutri popoldne.

Radi različnega naziranja o vsej zadevi je položaj vlade zelo težaven. Na zahtevo radićevcev, tako menijo nekateri, bo odbor trojice ministrov morda sklenil kaj takega, kar popolnoma nasprotuje stališču sobotne seje vlade, ko je prevladovalo mnenje, da naj gre »Gospod. društvo« v konkurz.

Sestanek Beneš - Ninčić

Rim, 20. oktobra. k. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je dospel semkaj, odkoder je odpotoval na Bled, kjer se bo sestal z jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Ninčićem. Temu bo poročal o svojih locarnskih pogajanjih in razgovorih s Chamberlainom in Briandom. Na tem sestanku bosta razpravljala tudi o politiki Male antante napram Poljski z ozirom na razsodiščno pogodbo z Nemčijo in izjavo desinteresiranosti od strani Anglije glede vzhodne meje. (Glej tudi «Domače vesti.»)

Nov pravilnik za štipendije učiteljiščnikov

Beograd, 20. oktobra. n. Prosvetno ministrstvo je izdalo nov pravilnik za podeljevanje štipendij dijakom in dijakinjam učiteljišč. Po novem pravilniku se dele dijaki v dvoje kategorij, v revne in manj revne. Ubogi izvrstni dijaki dobe po 360, manj revni zelo dobri dijaki pa po 300 Din na mesec.

Iz parlamentarnih klubov

Beograd, 20. oktobra. p. Samostojni demokratski klub je imel popoldne sejo, s katere je izdal ta-le komunike: Klub samostojnih demokratskih poslancev je imel popoldne ob 5. do 6. sejo, na kateri je razpravljal o gospodarskih vprašanjih ter o hudi gospodarski krizi v mestih in na deželi. V tem smislu so bili storjeni sklepi za čim uspešnejšo akcijo v parlamentu in v javnosti.

Načelniki opozicijskega bloka, Davidović dr. Korošec in dr. Spaho, so imeli popoldne sejo. Razpravljali so o političnem položaju in so skušali doseči sporazum o zadržanju opozicije pri volitvi finančnega odbora. Jutri dopoldne se zopet sestanejo k seji. Iz raznih znakov se da sklepati, da nastopi vsaka stranka opozicijskega bloka z lastno kandidatno listo pri volitvi članov finančnega odbora.

Proti večeru je imel svoj klerikalni klub, ki je izdal o njej komunike, ki izraža opozicijonalno stališče poslancev SLS. Klerikalni klub nadaljuje jutri debato. Dr. Korošec namerava prirediti na Hrvatskem več političnih sestankov.

Cičerin se sestane z Briandom

Po konferenci v Locarnu se boji sovjetska Rusija popolne izolacije in išče stikov z zapadno Evropo.

Pariz, 20. oktobra. r. Kakor poročajo listi, je Čičerin sporočil Briandu, da se želi z njim sestati. Pričakovati je, da bo Čičerin v kratkem došel v Pariz. Briand je izjavil v nekem zasebnem razgovoru, da je pripravljen vrniti se tudi nazaj v Locarno, ako bi bil tam sestanek s sovjetskimi zastopniki lažje mogoč.

Pariz, 20. oktobra. s. Socialistični poslanec Krumbach, ki se je kot poročevalec lista »Quotidien« mudil v Locarnu, potrjuje, da se namerava Čičerin sestati v Parizu z Briandom Krumbach povdarja, da je to uspeh locarnske konference. Chamberlain, Briand in Vandervelde so po konferenci izjavili, da se nikakor ne sme smatrati varnostna pogodba kot vojaška zveza proti Rusiji Chamberlain je poleg tega še podčrtaval, da si Velika Britanija nikakor ne želi, da bi se iz varnostnega pakta napravilo orožje proti Rusiji.

Harkov, 20. oktobra. s. Zastopnik brzojavne agenture sovjetske Unije je vprašal Krasina, ki se mudi tukaj v svrho udeležbe pri zasedanju ukrajinskega centralnega komiteja, za njegovo mnenje o locarnski pogodbi. Krasin je v svojem odgovoru opozarjal na svoje prejšnje izjave, v katerih je označil varnostni pakt za sredstvo, da se preprečil zbližanje med Nemčijo in Rusijo. Sovjetska Unija ima dovolj zaupanja v svojo lastno moč, da mirno gleda na razvoj dogodkov. Značilno je, da se je v tem času, ko sa je vršila locarnska konferenca sklenila nemško ruska trgovinska pogodba. Ako bi bila nemška vlada hotela pokazati svetu, da noče nadalje izgraditi odnošaje med sovjetsko Rusijo in Nemčijo bi ji bilo zelo lahko odgoditi sklep trgovinske pogodbe.

Berlin, 20. oktobra. k. Ruski poslanik Krestinski je imel kakor javlja Berliner Tageblatt včeraj popoldne z zunanjim ministrom dr. Stresemannom daljši razgovor o locarnski pogodbi.

Varšava, 20. oktobra r. Poljski zunanji minister Skrzynski potuje 20. novembra v Moskvo, da vrne Čičerinu poset.

Locarnski uspeh — poraz Amerike?

Čudni komentarji ameriškega časopisja. — Strah pred finančno in politično osamosvojitvijo Evrope.

Washington, 20. oktobra. s. Nasproti dosedanjim vestem o nameri predsednika Coolidgea sklicati razorožitveno konferenco, javlja «Chicago Tribune», da je Coolidge po temeljitem premisleku opustil to namero, ker stoji na stališču, da je inicijativa Zedinjenih držav v tem oziru brezpomembna, ako Zveza narodov sama premišljuje o načrtu razorožitvene konference. Tudi nekateri drugi listi menijo, naj Evropa sama ure di svoje zadeve. Pač pa obstoji bojazen, da bo prišlo do ustanovitve Zedinjenih držav Evrope in do evropske carinske Unije. «Newyork Times» obžalujejo izolacijo Zedinjenih držav ter menijo, da je locarnska konferenca imela uspeh predvsem zato, ker Amerika noče vstopiti v Zvezo narodov. Kakor poroča «Philadelphia Public Ledger», dokazuje locarnska konferenca, da hoče Evropa zopet pridobiti svojo politično in finančno neodvisnost. To je protest proti politiki Zedinjenih držav in proti načrtu Coolidgea sklicati novo razorožitveno konferenco.

Pred obnovo normalnih razmer s Turčijo

Beograd, 20. oktobra. p. Vlada je prejela danes brzojavko, da je dospel v Angoro jugoslovenski zastopnik pri turškem kabinetu Trajan Žiškov, ki ima nalogo, da doseže sporazum za vzpostavitev normalnega diplomatskega razmerja med obema državama.

Danes je v Beogradu posetil pomočnika zunanjega ministra Jovana Markovića turški zastopnik Jusuf Hikmet beg, ki se je prišel informirat o stališču naše vlade. Po nalogu svoje vlade je zaprosil jugoslovenski kabinet, naj bi se čimprej uredilo normalno diplomatsko razmerje med Jugoslavijo in Turčijo.

Obdonavske železniške tarife

Budimpešta, . oktobra. s. Na konferenci železniških zastopnikov Avstrije, Madžarske in Češkoslovaške je prišlo do važnih principijelnih sporazumov glede blagovnih tarifov. Pri pogajanjih se je sprožilo tudi vprašanje, da naj bi se pri mešanih tarifah uvedla enotna valuta med temi tremi državami. Madžarski delegati so predlagali, naj se za osnovo vzame madžarska valuta. Dočim so Avstrijci pristali na ta predlog, so si češkoslovaški delegati pridržali čas za pomislek.

Imenovanje šolskega nadzornika

Beograd, . oktobra. p. Podpisan je ukaz ministrstva prosvete, s katerim je za šolskega nadzornika v Mariboru imenovan Ivan Vrščaj.

Gostovanje beograjske opere v Sarajevu

Sarajevo, 20. oktobra. n. Beograjska opera in balet priredita te dni v Sarajevu nekaj predstav, za katere vlada tu veliko zanimanje.

Macdonald pri Masaryku

Praga, 20. oktobra. r. Predsednik Masaryk se vrne v četrtek v Prago ter bo v petek sprejel bivšega angleškega min. predsednika Macdonalda, ki pride v Prago iz Budimpešte.

Italijanski dolgovi Ameriki

Rim, 20. oktobra. e. Italijanska delegacija za ureditev italijanskih dolgov napram Zedinjenim državam bo odpotovala iz Rima 22. t. m. V Newyork bo dospela 31. t. m. Domnevajo, da se bodo razgovori z ameriško delegacijo pričeli že 2. ali 3. novembra.

Obvezna vojaška služba v Rusiji

Dunaj, 20 oktobra. s. Moskovska »Izvestja« objavljajo dekret centralnega ekskutivnega komiteja in sveta ljudskih komisarjev o obligatorični uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Rusiji. Nedelavski sloji se morejo v mirnem času proti primerni odškodnini oprostiti vojaške dolžnosti. V vojni bodo služili v etapi (?). Večje važnosti je določba o enoletni pravici enoletnega službenega roka za absolvente srednjih šol.

Iz Grčije

Atene, . oktobra. r. Vlada je prepovedala listom objavljanje vsakršnih vesti o begu Plastirasa, ki ga doslej še niso izsledili. Vodja prve revolucije Kondilis, ki je pred nekaj dnevi dospel v Solun, je izrazil svoje nezadovoljstvo nad postopanjem proti Plastirasu. V Atenah pričakujejo vsak trenutek, da se bo Plastiras sam javil oblastim.

Bivši solunski poslanec Filandros je imenovan za ministra socijalne politike, notranji minister Panajotipulos pa za guvernerja Makedonije. Posle notranjega ministra bo za enkrat vršil min. predsednik Pangalos. Na vesti o odstopu ostalih ministrov je izjavil Pangalos, da ne bo došlo do nobenih izprememb v vladi. Vlada bo ostala zvesta objavljenemu programu in bo izdala volilni proglas. Vlada je sklenila, da se razpišejo volitve koncem februarja ali začetkom marca prihodnjega leta.

Matteottijev proces

Rim, 20. oktobra. z. Priprave za razpravo proti obtožencem radi umora poslanca Matteottija se naglo nadaljuje. Kakor poročajo rimski listi, so že prepisani zapisniki o zaslišanju glavnih obtožencev. Sedaj se še prepisujejo zapisniki o izpovedbah prič. Vse kaže, da se bo proces vršil, ali vsaj začel še letos in to v decembru.

Napetost med Turčijo in Anglijo

Carigrad, 20. oktobra. s. Angleško-turška pogajanja za sporazum so, kakor izgleda, dospela na mrtvo točko. Listi javljajo, da so se z ozirom na trajno napetost med Turčijo in Anglijo storili ob turški meji varnostni koraki. Obmejne čete so se zelo ojačile. Odrejeno je vse potrebno, da so bodo mogle Dardanele v potrebnem slučaju zapreti v nekoliko urah.

Prijateljska pogodba med Bolgarijo in Turčijo.

Sofija, 20. oktobra. e. Turška in bolgarska delegacija sta v Angori podpisali prijateljsko pogodbo ter dodatni protokol, ki urejuje nekatera vprašanja glede položaja manjšin, glede državljanstva in lastninske pravice onih državljanov, ki so se izselili z ozemlja imenovanih dveh držav. Dogovori se bodo predložili v ratifikacijo sobranju tekom rednega zasedanja, ki se prične 28. t. m.

Zverinski umor hčerke

Trst, 20. oktobra. z. V vasi Laborju pri Marezigih v Istri se je dogodil strašen zločin. Kmet Ivan Kozlovič je zadavil svojo komaj 12-letno pastorko Marijo Verdan, da bi se lahko polastil premoženja, ki ga je deklica podedovala po svojem očetu. Truplo zadavljene pastorke sta našla danes zjutraj dva kmeta v nekem tolmunu pri Laborju. Gornji del je tičal v talni vodi, iz katere sta molela nogi. Kmeta sta obvestila o dogodku orožnike. Ko so se pripravljali, da izvrše v Laborju preiskavo, sta Ivan Kozlovič in njegova žena Marija Verdan pobegnila od doma, da se izogneta aretaciji. Zelo verjetno je, da sta oba, očim in mati kriva umora 12-letne deklice.

Po kongresu narodnih manjšin

Prvi kongres narodnih manjšin v Ženevi je zaključen. Posebnih sklepov ni ustvaril; bil je več ali manj pripravljalnega značaja, zastopstva narodnih manjšin so se tako rekoč šele konstituirala, v želji, da si ustvarijo poseben forum, s katerega bo mogoče preko Zveze narodov poseči v mednarodno politiko ter izboljšati položaj manjšin v posameznih državah.

Kongres narodnih manjšin je le v majhni meri obrnil nase našo pozornost. Vzrok za to ni le, ker se je kongres vršil istočasno z najodločilnejšo fazo locarnske varnostne konference, marveč v večji meri ga je iskati drugod. Nahajamo se pač v nekoliko kočljivem razmerju do problema narodnih manjšin. Na ženevskem kongresu so zelo vidno vlogo igrali naši rojaki iz Italije. Prav tako pa so bili zelo agilni zastopniki naših narodnih manjšin, nemške in madžarske, iz Vojvodine. Neugodno dela situacijo sledeča okolnost: Največja naša narodna manjšina se nahaja pod gospostvom Italijanov, in ne ščitijo je nikake posebne določbe, nikako mednarodno zagarantirano manjšinsko pravo. Kongres manjšin se obrača s svojimi humanimi resolucijami na Zvezo narodov in na koncu koncev na svetovno javnost. Ne smemo podcenjevati vrednosti take mednarodne propagande; nasprotno: zavedati se moramo, da smo storili doslej v tem pogledu mnogo premalo in da se na propagando potom svetovnega javnega mnenja skoroda sploh nismo spomnili. Ali vendarl si moramo biti na jasnem, kako daleč smejo v tem oziru segati naše nade . . .

Na drugi strani pa vemo, koliko na primer baš Nemčija stori zadnji čas za agitacijo med svojimi rojaki, ki so ostali kot narodne manjšine po novih narodnih državah, koliko storijo v Nemčiji za gmotno in duševno podporo svojim rojakom v inozemstvu. Nemci so ponekod svojo nacijonalno propagando koncentrirali baš pod okvir narodnomanjšinske propagande. Njihovo narodno stanje pa je že sedaj v naši državi nad vse ugodno.

Slično je z Madžari. Zakaj treba je naglasiti, da se nahaja več Nemcev in Madžarov pod našim, češkoslovaškim, rumunskim gospostvom in tako dalje, nego obratno.

Razen v Italiji živi največ naših rojakov pod Grčijo. Ali smemo pričakovati, da bo njih nacijonalni obstoj drugače zagotovljen, kakor da mi v direktnih pogajanjih prisilimo Grke, da spoštujejo našo narodnost in dajo našim rojakom v južni Makedoniji, kar jim gre po prirodnem narodnem pravu.

Kakor se čuje, so se tudi makedonstvujušči obrnili na manišinski kongres. Njih priglasitev pa je bila odbita, in sicer iz principijalnega razloga, ker se emigranti ne sprejemajo in ker se odklanjajo nasilne metode, ki se jih poslužujejo makedonstvujušči v svojem delovanju.

Kljub navedenim pomislekom želimo, da kongres narodnih manjšin, ki se sestane čez leto dni znova, nadaljuje svoje delo. Manjšinam v naši državi se godi mnogo bolje, nego se godi našim rojakom pod tujim gospostvom, pa naj je to v Italiji, v Avstriji, v Grčiji ali kjerkoli. Ako bodo mogla skupna zborovanja manjšin zares izboljšati položaj naših rojakov v tujini ali vsaj opozoriti svetovno javnost na njih žalostno usodo, bomo to beležili kot uspeh tem bolj, ker so tuje manjšine pri nas že sedaj v posesti vseh teh ugodnosti.

Nemčija in locarnski pakt

Nacijonalisti v zadregi. — Levica pakt odobrava. — Kakšno bo stališče parlamenta?

Berlin, 18. oktobra.

Pisava nemško-nacijonalnega časopisja potrjuje, da skrajna desnica ni pričakovala srečnega izida v Locarnu. Ona je v dosedanjih pogajanjih gledala le taktiko, ki naj bi izigrala Anglijo proti Franciji. Zato je novica o sklepu pakta te kroge prav neprijetno zadela.

«Kreuzzeitung» n. pr. pravi, da more Nemčija definitivno pristati na pakt, le če se njene želje glede Porenja docela izpolnijo. Ravno tako se mora narediti konec «laži o vojni krivdi». «Na pogodbo, ki ne bi odgovarjala življenskim interesom nacije in ki ne bi nudila odgovarjajočega ekvivalenta za težko žrtev, ki jo doprinaša Nemčija z zapadnim paktom, ne more nemško-nacijonalna ljudska stranka v nobenem slučaju «pristati».

«Deutsche Tageszeitung» se čudi, kako je mogla nemška delegacija sploh pristati na parafiranje dosedanjih rezultatov razgovorov, ker se s tem vzbuja mnenje, da je konferenca dejansko rešila svoj program. Nemčija ne more vstopiti v Zvezo narodov, dokler ne doseže popolne svobode glede § 16. pakta Zveze narodov. Tudi je šla locarnska konferenca molče preko nemških protizahtev za zapadni pakt in je s tem praktično ilustrirala, kako si zamišlja nemško enakopravnost. Nemčija mora pogajanja nemudoma nadaljevati in od njih izida mora biti odvisna zaključna konferenca.

«Lokalanzeiger» smatra, da locarnski sklepi ne vežejo niti vlade niti koalicijskih strank in da je treba celo stvar z velikim nezaupanjem presojati.

«Tag» vidi v možnosti nadaljevanja pogajanj edini vidni uspeh konference.

Drugačno je stališče demokratskega in socialdemokratičnega časopisja.

«Berliner Tageblatt» poziva vlado, da prime francoskega zunanjega ministra za besedo in da postopno reši renski problem. V šestih tednih do londonske konference bi mogli Francozi z dejanjem dokazati, če hočejo odgovarjati novemu duhu, ki naj ga prinese pakt Evropi.

«Vossische Zeitung» piše:

«Važnejše kot ono, kar stoji zapisano v pogodbah, bo duh, v katerem se bodo izvajale. Kar je Nemčija zahtevala in z vso energijo zastopala, služi ne le velikemu cilju osvoboditve nemške zemlje, temveč tudi ustvaritvi resničnega miru. More se ugotoviti, da je to spoznanje prodrlo tudi pri prejšnjih nasprotnikih . . . Še mnogo težkega dela nas čaka. Vendar nam pot, ki jo imamo še za seboj, daje upanje, da bo delo uspelo.»

Socijalistični «Vorwärts» slavi Locarno kot zmago načela mednarodnega sporazuma nad šovinisti celega sveta, nad zastarelimi idejami politike sile, nad mentaliteto zakrknjenih militaristov. «Zdaj bi se morali odločiti tudi nemški nacijonalci. S pristanki na pakt bi prekršili svoja načela in nehote tudi preklicali vse napade na zunanje politiko levice. Odklonitev pa bi značila razbitje desničarske koalicije, kateri dolgujejo svoj odločujoči vpliv v davčni in carinski politiki in druge ugodnosti. Kakorkoli se odločijo, odgovornosti za to, kar se je zgodilo, se ne morejo odtegniti, kajti njihova vlada je sklenila locarnski pakt.»

Za sprejem locarnskega sporazuma v parlamentu je v smislu nemške ustave potrebna dvetretjinska večina. Ali se bo ta večina našla v drugi polovici novembra, ko se zopet sestane Reichstag? To je v prvi vrsti odvisno od tega, kaj bo mogla vlada do tega dne pokazati kot «nadomestilo za nemški pristanek na varnostni pakt.» Če pride dotlej do izpraznitve Kölna in do tako zvanega «novega režima v Porenju», na kar Nemci trdovratno reflektirajo, bo parlament locarnski sporazum brez dvoma ratificiral z impozantno višino. Nasprotovali bodo le narodni socijalisti in komunisti. Nemški nacijonalci si bodo dvakrat premislili, predno razbijejo sedanjo koalicijo, ki jim je prinesla toliko nepobitnih koristi. Pričakovati je sicer, da bodo malo poprotestirali in z resolucijami na kakšnih shodih in po časopisju izjavljal svoje nezadovoljstvo, da na ta način vržejo malo peska v oči svojim volilcem. Hudih sitnosti pa ne bodo delali. Na vsezadnje pa so tu kot rezerva socijalni demokratje, ki odobravajo renski pakt in ga bodo rešili, čeprav so v opoziciji.

Konferenca katoliških škofov v Zagrebu

V pondeljek je končalo zborovanje katoliškega episkopata v Zagrebu, ki je trajalo osem dni in se je razpravljalo na njem o raznih cerkvenih vprašanjih. Konference so se udeležili: barski nadškof dr. Nikola Dobričić, nadškof vrhbosanski dr. Ivan Šarić, beograjski nadškof in apostolski administrator banatski Rafael Rodić, ljubljanski škof dr. Bonaventura Jeglič, mariborski škof dr. Andrej Karlin, mostarski škof p. Alojzij Nišić, banjaluški škof p. Josip Garić, senjski škof dr. Josip Marušić, djakovški škof Anton Akšamović, šibeniški škof in apostolski administrator jugoslovenskega dela zadarske nadškofije dr. Jerolim Mileta, splitski škof in zastopnik kapitularnega vikarja hvarskega dr. Kvirin Bonefačić, krški škof dr. Josip Srebrnič, skopljanski škof dr. Ivan Gnidovec, dubrovniški pomožni škof Vlaho Bartić, bački apostolski administrator Lajčo Budanović, apostolski vojni vikar Ferdo Rožič ter generalni vikar in delegat kotorskega škofa Anton Milošević.

Konference so se vršile pod predsedstvom zagrebškega nadškofa dr. Antona Bauerja. Škofi so najprej poročali o proslavi svetega leta in tisočletnice hrvatskega kraljestva. Sklenjeno je bilo, da se izda na narod posebna poslanica, v kateri bo opisan pomen pretekle jubilarne proslave, kakor tudi sodobne potrebe katoliške cerkve. V nadaljni razpravi je bila podana slika versko-prosvetnega in kulturnega življenja katoliških organizacij v naši državi in je bilo sklenjeno, da se katoliške organizacije čim krepkeje združijo in podpirajo. Glede na razvoj javnih razmer je konferenca škofov odločila, da se prične čim prej izdajati poseben katoliški dnevnik. Razpravljalo se je tudi o načrtu o «zajednici večnih zadužbin». V zvezi s tem načrtom je bilo tudi govora o pravilniku za ustanavljanje cerkvenih občin po načrtu bačkega administratorja. Oba načrta sta bila izročena posebnemu odboru v proučavanje.

V razpravi o izdaji rituala v narodnem živem jeziku je bilo sprejeto na znanje poročilo predsednika, da se vrši ta akcija v smislu navodil prejšnjih konferenc in se približuje zaključku. Rokopis bo izročen v tisk, čim se uredi končno besedilo rokopisa po najnovejši izdaji rimskega rituala, ki je bil nedavno obelodanjen. Rokopis je bil predložen konferenci ter je bilo odločeno, da se interdiecezanski odbor radi recenzije besedila ne bo sklical.

Na konferencah se je dalje razpravljalo o vprašanju cerkvene imovine glede na najnovejšo naredbo ministra za agrarno reformo o fakultativni veleprodaji posestev. Ker so razmere v posameznih škofijah zelo različne, so bili po dalješem pojasnjevanju izvršeni sklepi, ki bodo sporočeni vladi. V zvezi s tem vprašanjem so bili izvršeni tudi sklepi o patronatu. Glede najnovejše naredbe ministrstva za vere o regulaciji in dodatkih plač svečeništvu, se je konferenca izrekla proti tej naredbi in je bilo sklenjeno, da se izroči ministrstvu za vere tozadevno posebna spomenica. Konferenca je razpravljala tudi o raznih naredbah ministrstva za prosveto glede šolske politike, glede nekaterih klerikalnih organizacij itd. Končno so bila na dnevnem redu tudi razna važna vprašanja posebnega pomena, med drugimi tudi vprašanje jugoslovenskega jezika v liturgiji in je bilo ugotovljeno, da stoji episkopat še vedno soglasno na stališču, katero je zavzel glede tega vprašanja na zadnji seji episkopata meseca novembra 1918. Glede ukinjenja krške škofije je episkopat sklenil, naj se ta škofija ne ukine.

Politične beležke

+ **Na sestanku odbornikov ljubljanskih političnih organizacij SDS,** ki se je vršil včeraj v prostorih strankinega tajništva v Ljubljani, je bila na podlagi poročila poslevodečega podpredsednika gosp. dr. Puca soglasno izražena zaupnica vodstvu stranke, posebno ministru n. r. in narodnemu poslancu dr. Žerjavu ter gerentskemu svetu ljubljanske občine za uspešno delovanje v dobrobit mesta Ljubljane. Dalje je bil izražen najodločnejši protest proti nameri državne uprave in proti prizadevanju gotovih oseb, da se prepreči nova zgradba čekovnega urada v Ljubljani ter v to svrho nakupi stara hiša, kar bi samo povečalo že obstoječo stanovanjsko bedo. Državna uprava se poziva, da čim prej začne z gradnjo potrebnih poslopij za svoje urade, ki so nameščeni v privatnih hišah.

+ **Pred razpadom SDS v Sloveniji.** Pod tem naslovom fantazira včerajšnji «Slovenec» o razpadu SDS v Sloveniji, ker sta poslanca dr. Žerjav in dr. Pivko izjavila v poslanskem klubu SDS, da je treba tudi pod vlado RR nadaljevati v Sloveniji politiko koncentracije narodnih elementov in da morata brez ozira na trenutno sestavo vlade sodelovati z onimi, ki to hočejo. Če vidi «Slovenec» v tem razpad SDS v Sloveniji, nimamo prav nič proti temu, menimo pa, da bodo posledice tega «razpadanja» klerikalci še prezgodaj bridko občutili. Stališče koncentracije vseh narodnih elementov proti SLS, njenemu avtonomizmu in separatizmu, srbožerstvu in diktaturi škofovske kamarile je slovenska samostojna dem. stranka ved no zastopala in ni nikoli jadrala pod kako drugo zastavo, kakor je to delala SLS, ki je skrivala svoj klerikalizem že za vsemi mogočimi firmami, jugoslovensko, slovensko, kočevsko, monarhistično, republikansko, separatistično, federalistično, avtonomistično itd. Slovenska SDS zastopa slejkoprej državno in narodno edinstvo z zahtevo po uveljavljenju demokratičnih načel v najširšem obsegu in nikogar ne odbija, kdor hoče na tej podlagi sodelovati ž njo. To smatra tudi za tem bolj neumestno, ker pričakuje boljšo bodočnost slovenskega ljudstva šele s trenutkom, ko bodo Slovenci v cerkvi poslušali besedo božjo, v politiki in gospodarstvu pa kot svobodni državljani svojo zdravo pamet. Tedaj ne bo nikogar, ki bi se drznil zlorabljati vero v politične svrhe, a tudi nikogar, ki bi s politiko ubijal v ljudstvu vero, kakor to delajo hote ali nehote tisti, ki vzdržujejo in podpirajo pogubno in pogrešno politiko dr. Korošca. Ne SDS, pač pa SLS je pred razpadom, ker mora razpasti vse, kar ne sloni na morali in resnici.

+ **Afera nadškofa Šarića** je v samem Sarajevu in po Bosni povzročila velik nemir in ogorčenje v vseh količkaj nacijonalno zavednih plasteh. Veliko je tudi vznemirjenje v cerkvenih krogih. Kakor poročajo novine, izjavljajo posamezni cerkveni krogi, da se bo zdaj razkrinkala cela klika, ki stoji v ozadju celotne afere. Kamarila nadškofa dr. Šarića, na las podobna ljubljanski, pričenja dolžiti frančiškane (frančiškane), da delujejo proti svojemu nadškofu. Iz frančiškanskih krogov pa se zopet doznava, da so že oddavna nezadovoljni z delovanjem dr. Šarića, ker da je vsa njegova dosedanja cerkvena politika prinesla bosanskim Hrvatom več škode kakor koristi. Bolj in bolj enotna torej postaja sodba, da nadškof dr. Šarić nikakor ni mož na mestu.

+ **Oblastne volitve in SLS.** Zahteva po volitvah v oblastne skupščine in po oživotvorjenju teh skupščin je splošna, ker bi z uvedbo samoupravnih skupščin postala mogoča decentralizacija uprave in bi reševanje mnogih vprašanj lokalnega značaja prišlo v hitrejši tek. Klerikalni «avtonomisti» se izrekajo proti tem volitvam, dasi žal danes niti govora še ni o njih. Dr. Korošec namreč izjavlja v «Slovencu», da se hoče z volitvami v oblastne skupščine z novo volilno strastjo odvrniti ljudsko pozornost od dejanskega stanja. Kaj naj bo samouprava ljudstva, svobodno izražena ljudska volja, z vsem tem se samo po nepotrebnem vzbujajo strasti! Klerikalcem zadostuje, da izda ob primernem času svoje ukaze škofova kamarila in da jih kak dr. Korošec izvrši, ker je s tem že dovolj zadoščeno potrebam klerikalne avtonomije. S svojo izjavo o oblastnih skupščinah pa se je dr. Korošec postavil v nasprotje tudi napram dr. Gosarju, ki je v nedelio razlagal v «Slovencu», kaj on razume pod avtonomijo. V oblastnih skupščinah bi ljudje lahko uveljavili svojo volio pri obrambi svojih pravičnih interesov in koristi, dr. Korošec pa proglaša eventualne volitve v te skupščine za nepotrebno razburjanje strasti! Kdo ima sedaj prav, dr. Korošec ali dr. Gosar? Zdi se nam, da se dr. Korošec zaveda žalostnih razmer v svoji stranki in da se upravičeno boji volitev. Zato se tudi izreka proti njim, a za nekaj časa naj bi — kakor kaže — nadomeščala klerikalno avtonomijo poostrena škofova komanda, dokler se ne zboljša pozicija klerikalne stranke. Zgoditi se seveda zna, da se bo dr. Korošec tudi pri tem uračunal.

+ **Pri nas ni klerikalizma!** Ni še petelin trikrat zapel, odkar je «Slovenec» z največjo energijo zagovarjal znano pismo ljubljanskega škofa ter zatrjeval, da ima samo škof pravico določati, v kateri stranki smejo sodelovati duhovniki, že je isti «Slovenec» objavil izjavo formalnega načelnika SLS dr. Korošca, ki pravi: «Pri nas ni klerikalizma. Mi hočemo živeti mirno življenje v svoji državi — ničesar več. Govori se o antiklerikalizmu, misli se na katoliško cerkev!» Dr. Korošec je duhovnik, pa je zato tem bolj značilno, da popravlja to, kar je dokazoval kot edino pravo pred par dnevi «Slovenec» na podlagi kanonskih predpisov. Prišel je pač bržčas ukaz, da naj se nepremišljeno dejanje škofove kamarile radi zlih posledic zabriše. Dr. Korošec je formalni načelnik SLS in formalni vodja njenih gospodarskih zavodov. Oboje seveda samo s privoljenjem škofa. Njegovo politično in gospodarsko delo je popolnoma odvisno od škofove milosti ter od cerkvene jurisdikcije. Ako mu škof prepove kaj, ne sme storiti niti koraka in naj bi to še tako hotel. Če škof zahteva, mora dr. Korošec odstopiti kot načelnik SLS in voditelj klerikalnih organizacij, ker mora biti vse njegovo delo izvršeno v edinosti in odvisnosti od škofa. (Glej «Slovenec»!) Kljub temu pravi dr. Korošec: «Pri nas ni klerikalizma!» Kaj je neki po dr. Koroščevem klerikalizem? Morda ne šele srednjeveška inkvizicija?

Iz demokratske stranke:

Krajevna organizacija SDS v Brežicah ima danes dne 21. t. m. ob 8. zvečer v gostilni L. Stirna redni sestanek, na katerega se vabijo vsi člani in somišljeniki. Udeležba za člane obvezna.

Mesto skušnjav!!

Občni zbor slovenskih profesorjev v Mariboru

V nedeljo, 18. oktobra, so imeli slovenski profesorji dva važna občna zbora v Mariboru. Zastopani so bili skoro vsi srednješolski zavodi, posetili pa so zbor tudi predstavniki šolske oblasti: prosvetni šef gosp. dr. Poljanec, inspektor dr. Bevk in razni referenti. Dr. Strmšek je izročil zboru pozdrave mariborskega župana drja. Leskovarja.

Najprej je bil občni zbor društva «Samopomoč slovenskih profesorjev», ki se je na pobudo drja. Strmška, ki je obenem predsednik, ustanovilo 20. nov. 1913, da v slučaju smrti kakega tovariša gmotno pomaga njegovi rodbini. Kako dobrodelno nalogo vrši to društvo, so pokazali dosedanji trije smrtni slučaji, kjer je društvo s svojo hitro pomočjo olajšalo gmotne skrbi prizadete rodbine. Društvo šteje 240 članov, med njimi najmlajši star 25 let, najstarejši pa 75 let. Znesek, ki se izplača v slučaju smrti, znaša 6000 Din. Občni zbor je vzel z odobravanjem na znanje poročilo, ki sta ga podala predsednik dr. Strmšek in prof. Leskošek, ki je obenem tajnik in blagajnik, izrekel odboru zahvalo in ga znova izvolil. Da bi se društvu delokrog razširil, ni smatral občni zbor za trenutno potrebno, priporočalo pa se je profesorjem, naj vpišejo svoje soproge pri Učiteljski samopomoči, ki je zasnovana na širši podlagi.

Nato se je vršil občni zbor Profesorskega društva, sekcije Ljubljana. Otvoril ga je njegov podpredsednik prof. Kuno Hočevar. Pozdravil je v tako lepem številu zbrane tovariše, se s hvaležnostjo spominjal dosedanjega predsednika ravnatelja dr. Koruna, ki je stal sedem let društvu na čelu in se z uspehom trudil, da je danes skoro celotno srednješolsko učiteljstvo stanovsko organizirano. Dr. Korun je bil požrtvovalno delaven, objektiven predsednik, ki ni imel nasprotnika. Zato je občni zbor z obžalovanjem sprejel vest, da je odložil predsedstvo, in sklenil je soglasno, izraziti mu na primeren način iskreno zahvalo. Prof. Hočevar je nadalje prečital pozdravni dopis predsednika celotnega profesorskega društva gosp. Živanovića v Beogradu in se končno spominjal treh letos umrlih članov: drja. Medveda, prof. Mastena in ravnokar umrlega ravnatelja Voglarja, katerim v počaščenje so se navzoči dvignili s sedežev.

Občni zbor si je nato izvolil za zborovanje predsednika prof. Hočevarja, podpredsednika prof. dr. A. Dolarja in tri namestnike. Prosvetni šef dr. Poljanec je pozdravil zbor, želel mu uspeha in obljubil svojo največjo skrb za razvoj naših srednjih šol. V svojem poročilu je nato prof. Hočevar očrtal delovanje letošnjega odbora, ki se je poleg drugega tikalo srednješolskega zakona, h kateremu je ljubljanska sekcija stavila mnogo spreminjevalnih predlogov, poslala ravnatelja Koruna in prof. Pavliča v Beograd na zadevno sejo, kjer so sprejeli skoro vse naše želje. Načrt je predložen ministru prosvete, odkoder še ni prišel v skupščino. Nadalje je bilo treba zavzeti stališče k ukazani redukciji srednjih šol, kjer smo dosegli, da se v Sloveniji ne ukine nobena srednja šola, navajajoč kulturne in politične razloge. Pristali smo v uvedbo trimesečij in morali sprejeti izenačenje prvih dveh razredov novega srednješolskega tipa, s čimer je prvi srednješolski razred padel na nivo osnovne šole. Vedno je odbor poudarjal in se potegoval za to, da se šolske reforme ne uvajajo naredbenim potom, temveč po zakonu v skupščini.

Veliko brige je prizadeval Pomožni fond, ki nalaga članom občutne žrtve, ki so v glavnem krive, da je letos število članov padlo za 54. Neurejenost naše šolske uprave se je letos pokazala med drugim tudi pri postopanju Glavne kontrole ob napredovanju profesorjev v višje stopnje. Zgodili so se neverjetni primeri, kjer bo morala organizacija skušati, da doseže odpravo teh nedostatkov. Tudi pri izplačevanju nadur je moral odbor ponovno posredovati, večinoma uspešno, dočim nam vse naše borbe za izplačilo zakonite diference v plačah vzbujajo samo trpka čustva. Končno omenja predsednik, da se je letos v Beogradu vršil mednarodni profesorski kongres, kamor smo poslali dr. Brežnika in prof. Koželja, ki je uredil šolsko razstavo, za katero je prof. Jeran zbral gradivo, ki nas je dostojno reprezentiralo.

Po tajniškem poročilu, ko se je odobril tudi zapisnik lanskega občnega zbora, je poročal blagajnik prof. Vrhovnik o denarnem stanju in navedel, da ima društvo 222 članov, med temi 154 iz ljubljanske in 68 iz mariborske oblasti, nadalje 14 pododborov, med njimi 10 v ljubljanski in 4 v mariborski oblasti. Ko se je na predlog preglednika inspektorja Bevka izrekla odboru, posebno blagajniku zahvala, so navajali profesorji slučaje, kjer se jim je storila krivica pri izplačilu prejemkov in prosili intervencije. Neurejenost naše uprave se vidi tudi pri izplačilu povišic, kar bi se moralo vršiti avtomatično. Enodušno se je občni zbor izjavil proti neutemeljenim premeščenjem, s čimer je vedno združena velika gmotna škoda.

Sledile so volitve novega odbora in je bil izvoljen za predsednika prof. Jeran, za odbornike pa profesorji Vrhovnik, Pavlič, Prezelj, dr. A. Dolar, Dolenec, Zaletel, dr. Kropivnik in Hočevar, za namestnike pa dr. Strmšek, Peterlin, dr. Mole in Krajnc. Pregledniki so ostali stari, zastopnik slov. profesorjev pri Glavni upravi in pri Profesorskem glasniku pa postane prof. Lapajne.

Nato je sledilo poročilo drja. Brežnika o mednarodnem profesorskem kongresu v Beogradu, ki se je pečal posebno z vprašanjem estetskega pouka in delovne šole. Razvila se je zanimiva debata, kjer so govorniki želeli, da vlada učiteljstvu dá več sredstev za nadaljnjo izobrazbo, da votira primerno knjižnice, omogoča ferijalne kurze in študijska potovanja. Občni zbor je nadalje odobraval, da stoji ljubljanska sekcija v stalnem stiku posebno s sarajevsko, s katero si menjavata poročila o delovanju.

Kot zadnja in najobsežnejša točka so sledili predlogi posameznih pododborov, ki vsi stremijo po zboljšanju naših šolskih razmer in ureditvi, če že ne izboljšanju gmotnega položaja učiteljstva.

Občni zbor se je v resolucijah zavzel, da se čim prej uzakoni srednješolski zakon, da se učni načrti, predno pridejo pred zbornico, izročijo profesorskemu društvu v presojo, da se neizprašani suplenti zopet postavijo v I. kategorijo, 9. skupino, da se nadomeščanje z rednim odlokom na dopustu bivajočih tovarišev nagraja z dnem nastopa in ne šele po enem mesecu, da se v profesorskem društvu zopet oživijo strokovni odseki; pri vsakem občnem zboru bodi vsaj eno strokovno predavanje, imenovanje profesorjev naj se izvrši na podlagi razpisa izpraznjenih mest, in sicer pravočasno pred začetkom šolskega leta. Ugodi naj se utemeljenim zahtevam kvalificiranih profesorjev risanja in telovadbe, skliče naj se anketa srednješolskega, osnovnega, meščanskega in strokovnega učiteljstva, da se ustvarijo enotne smernice za učni načrt. Občni zbor se je izrekel, da stoji na stališču, naj imajo naše slovenske šole isto število ur kakor v drugih pokrajinah in da naj bodo srbohrvatske ure nekak plus, izrekel pa je tudi potrebo, da se naj i v srbohrvatskih šolah goji poznavanje slovenskega jezika in slovstva. Predlagal se je boljši način, da bodo šolske knjige hitreje aprobirane; želelo se je, da veljaj pravilo za maksimalno število učencev za en oddelek i za Slovenijo, s čimer bi se nekaj vzporednic lahko otvorilo in bi dobilo nekaj tovarišev službo.

Bilo je ogromno gradiva, ki ga je občni zbor predelal ob vzornem sodelovanju in nekaljeni enodušnosti udeležencev.

Vtis si imel, da nastopa doba, ko na občnih zborih ne bodo več tvorila skoro edini predmet le gmotna vprašanja, temveč posvetovanja, kako spraviti naše srednje šolstvo na čim višjo stopnjo. Dozdaj se mora učitelstvo žal še vedno boriti z neurejenostjo posebno upravnih razmer.

Po končanem zborovanju, kjer se je predsednik še zahvalil gosp. ravnatelju dr. Tominšku, da je dal slavnostno dvorano na razpolago, so navzoči profesorji šli korporativno, da posetijo svojega ljubega tovariša ravnatelja Frana Voglarja, ki je ležal na mrtvaškem odru.

Naši kraji in ljudje

Skupščina ženskega saveza v Skoplju

V Prosvetnem domu v Skoplju je bila otvorjena v soboto redna skupščina Narodnega ženskega saveza, kateri je prisostvovalo 64 ženskih društev s 349 glasovi. Slovesne otvoritve so se udeležili tudi veliki župan Vildović, skopljanski komandant general Pavlović, metropolit Varnava, štipski episkop Gerazim, skopljanski župan Sapundžić in veliko število uglednih meščanov. Ženske organizacije iz Slovenije zastopa 12 delegatinj, večinoma iz Ljubljane in Kranja.

Skupščino je otvorila z lepim nagovorom gospa Simić iz Beograda, ki je bila soglasno izvoljena za predsednico kongresa. Posebno pozornost sta vzbudila pozdravna govora gospe Franje Tavčarjeve iz Ljubljane in gospe Kovačevičeve iz Zagreba. Imenom Bosne je pozdravila skupščino gospa Ljubibratić. Kraliu in predsedniku Mednarodne ženske zveze v Parizu je bil poslan brzojavni pozdrav, nakar je bilo prečitano poročilo o delovanju saveza v preteklem letu. Savez je imel v preteklem letu zelo lepe uspehe in okoli 47.000 Din prebitka. Poročila so bila sprejeta z zadovolistvom na znanje. Na popoldanski seji je imela profesorica gospa Katarina Jovičić zanimivo predavanje o ulogi ženskih društev v socialnem preporodu našega naroda, pri čemer je navajala zanimive primere zaslug naših žen v preteklosti za vzgojo dece in glede delavnosti. Gdč. Vlajić je poročala o izenačenju moških in ženskih sorodnikov v dednem pravu, naglašujoč potrebo, da se savez zavzame z vso energijo za udejstvitev zahteve. Zvečer je bila v gledališču na čast gostom slavnostna predstava.

V spodnji dvorani Prosvetnega doma je bila povodom kongresa Ženskega saveza otvorjena razstava del učencev skopljanske obrtne šole, katero je priredilo Kolo srbskih sester. Razstavljeni so bili motivi narodnih vezenin in narodne šole. Razstava je vzbudila v mestu splošno pozornost in je občinstvo že prvi dan pokupilo večino razstavljenih predmetov.

V nedeljo je poročala gdč. Štebijeva iz Ljubljane o ženskem kongresu v Washingtonu; nato se je ustanovil fond zaščite deklet in so se pretresala pravila Narodnega ženskega saveza.

Električna centrala v Kamniški Bistrici

Kamnik z bistriško dolino ima danes precej veliko število malih električnih central, ki pa zelo nepopolno izkoriščajo vodno silo. To se je ponovno pokazalo pri nizkem stanju vode v pozimskih mesecih. Lani so na primer morale tovarne v Jaršah pri Domžalah prekinjati obrat po večkrat za par ur in so morale delati celo ponoči, da niso trpela naročila. Iste napake so delale preglavice tudi kartonažni tovarni Franca Bonača na Količevem pri Viru.

Ob vodnem toku Bistrice je med malimi in večjimi centralami cela vrsta zadružnih podjetij. Naj imenujemo nekatere: Zadružno centralo v Šmartnem, centralo Električno-strojne zadruge v Preserju pri Jaršah, ki daje strujo za Mengeš in okolico, centralo Antona Skoka v Domžalah itd. Večje centrale so tudi v kamniški smodnišnici, v tovarni «Vesna», (ki se nahaja v prostorih nekdanje cementarne) ter v Majdičem mlinu na Viru. Vse te centrale pa zadostujejo komaj za potrebo posameznikov ter niso dovolj racijonalne. Večja podjetja morajo neprestano biti preskrbljena z kalorično rezervo, kar je z gospodarskega stališča gotovo zelo slabo.

Da bi se odpomoglo temu splošnemu zlu, se že dolgo snujejo projekti, kako bi se izkoristila vodna sila reke Bistrice v njenem zgornjem teku. Govorilo se je že o raznih načrtih, najnovejši, ki ima tudi dobre izglede za realizacijo, pa je ta, da se struga Bistrice zagradi nad Stranjami nad Kamnikom.

Za tozadevno koncesijo so zaprosili: tovarnar g. Fran Bonač v Ljubljani, g. dr. R. Karba, lekarnar in župan v Kamniku ter g. inž. Viktor Turnšek. Predložili so oblasti načrte, ki predvidevajo izrabe vodne sile Bistrice od jezu žage Kamniške meščanske korporacije do pritoka Kojnskega potoka, to je od 27.21 km do 29.54 km. Po vodnem katastru izkazuje omenjena proga 27.4 metrov padca. Dolžina proge znaša 2.23 kilometrov. Na odtočni kanal odpade 100 metrov, na progo tlačnega cevovoda 1400 m, ostalih 730 metrov pa odpade na zajezeni del.

Kongres godbenikov v Novem Sadu

Izzivajoč nastop Nemcev in Madžarov.

V Novem Sadu se je vršil v nedeljo kongres podsaveza godbenikov za Vojvodino, ki je bil posebno glede na anacijonalne godbene razmere, ki vladajo še dandanes v Vojvodini, zelo interesanten in naravnost karakterističen. Na zborovanju je prišlo do zelo izzivalnega nastopa nemških in madžarskih godbenikov. Boj se je vršil v prvi vrsti med elementi, ki zastopajo poleg profesijonalnega pricipa tudi razširjenje jugoslovenske muzike v teh krajih, kjer se še vedno slišijo skoro same madžarske in nemške pesmi, kakor sredi Dunaja in Budimpešte ter skupino, v kateri se nahajajo večinoma Nemci in Madžari ter inozemski godbeniki, ki odklanjajo vsako kulturno akcijo za razširjenje specijalno jugoslovenske pesmi. Nekateri izmed govornikov so na kongresu govorili nemški, kar je izzvalo ostre prepire in medsebojno prerekanje. Končno so s pomočjo ruskih godbenikov zmagali tako zvani kulturni elementi, iz katerih vrst je bila izvoljena tudi nova uprava. Za predsednika je bil izvoljen prof. Miloš Studnička, profesor na slovaški gimnaziji v Petrovcu, za podpredsednika prof. Svetolik Paščan, dirigent godbenega društva v Novem Sadu. Ko je bil znan rezultat volitev, so vsi pristaši čistih profesijonalcev zapustili kongresno dvorano in izjavili, da prenehajo biti člani vojvodinskega podsaveza godbenikov. Nova uprava pričakuje, da bodo pristojne oblasti ukrenile vse potrebne korake, da se inozemski godbeniki radi njihovega izzivajočega nastopa pošljejo tja, odkoder so prišli.

Združenje lovcev

Potreba ustvaritve zveze med lovskimi organizacijami cele naše države leži na dlani. Za to idejo se je prvo zavzelo Slovensko lovsko društvo, ko je predsednik dr. Ivan Lovrenčič že leta 1921. pozval posamezne lovske organizacije na sestanek v Ljubljano. Organizovane so bile takrat le Slovenija, Hrvatska in Srbija. Zato je bilo potrebno, da se provede še organizacija vojvodinskih, bosanskih in dalmatinskih lovcev. Tudi to se je zgodilo in lani 1. junija so se sestali v Beogradu delegati lovskih organizacij iz vse države ter sklenili, da ustanove centralno društvo pod imenom «Središnja uprava saveza lovačkih udruženja u kraljevini SHS».

Na letošnjem lovskem kongresu dne 9. septembra je bilo sklenjeno, da se dne 18. oktobra sestanejo v Beogradu vnovič delegati posameznih lovskih organizacij in ustanove Središnjo upravo ter izvedejo volitve. To se je tudi zgodilo. Bile so zastopane: Slovenija, Hrvatska, Bosna-Hercegovina, Vojvodina in Srbija. Slovensko lovsko društvo so zastopali dr. Ivan Lovrenčič, Ivan Zupan in dr. Josip Kavčič.

Pod predsedstvom generala Miloša Vašića, predsednika srbskih lovskih društev, so se odobrila pravila in izvolil odbor. Izvoljeni so: za predsednika dr. Milan Stojadinović, minister financ. za podpredsednika dr. Milovan Zoričić, pravni referent velikega župana v Zagrebu, za tajnika dr. Stanko Erhartič, načelnik tiskovnega odseka v zunanjem ministrstvu in za blagajnika Rado Bojović, polkovnik v p. iz Beograda, za preglednika računov pa dr. Anton Mihel, advokat in inž. forest M. Marinović, oba iz Beograda. Razen teh funkcijonarjev tvorijo odbor še delegati posameznih društev, oziroma zvez.

Slovensko lovsko društvo zastopa predsednik dr. Lovrenčič.

Že sestava odbora daje jamstvo, da bo Središnja uprava postala vrhovna instanca v vseh stvareh, ki se tičejo lovstva.

Težaven položaj meščanskih šol

Učiteljstvo meščanskih šol mariborske oblasti je na zborovanju dne 16. tega meseca v Mariboru po zanimivem referatu strokovnega učitelja g. A. Osterca o letošnjem mednarodnem pedagoškem kongresu v Heidelbergu razpravljalo o težkem položaju, v katerem se nahajajo sedaj naše meščanske šole. Javnosti je pač malo znano, morda celo povsem neznano, s kakimi težkočami se borijo meščanske šole že šesto leto. Tu ne zadene krivda lokalnih niti oblastnih šolskih uprav, kajti tudi te ne morejo preko največje zapreke, ki onemogoča urejeno in uspešnejše delovanje meščanskih šol.

In ta nepremagljiva ovira obstoji v tem, da nimamo zakona za meščanske šole. Dokler ne dobimo zakona, ni upanja, da bi se razmere izboljšale. Nasprotno, z začasnimi naredbami, s katerimi skuša centralno-šolska oblast urediti in voditi te šole, se povzroča še vedno večja zmešnjava. Klasičen dokaz za to je novi začasni učni načrt, ki ni postavil na glavo samo šolskega dela, ampak tudi povzročil, da manjkajo vsled zvišanih obveznih učnih ur in novih predmetov domala na vseh meščanskih šolah učne moči, ponekod kar štiri do pet. Kje vzeti sedaj kvalificirane moči, ko pa prej nikdo ni skrbel za to, da bi se jih zadostno število izšolalo? Ta načrt je pač najlepši dokaz, s kako preudarnostjo in dalekovidnostjo se pri nas izdajajo važne naredbe. K takemu načrtu učiteljstvo ne more in ne sme molčati. Z molkom bi si dalo samo slabo izpričevalo.

V sprejetih sklepih, ki jih bo skušalo učiteljstvo uveljaviti potom svoje organizacije, je najvažnejša zahteva, da se koncem tekočega šolskega leta sedanji načrt za prvi in drugi razred ukine, med letom pa se stavi s sodelovanjem učiteljstva meščanskih šol, ki delo v tej šoli pač najbolje pozna, nov učni načrt za vse štiri razrede po določenih smernicah, v katerih se naj uvažuje značaj in namen šole. Na izvoljene in poklicane pa se obračamo z apelom: Skraini čas je že, da z zakonom uredite naše šolstvo. — Zh.

Znani in priljubljeni nemški igralci!
LYA DE PUTTI, HANS A. V. SCHLETOW in ERICH KAISER-TITZ igrajo glavne vloge v prekrasni igri ljubezni ponosa, jeze in ljubosumnosti:

MALVA

Film posnet deloma v bosanskih planinah ter v Jugoslaviji do sedaj predvajan samo v Zagrebu. Krasni naravni posnetki, napeto zanimiva vsebina, fina režija in izvrstna igra vseh sodelujočih daje temu izvrstnem filmu še posebno vrednost. Po splošnem priznanju včerajšnjih obiskovalcev je to eden najboljših filmov priljubljene Lye de Putti. Predstave se vrše kot običajno ob: 4., 1/26., 1/28., 9. Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

ELITNI KINO MATICA (tel. 124)

Za jesensko prodajo
kolesa in šivalni stroji
cene zelo znižane pri
J. Gorec Palača Ljubljanske kreditne banke
Znižane cene! Znižane cene!

Fijaker Bratfisch
»Skrivnost dunajskega dvora«
? ?

Mesto skušnjav!!

Dramatična šola v Mariboru

Ravnateljstvo Glasbene Matice v Mariboru naznanja, da se s 1. novembrom prične pouk v dramatični šoli Glasbene Matice. Kot učitelja-strokovnjaka se je ravnateljstvu posrečilo pridobiti vsestransko priznanega dramatičnega umetnika g. Valo Bratino, ravnatelja drame narodnega gledališča. Pouk se bo vršil v 2 tečajih: v I. tečaju za otroke od 10—15 let, v II. tečaju za druge od 15 let naprej (v skupinah in tudi posamezno).

Poučevalo se bo pravilno izgovarjanje, recitacija, deklamacija, mimika, režija, zgodovina in razvoj dramske umetnosti od najstarejših časov do danes. Ob koncu šolskega leta priredi dramatična šola produkcijo svojih učencev. Namen dramatične šole ni, da pridobi le kandidate za gledališče, ampak v glavnem, da v naši mladini zbudi in poglobi pojmovanje o gledališki umetnosti sploh. Posebne važnosti je šola za učiteljiščnike. Učitelj(ica), absolvent dramatične šole strokovno in vsestransko pripravljen za ustvarjanje in vodstvo podeželskih odrov, bo imel v kulturnem in nacijonalnem oziru posebno v naših obmejnih krajih zelo hvaležno delo. Zato se toplo priporoča dijakom(njam) učiteljišč, da se v polnem številu udeležijo obiska dramatične šole. Splošno je znano, da obisk drame številno zaostaja za obiskom opere. Dramatična šola, s poukom recitacije, deklamacije in študiranjem malih vlog, bo v mladini vzbudilo razumevanje za dramsko umetnost in je gotovo, da bo na ta način dramatična šola pridobivala in povečavala število rednih obiskovalcev drame v bodoče. S tem, da bo strokovnjak-učitelj dramatične šole imel priliko širšega spoznavanja in pregleda talentov za dramsko umetnost, bo z njih strokovno vzgojo pridobil izurjen in pripravljen inteligenten naraščaj za gledališče, katerega pomanjkljaj je danes zelo občuten. Ravnatelj in režiser drame mora danes pripravljenega adepta dramske umetnosti takorekoč še učiti govoriti: da je to za hitro in uspešno delo velika ovira, bo vsakemu umevno. Z inteligentnim, strokovno pripravljenim naraščajem bo delo olajšano in hitreje uspevalo. S temi besedami hoče ravnateljstvo šole Glasbene Matice poudarjati pomen in potrebo dramatične šole v kulturnem središču, kot je danes Maribor. Ime g. ravnatelja Valo Bratine samo je zadostno jamstvo za njen razvoj in uspeh. Prijave dnevno od 6.—7. ure v pisarni ravnatelja šole Glasbene Matice g. Fr. Topiča, soba št. 7.

Zagrebški vagonski vlomilci v Sloveniji

Poročali smo že, da so neznani zagrebški vlomilci na progi Videm-Krško-Brežice skočili na tovorni vlak št. 649 in vrgli iz njega balo manufakturnega blaga, težko 105 kg. Blago je bilo last trgovca A. Herškovića v Zagrebu. Železniška policija, ki je pričela takoj zasledovati zlikovce, je zvedela zaupnim potom, da se je v Zlataru in okolici razpečavalo neko blago, ki je bilo podobno ukradenemu. Odposlani so bili tja takoj detektivi in organi železniške policije, ki so pri več trgovcih v Zlataru in okoliških vaseh zaplenili okoli 50 kg ukradenega blaga. Na vprašanje, odkod to blago, so trgovci odgovorili, da so kupili isto od nekega Beheka, ki se je izdajal za trgovca iz Ljubljane. Behek ima na vesti več podobnih tatvin in je za njim izdana tiralica. Dne 14. t. m. so organi železniške policije v Sevnici ustavili dva sumljiva neznanca in kmalu ugotovili, da sta to zloglasni vagonski vlomilec Štefan Duh in njegov tovariš Josip Behek. Že isto noč pa se je obema posrečilo pobegniti in ju še dosedaj niso izsledili.

Istega dne je bilo prijavljeno železniški policiji, da so vlomilci v bližini postaje Pušča Bistra skočili na vlak št. 2032, ki vozi proti Varaždinu, vrgli iz njega dve bali manufakturnega blaga po 68 in 32 kg in izginili nato v megli. Železniška policija je pri zasledovanju vlomilcev našla eno balo, ki je tehtala 68 kg in je bila naslovljena na tvrdko Bašić v Bedekovčini. Nahajala se je v jarku nedaleč železniške proge. Druge bale, ki je tehtala 32 kg in je bila naslovljena na tvrdko Blos v Varaždinu, še niso našli. Vsa znamenja kažejo, da so tudi to drzno tatvino izvršili Duhovi in Behekovi pajdaši.

Samo še danes 21. in četrtek 22. t. m.
„Amundsenovo potovanje na Severni pol"
Senzacijonalni naravni posnetki v 6 velikih dejanjih. Film vsebuje naravne posnetke o pripravah za polarno ekspedicijo z ladjo »Maud« v pristanišču Seattle, vse polno zanimivih slik iz arktičnih pokrajin in jako učinkujoče posnetke hudega morskega viharja.
Kino «LJUBLJANSKI DVOR». Telefon 730
Predstave ob nedeljah ob pol 11 dop. in ob 3., ½5., 6., ½8 in 9 uri zvečer, ob delavnikih ob 4., ½6., ½8 in 9.

Slovenski biografski leksikon
izide v 6 zvezkih do konca 1926. Naročniki celega leksikona plačajo ali 500 Din takoj ali Din 90 za posamezni zvezek. Naročila sprejema in odaja že prvi zvezek založnica Zadružna gospodarska banka v Ljubljani in njene podružnice. 422-a

Pogin čete vojvode Zlatareva

V boju z našo žandarmerijo je bil v noči od nedelje na pondeljek pri Črnem Kamnu v bližini Kočan ubit znani bolgarski četaški vojvoda, Ivan Zlatarev, zadnja nada vodje makedonstvujuščih, generala Protogerova. Z njim sta padla v boju še dva bolgarska četnika, eden je bil živ ujet, dvema pa se je posrečilo pobegniti v planine.

Ubiti vojvoda Zlatarev je prekoračil s svojo četo našo mejo dne 15. t. m, ravno na dan, ko so končali tamkaj naši veliki jesenski vojni manevri. Iz zapiskov, ki so jih našli pri mrtvem vojvodi, je razvidno, da ga je poslala organizacija makedonstvujuščih izključno z namenom, da nadzira vasi, ki so bile poprej bodisi zlepa bodisi zgrda naklonjene bolgarskim četnikom. Vojvoda Zlatarev je dobil ukaz, da-obišče v carevoselskem, kočanskem in tetovskem srezu vasi in vse bivše zaupnike ter jim sporoči, da je bolgarska delegacija v Ženevi dosegla popoln uspeh in da bo Makedonija kmalu slobodna, ter deli, ki jih je zasedla Srbija, zopet združeni z Bolgarsko. Ubiti vojvoda je prekoračil našo mejo pri Osogovu in se skrival na tamkašnjih planinah. Poslužívši se slabega vremena, je prodrl končno z manjšim oddelkom celo v vasi blizu Kočan. Potem, ko si je za drag denar nabavil hrano, je krenil v vas Lozovo, od koder se je skušal prebiti do Krupišta v smeri proti Štipu. Na potu pa je zašel v zasedo žandarmerije bregalniškega bataljona, ki je na komitaše takoj otvoril ogenj. Boja so se udeležili tudi tamkajšnji srbski četniki in je trajal več ur. Šele, ko se je zgrudil vojvoda Zlatarev mrtev na tla, je njegovim tovarišem upadel pogum in so skušali rešiti z begom. Na begu pa so srbski četniki ubili še dva bolgarska komitača in enega ujeli. Na naši strani je padel v boju en orožnik.

KINO IDEAL
Sreda, četrtek in petek
„Scaramouche"
Film, ki se je skozi 6 mesecev neprenehoma predvajal v Newyorku. Film, v katerem vidimo najbolje in najtemeljiteje francosko revolucijo.
V glavnih vlogah: Ramon Novarro, Alice Terry in Lewis Stone.
Predstave v nedeljo: ob pol 11 dopoldne, popoldne ob 3., pol 5., 6., pol 8 in 9 uri.
Predstave v delavnikih: popoldne ob 3., ½5., 6., ½8 in 9 uri.

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama:
Sreda 21.: Ženska pravljica C
Četrtek 22.: Pegica mojega srca D
Petek 23.: Za narodov blagor F

Opera:
Sreda 21.: Mrtve oči B
Četrtek 22.: Nabor-Povratek (premijeri) E
Petek 23.: zaprto

»Jakob Ruda« na šentjakobskem odru

Še ni minilo 50 let odkar je prišel na svet Ivan Cankar — pa je že postal klasik slovenske moderne in mojster naše drame. Letošnje gledališko leto je Cankarjevo leto in oder ki se oddolži Cankarjevemu spominu, stori samo svojo dolžnost, ki ne meji prav nič na pieteto.

Šentjakobčani so otvorili svojo letošnjo sezono s Cankarjevo dramo »Jakob Ruda« snoči na svojem odru v Florijanski ulici. »Rudi« se na številnih mestih poznajo Ibsnovi vplivi, ki so ga oblikovali, v njem je že ves poznejši Cankar. Konec drugega dejanja, mesta, kjer govori Ruda o svoji vesti, so presunljiva in ostanejo tragična po svojem bistvu.

Predstavo je režiral član ljubljanske drame, ki je obenem prevzel glavno vlogo. Njegov Jakob Ruda je bil močan in prepričevalen — morebiti mestoma nekoliko preveč patetično podčrtan, a vsekakor dojemljiv in verjeten. O ansamblu je mogoče govoriti predvsem kot v celoti. Bil je ubran na Cankarjev ton, moški so bili dosti boljši kot ženske, prvenstvo med vsemi pa zasluži g. Gnidovec, ki je bil z malenkostnimi izjemami docela na mestu. Vsi ostali so storili kar je bilo v najboljši moči.

Obisk je bil zadovoljiv, predstavo je obiskalo tudi precej publike iz centruma Ljubljane. Cankar je postal geslo našega gledališkega občinstva in je s svojo zdravo kritiko popolnoma zmagal. Reprize bodo to resnico še bolj potrdile.

Cankar v ljubljanski drami. V tej gledališki sezoni poteče petdeset let, kar se je rodil Ivan Cankar. V ta spomin vprizori dramsko gledališče v začetku sezone njegovo satirično komedijo »Za narodov blagor«, pozneje »Hlapce« in po možnosti tudi »Lepo Vido«, »Pohujšanje v dolini šentflorijanski« pa ostane od lani na repertoarju. Premijera komedije »Za narodov blagor« bo v petek, dne 23. t. m. ob osmih zvečer. Režira g. Skrbinšek, ki igra tudi vlogo Ščuke. Ostale vloge so razdeljene tako:: Gornik — Levar, dr Grozd — Cesar, Katarina — Juvanova, Matilda — Šarličeva, dr. Gruden Peček, Helena — Medvedova, Mrmolja — Gregorin, Klander — Plut, Mrmoljevka — Rakarjeva, Siratka — Jerman, Kadivec — Jan, Kremžar Lipah, Stebelce — Drenovec, mlad človek — Sancin, hišna — Gorjupova, I. svetnik — Danilo, II. svetnik — Medven, III. svetnik — Smerkolj, sluga — Košič.

Repertoar Narodnega gledališča v Beogradu obsega ta teden nastopne komade: Nahod, Faust, Labodje jezero, Zaljubljena žena, Aida, Trubadur, Narcis, V zatišju, Kean. V »Faustu« sta v torek zvečer gostovala ga. Zlata Gjungjenac iz Zagreba in g. Josip Rijavec. V nedeljo, dne 25. oktobra nastopi v beograjski operi pevski zbor krakovskih akademikov s koncertnim programom.

Dovršitev zagrebškega gledališča v Frankopanski ulici zagotovljena. Julij Benešić intendant zagrebškega gledališča se je sporazumel s konzorcijem zagrebških bank (Gradska štedionica, Prištedionica, Eskompt na banka ter Wiener Bankverein) glede posojila v znesku štirih milijonov Din, ki naj se porabi za dovršitev gledališča v Frankopanski ulici. Ker je med obema strankama prišlo do popolnega sporazuma, se bo začelo poslopje, ki je v prvi vrsti namenjeno drami, adaptirati že v najkrajšem času.

Kirinova mapa mesta Zagreba. Grafik in slikar Kirin je naslikal 24 risb, ki predstavljajo stari Zagreb. Risbe je napravil po starih predlogah in slikah ter je v njih prav srečno osvežil spomin na tipične kotičke starega Zagreba, ki je bil mnogo bolj slikovit in intimen kakor današnje moderno mesto. Kritika je sprejela Kirinovo mapo zelo toplo in simpatično. Tisk je oskrbela »Tipografija«. Cena mape znaša 1030 Din.

Dve slikarski razstavi v Zagrebu. Dne 15. t. m. je otvoril v Ullrichovem salonu v Zagrebu razstavo svojih akvarelov, ki predstavljajo motive iz južne Srbije, prof. Vrbić iz Skoplja, v torek dne 20. oktobra pa je razstavil pri Schiru kolekcijo svojih slik g. Zvonimir Mušić.

25 letnica smrti skladatelja Fibicha. Letošnja operna sezona Nar. divadla v Pragi stoji v znamenju četrtstoletnice smrti komponista Zdenka Fibicha, ki je poleg Smetane in Dvořaka reprezentant češke glasbe pred svetom. Gledališče se je odločilo, da bo izvajalo dvakrat zaporedoma cikel Fibichovih del od katerih je bila prva stvar na vrsti že 15. t. m. Fibichovo življenje je bilo polno tragike in grenkobe. Svojo prvo opero je napisal kot 15 letni deček, glasbeno naobrazbo pa je užival v Nemčiji pri najboljših glasbenih teoretikih svojega časa. V Pragi je živel Fibich 30 let. V tem času je napisal veliko število glasbenih del. Po načinu spontanega ustvarjanja bi ga lahko vsporedili z Mozartom.

Nov roman Branka Mašića. Pisatelj Branko Mašić je napisal nov roman z naslovom »Ljupče«, ki tvori v nekem oziru nadaljevanje njegovega »Deda Joksima«. Mašić spada med najboljše sodobne hrvatske pisatelje in v »Ljupčetu« je očrtal tip talentiranega Srba, ki z vsemi načini išče kako bi se uveljavil v življenju. V umetniškem oziru pomeni najnovejši Mašićev roman dobesedno obogatitev dandanašnje hrvatske literature.

50 letnica Pevske Zveze v Zagrebu. Kakor smo že poročali, bo obhajala Pevska Zveza v Zagrebu dne 25. in 26. t. m. 50 letnico svojega obstoja. Ta dva dneva se bodo vršile velike pevske slavnosti in koncertne tekme.

Pirandello v Berlinu. Italijanski dramatik Pirandello je dospel s svojimi igralci rimskega »Teatra dei Arte« v Berlin in gostuje v Državnem gledališču. Prvi večer je bilo na sporedu »Šest oseb išče avtorja«. Komedija je izvrstno uspela. V kratkem bodo Pirandellovi igralci dali še dve deli, »Henrika IV.« in neko novejšo komedijo.

Domače vesti

* **Sestanek dr. Ninčiča in dr. Beneša na Bledu.** Včeraj, ob 11. dopoldne, se je pripeljal naš zunanji minister dr. Momčilo Ninčić s svojo soprogo v spremstvu pomočnika zunanjega ministrstva Pante Gavrilovića ter češkoslovaškega poslanika v Beogradu, Jana Šebe, v Ljubljano. Dr. Ninčić se je takoj z avtomobilom odpeljal na Bled, kjer bo imel danes konferenco s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešem. Dr. Beneš prispe danes ob 6. zjutraj s simplonskim ekspresom preko Rakeka s svojo soprogo v Ljubljano in se odpelje ob 6.20 na Bled, kjer bosta imela dopoldne oba državnika konferenco, na kateri bo dr. Beneš poročal o razvoju in rezultatih konference v Locarnu. Po konferenci se vrne dr. Beneš s praškim brzovlakom preko Dunaja v Prago, dr. Ninčič pa v Beograd.

* **Glavna kontrola v Sloveniji.** Na svoji zadnji plenarni seji je Glavna kontrola v Beogradu sklenila, da se na izpraznjena uradniška mesta njenega področja v Sloveniji imenujejo izključno domačini in sicer v prvi vrsti oni, ki razpolagajo s polno pravniško kvalifikacijo. V tem smislu so bila izdana navodila finančnemu delegatu v Ljubljani.

* **Izpremembe v državni službi.** Ferdinand Vončina, doslej profesor na srednji kmetijski šoli v Valjevu, je imenovan za profesorja na nižji kmetijski šoli v Mariboru. Profesor na srednji tehnični šoli v Ljubljani Anton Sever je pomaknjen v 7 skupino I. kategorije V carinski službi so imenovani: Jernej Kladnik, doslej v Mariboru, za glavnega revizorja v Zagrebu; Nikola Albaneze, doslej v Ljubljani, za revizorja pri poštni carinarnici v Zagrebu; Anton Šega doslej v Zagrebu, za glavnega revizorja v Mariboru. Premeščena sta carinika Jakob Beguš z Rakeka v Zagreb, Ivan Matunović pa iz Dravograda v Subotico.

* **Himen.** Poštni upravitelj na Bledu g. Viktor Treven se je poročil s poštno uradnico gospodično Frančiško Škerlovnikovo.

* **Zemeljski ostanki pokojnega Ivana Dernča,** industrijalca in trgovca na Lancovem pri Radovljici, ki je umrl v sredo, 14. t. m. v Sarajevu, bodo danes prepeljani v Radovljico. Truplo bo položeno na mrtvaški oder v dvorani Sokolskega doma v Radovljici, odkoder se vrši pogreb danes dne 21 t. m. ob četrti uri popoldne.

* **Nova lekarna v Domžalah.** Dr. phil in magister pharm. Stanko Kmet-Bergant, zastopnik »Kemike« d. d. v Ljubljani, in mag. pharm. Dragotin Milić, šef lekarne stalne vojaške bolnice v Ljubljani, sta sprožila ustanovitev nove javne lekarne v Domžalah ter zaprosila koncesijo za obratovanje te lekarne.

* **Iz okrajnega zastopa na Vranskem.** Namesto umrlih Franca Irgla in Leopolda Apata sta imenovana za člana gerentskega sosveta pri okrajnem zastopu na Vranskem Josip Kladnik, posestnik in poštar na Vranskem, in Karel Kumer, posestnik v Kapliji.

* **Pri okrajnem sodišču v Ptuju** se odda mesto pisarniške pomočnice-zvaničnice. Za to mesto se zahtevajo pogoji za zvanično službo. Prošnje je vložiti do 20. novembra pri predsedništvu okrožnega sodišča v Mariboru.

* **Zanimiv incident soproge ministra Maksimovića.** V nedeljo se je pripetil soprogi notranjega ministra Maksimovića v Beogradu incident, ki je povzročil splošno pozornost in tudi precej razburjenja. Soproga ministra Maksimovića se je v spremstvu treh dam vračala iz beograjske okolice z avtomobilom v mesto. Na Voždovcu je iz skupine otrok, ki so se tamkaj igrali priletel kamen v ministrovo soprogo in jo do krvi ranil na obrazu. Šofer je v tem trenotku ustavil, zgrabil enega izmed otrok, ga potegnil v avto in oddrvel ž njim naprej. Ljudje, ki so videli ta prizor so mislili, da gre za rop otroka za razne nečedne namene. Razburjeni so pričeli klicati na pomoč, nakar je množica končno ustavila avtomobil. Dogodek se je sicer takoj razjasnil, vendar pa se je občinstvo nad postopanjem šoferja ministrove soproge javno zgražalo in dalo ponovno duška svojemu ogorčenju. »Ugrabljeni« otrok, sin kočijaža Živadinovića, je pobrabil to priliko in pobegnil domov. Avtomobil je nato nadaljeval svojo pot, kmalu pa se je vrnil drug avtomobil s policijo, ki je aretirala kočijaža Živadinovića in še tri druge osebe, dočim so petega neznanca iskali orožniki še ponoči. Zakaj so bili pravzaprav aretirani, seveda ne ve nihče in tudi policija noče dati nobenih pojasnil.

* **Učiteljski dom v Beogradu.** Uprava učiteljskega udruženja je sklenila, da se z gradnjo »Učiteljskega doma« v Beogradu v najkrajšem času prične. Novi učiteljski dom bo eno največjih poslopij v naši prestolici.

* **Za izenačenje srbsko-hrvatskega pravopisa.** Pod predsedstvom g. Save Uroševića se je vršila predvčerajšnjim v Beogradu važna seja Glavnega prosvetnega saveta na kateri se je pričela diskusija o nekaterih vprašanjih, ki so velikega pomena za kulturno edinstvo naše države. Razpravljalo se je zlasti o izenačenju pravopisa. V svrho zbiranja potrebnega gradiva za končno odločitev tega važnega kulturnega problema je Glavni prosvetni savet sklenil, da se osnuje posebna komisija strokovnjakov, ki bo to delo dovršila.

* **Poziv poljskim državljanom.** Generalni konzulat republike Poljske v Zagrebu poziva vse državljane, ki so letos izpolnili 20 let, kakor tudi vse one, ki so stari 21 do 23 let, a doslej še niso bili na naboru da se ne glede na to, da-li prejmejo poseben poziv zglasijo na konzulatu najkasneje do 1. novembra bodisi osebno ali pismeno. Pisarna konzulata se nahaja v Zagrebu, Kukovičeva ulica št. 16./II.

* **Pregled gostiln in izkuhov.** Ministrstvo za narodno zdravje je odredilo posebne komisije, ki bodo pregledovale gostilne in izkuhe, ker se je zlasti v južnih krajih opazilo, da v marsičem ni zadoščeno higijenskim pogojem.

* **Sprememba posesti.** Graščino Gallenhofen, ki je bila doslej v nemških rokah, je kupil g. Bogdan Pušič, ki je tudi lastnik nekdaj Steinbeissovega posestva v Vitanju.

* **Tujci v naši državi.** V ministrstvu za socijalno politiko se sestavlja nova statistika o tujcih, ki bivajo v naši državi. Zbiranje potrebnih podatkov je že dovršeno.

* **Nova poštna zveza.** Na poštni progi Žiri-Gorenja vas se je 15. t. m. ukinil promet ter se uvedla dnevna vožnja med pošto Žiri in postajo Dolenji Logatec

* **Zahvala Jugoslovenske Matice.** Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljan se najiskreneje zahvaljuje vsem korporacijam in posameznikom, ki so na katerikoli način pripomogli k tako mogočnemu uspehu »Koroškega dne«. Ta manifestacija vsega narodno čutečega prebivalstva bodi kažipot našemu nadaljnemu delu za neodrešene brate. — Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani.

* **Javna risarska šola.** Ker se ni prijavilo dosti učencev, se termin vpisovanja podaljša do 24. t. m. Vpisuje se na tehniški srednji šoli II. nadstropje soba št. 10. Vpisnina znaša 10 Din. Prispevek za celo leto 80 Din. Vpišejo se lahko pomočniki vseh obrti. Šola ima namen učiti risanje za obrti. Pouk se vrši vsako soboto od 15. do 18. ure in sicer do konca maja.

* **Pevska vadnica Franc Marolt.** Opozarjamo pevske zbore, pevovodje, glasbene učitelje in vse glasbene kroge, da se prodaja ta strokovnjaško aprobirana in priporočena ter vsem pevskim zborom neobhodno potrebna pevska vežbanka v založbi pevskega zbora Glasbene Matice za člane pevskih društev po 35 Din (s poštnino 38 Din), ako jo naroče za svoje člane skupno posamezni pevski zbori. V podrobni prodaji se dobi knjiga za ceno 50 Din v Matični knjigarni v Ljubljani, Kongresni trg. Knjigo toplo priporočamo, ter opozarjamo interesente, da je naklada vadnice majhna.

* **»Dom narodnega zdravja« v Peči.** Načelnik ministrstva za narodno zdravje dr. A. Štampar, ki se nahaja na inšpekcijskem potovanju po Južni Srbiji, je predvčerajšnjim prispel v Peč, da pregleda ureditev tamkajšnjega novega »Doma za narodno zdravje«, ki bo početkom prihodnjega meseca pričel svoje delovanje. Zavodu bodo prideljeni na službovanje trije zdravniki-specijalisti za higijensko medicino.

* **Turistična razstava na Sušaku.** Na Sušaku je bila prošlo nedeljo svečano otvorjena turistična razstava, ki sta jo organizirala planinsko društvo »Velebit« in zagrebško »Sleme«. Razstavo je otvoril sušaški župan Kučić. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Posetila sta razstavo tudi admiral Koch in general Milić.

* **»Rokovnjači« na Viču.** V nedeljo so v Sokolskem domu na Viču igrali »Rokovnjače«. Včerajšnji »Slovenec« pa je prinesel vest, da se je v zadnjem dejanju, ko ustreli francoski častnik Nandeta, pripetila nezgoda, ker je zamašek patrone prestrelil igralcu Nandetu srajco in ga lahko ranil. Kakor pa se nam poroča, je ta vest popolnoma izmišljena in se ni dogodila nobena nezgoda. Streljalo se je za odrom in igralec Nande izjavlja da se pusti za tako polno dvorano Sokolskega doma, kakor je bila v nedeljo vsakokrat ustreliti na enak način.

* **Ekshumacija atentatorja Alije Alijagića.** Zagrebško policijsko ravnateljstvo je dalo v pondeljek izkopati zemske ostanke obešene ga morilca notranjega min. Milorada Draškovića, Alije Alijagića, ki se prepeljejo na muslimansko pokopališče v Alijagićev rojstni kraj v Bosni. Ekshumacija je bila izvršena na željo atentatorjevih starišev, in sicer radi tega, da se preprečijo časti izpadi gotovih elementov na Alijagićevem grobu v Zagrebu. Po muslimanskih verskih običajih se namreč na grobih mrtvecev ne smejo prižigati sveče niti vršiti nobene manifestacije ali demonstracije, dočim je na Alijagićevem grobu v Zagrebu prišlo ponovno celo do težkih izgredov.

* **Pretep med fanti.** V gostilni Janeza Jamnika na Vrhovcih št. 6. pri Kozarjih sta brez vsakega povoda napadla brata Al. in J. Zdešar Avguština Vrhovca, posestnikovega sina iz Vrhovc, ter ga telesno poškodovala. Poleg tega sta mu raztrgala v pretepu obleko v vrednosti Din 515. Vrhovec pogreša tudi zlat prstan, vreden okoli 300 Din. Oba vročekrvneža se bosta morala za svoje dejanje zagovarjati pred sodiščem.

* **Lažni-konzul.** Na naš konzulat v Düsseldorfu je prišel nedavno neki človek, ki se je predstavil za Aleksandra Schwarza, našega častnega konzula v Parizu. Pripovedoval je, da je bil na vlaku med Kölnom in Parizom okraden in zahteval posojilo, češ da je trnotno v krizi. Naš konzulat v Düsseldorfu je ugodil njegovi želji, mu napravil začasno legitimacijo in dal 100 zlatih mark posojila. Šele kasneje se je ugotovilo, da je Aleksander Schwarz navaden slepar, doma iz Nove Gradiške, oženjen in brez poklica. Za njim je bila izdana takoj tiralica. Naknadno se je še ugotovilo, da je Schwarz tudi dober znanec kriminalne policije v Nemčiji, ki ga zasleduje radi več različnih kriminalnih deliktov. Schwarz se je povsod izdajal za visokega državnega funkcijonarja naše države in sleparil ljudi. Odšel je najbrže v Francijo, da se od tamkaj povrne v našo državo.

Samo 10 dni

od danes naprej **se bode prodajalo**

20% cenejše

pleten ne, trikotaža, nogavice, volna, bombaž, moško in damsko perilo, platno, šifon, kontenina, potrebščine za krojače, šivilje in pletilje itd. v trgovini

I. GLIHA, Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 18.

Lastni izdelek! Dobro blago!

Srajce za gospode

molinos, cefir, oxford, Din 40 do 70 modne najfinejši cefir z 2 ovratnikoma Din 75 do 125 beli šifon Din 80, najfinejši Din 90.

F. in J. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

Krznarstvo

Filip Bizjak,

Kolizej, Gosposvetska cesta št. 13.

Priporočam vsakovrstne kože v najnovejših barvah za v plašče in kostume. Vedno na zalogi različne boe, štole in ovratniki po solidnih cenah. Prevzamem kožuhaste plašče in jopice v izdelavo in prekrojenje po najnovejših krojih.

Fijaker Bratfisch

»Skrivnost dunajskega dvora«

? ?

Iz Ljubljane

u— **Češki praznik narodnega osvobojenja** dne 28. oktobra se, kakor vsako leto proslavi v Ljubljani tudi letos v potrdilo, da vlada med slovenskim in češkoslovaškim narodom zvesto bratstvo, med jugoslovenskim kraljestvom in češkoslovaško republiko pa najtoplejša zveza. Dopoldne se vrše čestitanja gosp. gener. konzulu dr. O. Benešu, ki bo sprejemal v »Mladiki«, zvečer je v gledališču slavnostna predstava s češkoslovaškim in slovenskim sporedom (koncertom in opero), po predstavi pa se vrši v restavracijskih prostorih «Zvezde» prijateljski večer z godbo, petjem in primernimi točkami. Vse prireditve so vsakomur pristopne, in je želeti le čim večje udeležbe Slovenk in Slovencev. Na praznovanje bratov Čehoslovakov še posebej opozarjamo naša društva. Češkoslovaška dopolnilna osnovna šola priredi mladini prigodno predstavo na šentjakobskem odru ter se uprizori igra «Pro tatička Masaryka» že dne 25. t. m.

u— **Češkoslovaški praznik narodnega osvobojenja.** Češka dopolnilna šola v Ljubljani bo dne 25. oktobra proslavila češkoslovaški praznik narodnega osvobojenja v prostorih šentjakobskega odra. Pri tej priliki se priredi gledališka predstava «Pro tatička Masaryka». Protektorat proslave je sprejel tukajšnji čsl. konzulat in udruženje Češkoslovaška obec v Ljubljani. Vstopnine ne bo, sprejemali se bodo prostovoljni prispevki.

u— **Ataka proti Ljubljani.** Iz Beograda se nam poroča, da je agentura g. Ivana Hribarja za uradne prostore čekovnega urada v Ljubljani vladi ponudila v nakup dve stari hiši. Med tem, ko se vsi krogi trudijo, da bi dobila Ljubljana z novo zgrad bo čekovnega urada, odnosno poštne hranilnice novo palačo, ki bi ne bila le v okras našega mesta, marveč bi tudi v izdatni meri odpomogla stanovanjski mizeriji, vidimo, da uprizarja g. Ivan Hribar s svojo agenturo proti Ljubljani kvarno atako. Ponudene hiše v ostalem niso primerne za uradne prostore, o čemur se bo lahko prepričal tudi odposlanec poštne hranilnice, ki je z ozirom na Hribarjevo ponudbo delegiran v Ljubljano. Proti takim špekulacijam bi se morali z vso energijo zavzeti vsi, katerim je kaj na procvitu Ljubljane ter njenem socijalnem in gospodarskem napredku. Privatni poslovni interesi pač ne morejo biti odločilni v tako važnih javnih in državnih vprašanjih.

u— **Srebrno poroko obhajata danes gospod Vekoslav Dolničar,** hotelir v hotelu «Tivoli» in njegova gospa soproga. K temu jubileju v naši narodni družini prav od srca čestitamo!

u— **Popravek.** V včerajšnji posmrtnici bratu Tinetu Rojcu se je vrinila pomota v krstnem imenu ter se glasi pravilno Tine in ne Tone.

u— **Pevski odsek gospodar. in izobraž. društva za Dvorski okraj,** priredi v nedeljo dne 25. oktobra pešizlet v Vižmarje k Erjavcu. Zbirališče ob tričetrt na 2. pred društveno knjižnico, Borštnikov trg 1, za one, ki gredo z vlakom, pa ob tričetrt na 3. na gorenj. kolodvoru. V slučaju slabega vremena, vsi na vlak. Vabijo se vsi društveni člani in prijatelji petja. — Odbor.

u— **Pavla Novak,** Križevniška ulica 9, prekrojuje in predelava klobuke po najnižji ceni. 1959

u— **Oglejte si krasno izbiro bluz,** oblekc in plaščkov Krištofič-Bučar, Stari trg 3. 473

u— **Plesne vaje Orjune v Šiški** se vrše vsak četrtek od 20. do 24. ure v hotelu «Bellevue». S 1. novembrom se mesečna šolnina izdatno zniža. — Odbor. 1993

u— **Plesna vaja Tehniške srednje šole** se vrši izjemoma, mesto v soboto, v četrtek dne 22 oktobra. — Odbor. 1992

u— **Akademsko društvo jugoslovenskih tehnikov v Ljubljani javlja,** da se vrši 2. redna skupščina A. D. J. T. dne 26. oktobra 1925. ob 14. uri popoldne v društveni sobi na tehniki na Mirju. 1985

u— **Dramatični odsek «Unije»** poziva vse svoje igralce in igralke, ki sodelujejo pri igri «Na Poljani», da se danes, točno ob 8. uri zvečer, udeleže sestanka, ki se vrši v društveni sobi v Narodnem domu.

u— **Plesne vaje «Edinosti»** društva jugoslovenske napredne mladine, se otvorijo danes ob 20. uri pod pokroviteljstvom osrednjega odbora. Tem potom vabimo še enkrat vso napredno mladino, zlasti pa one, ki so že lani obiskovali našo plesno šolo. — Odbor.

u— **Policijske prijave.** Od 19. do 20. t. m. so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 3 tatvine, 1 telesna poškodba, 1 popad od psa, 1 razgrajanje v gostilni, 2 slučaja pijanosti, 3 kaljenja nočnega miru, 18 prestopkov cestno policijskega reda, 7 obrtnega reda in 1 poskušen samomor. Aretaciji sta bili izvršeni dve in sicer 1 radi vlačuganja in 1 radi prenočevanju v železniškem vagonu.

u— **Razne tatvine.** Mesarskemu pomiku Andreju Paternostu je izpred justične palače ukradel neznan storilec Din vredno kolo, znamke «Tribuna». — pred trgovine Antona Markuna v Kolodvorski ulici je bil 19. t. m. ukraden gonilni jermen, vreden 1626 Din. Kdo ga je ukradel, se policijskim organom dosedaj še ni posrečilo ugotoviti.

u— **Poskušen samomor.** V Spodnji Šiški si je hotela pretrgati nit življenja 18-letna Jerica V. s tem, da je v samomorilnem namenu pila octovo kislino. Nesrečnico so takoj prepeljali v bolnico ter ji izprali želodec, vendar pa njeno življenje še ni izven nevarnosti. Vzrok poskušenega samomora ni znan.

Iz Maribora

a— **Zanimiv avanzma.** S kraljevim ukazom od 9. oktobra je bil vodja mariborskega policijskega komisarijata, nadsvetnik Vekoslav Kerševan pomaknjen na svojem dosedanjem službenem mestu v 4. skupino I. kategorije državnih uradnikov. Vest o tem avanzmaju, ki pada v dobo mariborskega carinskega škandala, je zanimiva v toliko, ker so hoteli nedavno pri carinarnici izrabiti aretacijo diskvalificiranih carinskih uradnikov ter olajšati njihov položaj z napadi na vodstvo policije, češ da je bila aretacija le akt sovražnosti proti Srbom. Dejansko pa tvorijo aretiranci, kot smo v «Jutru» že svoječasno poročali, prav idilično zvezo SHS.

a— **Akademija napredne obrtne mladine.** Napredna obrtna mladina si je šele pred nekaj meseci na ustanovnem občnem zboru začrtala smernice svojega delovanja. V nedeljo pa je že imela svoj prvi nastop. Točno ob 3. uri popoldne je otvoril predsednik g. Piščanc akademijo s kratkim nagovorom. V imenu društva «Napredek» je pozdravil g. Cilušič prvo prireditev mladih naprednih obrtnikov in jih bodril k vztrajnosti in veselju do vzajemnega društvenega delovanja. Ga. Rustija je nato z zanosom recitirala Aškerčevo «Mi vstajamo». G. Nakerst je očrtal pomen dramskega odseka in vabil vse mlade obrtnike na skupno in uspešno delo. Sledila je burka «Kateri bo» pod spretnim vodstvom g. Nakersta in z uspešnim nastopom igralcev, med katerimi naj omenim posebno g. Prelca in g. Cilenška. Igri je sledila recitacija Gregorčičeve pesmi «Biser», katero je prednašal z globokimi občutki g. Piščanec. Po akademiji se je razvila intimna zabava s plesom. Prva prireditev naj bo mladim naprednim obrtnikom v bodrilo za nadaljni uspešni razvoj društva, ki naj kmalu pokaže tudi širšemu občinstvu svoje resno kulturno stremljenje. A. K.

a— **Kvarteč Zika,** ki je pravkar odnesel na mednarodnem festivalu v Benetkah palmo, nastopi po parletnem odmoru zopet v Mariboru. Dne 7. novembra priredi koncert na katerem nam bo podal razen klasične tudi najmodernejšo komorno glasbo ter tako Mariborčane seznanil z doslej sploh še neznano godbo.

a— **Ljudska univerza.** Danes predava v higijenskem tečaju dr. Toplak o higijeni otroka. Obisk je priporočljiv zlasti materam

a— **Mariborsko gledališče** se zdaj popravlja v hitrejšem tempu, tako da upamo, da se bo otvorilo okoli 1. novembra. Čimbolj se bližajo dela koncu, tembolj se vidi, da je tudi notranjost mariborskega gledališča sicer prav mala ali izredno mična in je prava škoda, da je bil ta dragulj toliko časa v tako zanemarjenem stanju. Ansambl med tem pridno študira, tako da bo mogel kasneje igrati bolj pogosto. Opera pripravlja Foersterjevega «Gorenjskega slavčka», ki je imel v Ljubljani ogromen uspeh, dalje opereto «Veselo vdovo» in opero «Evangeljnika». Drama pa vadi Remčev «Zakleti grad», Shakespearejevega «Beneškega trgovca», za Vse svete Grillparzerjevo «Prababico» in Cankar - Skrbinškovega «Hlapca Jerneja».

a— **Gledališki abonma v Mariboru.** Ker se bližamo otvoritvi sezone, se gg. abonenti naprošajo, da pridejo po izkaznice ter vplačajo oba že zapadla obroka. Otvoritev se je sicer zavlekla, zato pa se bodo pozneje vrstile predstave tem hitreje druga za drugo. V pomirjenje občinstva bodi povedano, da se pod nobenim pogojem ne misli na ukinitev niti na omejitev opere in da ostane to sezono umetniški par Mitrovićevih stalen gost. Obeta se torej prav lepa in uspešna sezona in se vabijo tudi drugi prijatelji gledališča, da se še naknadno, toda čimpreje abonirajo.

Excella:

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

palača Ljubljanske kreditne banke

Mesto skušnjav!!

Iz Celja

e— **Popis vojaških obveznikov letnikov 1875. do 1905.** Ker je poveljstvo vojnega okrožja celjskega naredilo zaprisego v mestu bivajočih vojaških obveznikov rojstnih letnikov 1875. do 1905., ki še niso bili zaprisežen kralju Aleksandru, za dan 20 oktobra ob 9. uri dopoldne, poziva mestni magistrat vse obveznike in oficirje, da se do vključno 19. oktobra prijavijo, a ne šele do 22. oktobra, kakor je bilo prvotno javljeno. Prijave obveznikov, sprejetih rezervnih oficirjev in oficirjev, ki so bili prosili za sprejem, a jim ni bilo ustreženo, se bodo sprejemale od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Prijava je za vse prizadete obvezna.

Ribje olje sveže,

med cinsko zopet dospelo. — **Drogerija Anton Kanc sinova, Ljubljana,** Židovska ulica štev. 1.

Iz Trbovelj

t— *Sneg po trboveljskih hribih.* Včeraj zjutraj je snežilo na vseh bližnjih trboveljskih hribih, pozneje pa je sneg ponehal in je nastopil občuten mraz.

t— *Akcijski odbor vseh političnih strank.* Pretekle dni se je vršil sestanek dosedanjih gerentskih sosvetnikov z dnevnim redom: Nadaljevanje započete akcije za razrešitev gerenta Kokalja in za razpis občinskih volitev. Ob tej priliki se je sestavil akcijski odbor iz vseh političnih strank, ki so bile zastopane v gerentskem sosvetu.

t— *Ostavke gerentskih sosvetnikov.* Gerentski sosvetniki so v ponedeljek 19. t. m. podali ostavke v posebnem memorandumu srezkemu glavarstvu in velikemu županu, v katerem zahtevajo odstavitev gerenta in navajajo razloge za svoj odstop, kakor tudi za konec sedanjega občinskega gospodarstva. Vse stranke so se soglasno izrekle za občinske volitve ter zahtevajo v memorandumu, da jih vodi domačin, sedanjega gerenta pa naj veliki župan razreši.

t— *Osebna vest.* Včeraj je odpotoval na 14-dnevni dopust ravnatelj TPD v Trbovljah, inž. Julij Pauer.

t— *Sreča pri padcu iz čolniča.* Pri gugaanju na gugalnicah, katere je pripeljalo sem cirkuško podjetje iz ljubljanskega Tivolija, se je utrgala železna vrv pri čolniču, v katerem sta bila Franc Pikl in Franc Rinaldo, oba delavca v Trbovljah, ki sta izvajala vratolomne vaje. Ker sta dobra telovadca, sta odnesla kljub velikemu padcu le majhne poškodbe.

Iz Primorja

* *Smrtna kosa.* V Ilirski Bistrici je umrl posestnik in gostilničar Jakob Gržina. Pokopljejo ga danes v sredo. — V Dorbovi je preminul Rajmund Devetak. Mir njunemu pepelu!

* *Žalostna posledica eksplozije motorja v Bukovici na Goriškem.* V soboto je v Gorici umrl 44-letni Anton Gabrijelčič iz Bukovice pri Volčji dragi. Gabrijelčič je bil pri eksploziji motorja v bukoviški opekarni težko ranjen in je sedaj podlegel zadobljenim poškodbam.

* *Kongres doktorjev gospodarskih in trgovinskih ved* se vrši te dni v Trstu. Udeležuje se ga veliko število zborovalcev iz vseh krajev Italije. Protektorat nad kongresom je prevzel italijanski kralj, častno predsedstvo pa min. predsednik.

* *Zakaj je bila zaplenjena zadnja »Goriška Straža«?* »Goriška Straža« od prošle sobote naznanja v svoji drugi izdaji na svojem uvodnem mestu, da je bila zaplenjena radi »ščuvanja tujerodnega prebivalstva« v pisanju o zapostavljanju narodnih manjšin — katere uživajo v Italiji — vse pravice . . .

* *Samomor prekupčevalca.* V Dobravljah pri Ajdovščini si je prerezal vrat na Vipavskem dobro znani prekupčevalec Lojze Marcov. Izvršil je čin najbrže v duševni zmedenosti. Zdravnik mu je rano sicer obvezal, a mož je pozneje izginil in so ga našli naslednje jutro mrtvega v neki luži.

* *Trgovci s kokainom v Trstu.* Tržaška policija je odkrila te dni zopet novo trgovko s kokainom. Bila je to neka ženska iz ulice Gior. Boccaccio, ki je bila že ponovno kaznovana radi trgovanja z imenovanim strupom. Prodajala pa je poleg kokaina tudi morfij, opij in druga podobna mamilna sredstva. Radi zvez s trgovko so prišli razen nje pod ključ še štirje 29-letni urar Anton Petrič, 28-letni mešetar Ruggero Paolich, 30-letni mehanik Ivan Sbona ter 29-letni šofer Josip Šimic. Pri Petriču so našli policijski organi 4000 lir, katere je izkupil za 1 kg prodanega kokaina.

Šah

Ožji turnir ljubljanskega šahovskega kluba se je pričel 19. t. m. in se ga udeležuje 17 šahistov. Lahko se reče, da se ga udeležujejo vsi, ki imajo upanje, da pridejo v 1. razred in da se jih je udeležilo več kot se je pričakovalo. Delovanje v klubu je v silnem razmahu. Izžrebani so bili gospodje v sledečem redu: 1. Kristančič, 2. Mešiček, 3. Zadnek, 4. Šivic, 5. Rupnik, 6. Iskra, 7. Vogelnik, 8. Sever, 9. Nadižar, 10. Zwitter, 11. Zevnik, 12. Pevalek, 13. Kozina, 14 Židan, 15. Grdina, 16. dr. Mihelič, 17. Šuštar.

Potek prvega kola: Šivic dobi proti Zevniku, Mešiček proti Kozini, Vogelnik proti Severju, Pevalek proti Zadneku, Iskra proti Nadižarju, dr. Mihelič proti Grdini, Partije Rupnik-Zwitter in Kristančič-Židan so prekinjene. Šuštar prost. Simultana dr. Vidmarja se bo vršila najbrže v soboto 24. t. m. Ker pa še ni sedaj popolnoma sigurno, če dr. Vidmar ostane v Ljubljani ta dan, naj gg. šahisti, ki se mislijo simultanke udeležiti, pogledajo v rubriko v soboto zjutraj, kjer bo fiksno določeno.

Iz življenja in sveta

Mednaroden kongres proti Židom

V Budimpešti se je te dni sestal mednaroden protižidovski kongres, ki je zbudil pozornost tudi v političnih krogih. Na kongresu so bili predstavniki vseh narodov, v katere se je utihotapilo židovstvo ter se koristi z njihovo slabo odpornostjo. Najbolj število med vsemi pa je na zborovanju zastopana Madžarska in poleg Madžarske Rumunija. Tudi avstrijski legitimisti so se udeležili zborovanja z velikim navdušenjem.

Naloga kongresa je bila ustanovitev mednarodne organizacije s protižidovskimi tendencami. Organizacija bo obenem pobijala tudi boljševizem. Kongres je izrekel nazor, da so povzročili svetovno vojno mednarodni židovski kapitalisti, ne pa nacijonalisti. Narodi si ne smejo v naprej več nasprotovati kot sovražniki ter morajo videti svojega edinega nasprotnika v židovstvu, ki je prava uničujoča sila, ker ima v rokah bančni kapital, s katerim uničuje vse narode.

Kongres je potekel mirno in brez incidentov, v političnih krogih pa je budilo posebno pozornost dejstvo, da se je zborovanja ves čas udeleževal antisemit iz Rumunije prof. Cuza, ki je znan tudi kot eden najbolj zagrizenih nasprotnikov madžarske misli v Rumuniji.

Collarichev proces se bliža koncu

3 tisoč vprašanj!

Zaslišavanje prič v Collarichevem procesu je končano. Kot zadnji je bil zaslišan orožniški brigadir Henrik Chile, ki je povedal, da je potom nekega posredovalca nagovarjal bandita, naj se prostovoljno javi policiji. Najel je nekega Sinconija, a zvijača se ni posrečila. Bandit se je skrbno čuval svojih preganjalcev.

Predsednik razprave je nato prečital še eno grozilno pismo Collarichevih tovarišev, ki so izsiljevali od nekega trgovca 10 tisoč lir denarja. Grafološki izvedenci so izjavili, da ni pisal pisma Collarich, temveč nekdo drugi.

Jos. Scaglia je izpovedal, da je bil v Puli skupaj zaprt z banditom in njegovim tovarišem Kotnikom. Kovala sta v ječi načrte zoper človeško družbo, nad katero sta se sklenila maščevati. Odvetnik Cerlenizza je predlagal, da se preišče Collarichevo duševno stanje, ker je vendar treba ugotoviti, da je nekatere zločine izvršil v duševni zmedenosti.

Sodni dvor je nato sklenil odgoditi razpravo za tri dni — do petka. Sodniki bandita bodo morali premagati težko delo: sestaviti moraio 3000 vprašanj, po katerih bo sodišče proglasilo razsodbo.

O Suzana, o Suzana!

«Brünner Tagesbote» je priobčil prilikom nedavnega dunajskega gostovanja Suzane Lenglen, svetovne prvakinje v tenisu, par posrečenih glos izpod peresa Ixa. V naslednjem prinašamo eno izmed najzabavnejših:

V brzovlaku Brno - Dunaj. Na hodniku naletim na eno izmed poznanih brnskih gledaliških veličin, enega izmed tistih mnogoštevilnih Atlasov, ki nosijo na svojih plečih brnsko gledališče.

«Kaj vas vede na Dunaj?»

Vprašanje sem, vprašanje tja.

On: «Rolandko grem gledat. In Vi?»

«Jaz pa Lenglenko».

«Lenglenko? Lenglenko? Še nisem čul o niej. Kje pa gostuje?»

«V Pratru».

«V Pratru? Je v Pratru tudi kako gledališče? Odkdaj?»

Dva dni sem. Pod milim nebom, kakopak».

«Tako? Kaj pa igrajo?»

«Deviško Suzano».

«E, ta je pa že stara!.

«Ne, šele 27 let».

«Kdo daje Suzano?»

«Lenglenka».

«Lenglenka? Lenglenka? Ne poznam. Igra dobro?»

«Zelo dobro. V svoji vlogi neprekosljiva».

«Na, na, nikar tako mogočno. Massaryjeva...»

«... Je nula napram Lenglenki».

« Pleše dobro?»

«In še kako! Se spomnite Steinerja, tistega, ki je bil kakor iz gumija? Tako skače Lenglenka. In še višje».

«Toalete?»

«Bajne! Vsako igro nove».

«Slišite, zdaj sem pa res radoveden. Pa pustim Rolandko in grem z vami, da vidim nedolžno Suzano».

In sva se odpeljala. Ko sva se bližala igrišču, so se mu jele odpirati oči.

«Gospod, vi me vlečete za nos!»

«Jaz? Vas? Kako neki? Suzana igra. Lenglenka. Hoteli ste vedeti, če igra bolje kakor Massaryjeva. Dajte Massaryjevi raket v roko...»

Konca ni slišal več. Ves besen je odbesnel k besneči Rolandki.

V Kaliforniji goje na posebni farmi divje zveri ter jih dresirajo za cirkuse. Slika kaže, kako se je lev približal mizi svoje krotiteljice, da si vzame zajterk

Newyorške senzacije

Jessie Donahue, hčerka pokojnega kralja bazarjev Franka Woolwortha, o katerem smo zadnjič prinesli daljši članek, je na tajinstven, do danes še neznan način prišla ob svoje dragotine. Izginile so ji, ko je za jedva četrt ure ostavila svojo spalnico v enem izmed največjih newyorških hotelov. O vlomilcu ni ne duha ne sluha. Donahue je stanovala v hotelu Plaza. Pred nekaj dnevi se je iz spalnice podala v kopalnico in ko se je vrnila in odprla omaro za perilo, je opazila, da je izginila kaseta z dragotinami, ki se je nahajala skrbno skrita med perilom. Perilo je ostalo nedotaknjeno. Vrednost ugrabljenih draguljev, ki so v Ameriki slavnoznani pod imenom «the Woolworth jewels», se ceni na najmanj milijon dolarjev (po naše skoraj 60 milijonov dinarjev). Med njimi se nahaja dragoceno biserno ogrlje, vredno pol milijona dolarjev, in drugo, nekoliko manjše, cenjeno na četrt milijona dolarjev, poleg tega pa več briljantnih uhanov, prstanov, zapestnic itd.

*

Avgust Heckscher je v Ameriki na glasu kot eden najbogatejših realitetnih prekupčevalcev, obenem pa uživa sloves kot velik filantrop. Te dni je nje govo ime zopet v ustih vseh: kupil je namreč hišo na Broadwayu št. 61, ki nosi ponosno ime Adamov Express - Building. Transakcija je največja, kar jih je bilo dozdaj sklenjenih v Newyorku med zasebniki. Lastnika palače sta bila R. E. Dowling in Henry Morgenthau, bivši carigrajski poslanik Zedinjenih držav. Kupnina je znašala nič manj kot 17 milijonov dolarjev (1 milijardo dinarjev našega denarja). Palača ima 32 nadstropij, pročelje na Broadway meri 105 čevljev, na Exchange Place 202 čevlja in na Trinity Place 110 čevljev. Najemnina donaša letno okoli 2 milijona dolarjev (115 milijonov dinarjev). Seveda pa je v tem velikanskem nebotičniku mnogo najemnikov, ki uporabljajo le po eno sobo, in ti plačajo razmeroma največ.

*

Še ena velika palača je v Newyorku na prodaj, toda te ne kupi nihče. Je to hiša umrlega bakrenega magnata in senatorja Williama A. Clarka. Leži na enem najlepših prostorov Newyorka, v Fifth Avenueji. Stroški za gradnjo in notranjo opremo so znašali sedem milijonov dolarjev. Palača je mnogo prelepa, prevelika in predraga, da bi jo mogel kdo kupiti. Poznavalci razmer so mnenja, da so Clarkovi dediči lahko zadovoljni, če bodo dobili zanjo vsoto 1,600.000 dolarjev, to je dobrih 20 odst. kapitala, ki ga je pokojni Clark položil vanjo. Kdo pa bi si tudi mogel danes privoščiti — makar v Ameriki — luksus zasebnega stanovanja, ki ima 31 kopalnic?

Tat „Mone Lise" umrl

V Dumanganu pri Varesu v Italiji je umrl krčmar Perugia, ki je svoj čas ukradel v pariškem Louvru slavnega italijanskega slikarja Leonarda da Vincia sliko «Gioconda». Mož je bil drugače pošten človek in dober družinski oče. Kakor se je izkazalo pozneje, je izvršil tatvino samo radi tega, da bi vrnil sliko Italiji, ki je po njegovi sodbi edina bila upravičena hraniti dragoceni umotvor velikega slikarja.

Tatvina «Mone Lise» se je izvršila poleti 1911. Izzvala je na svetu največjo senzacijo. Portret predstavlja sliko soproge florentinskega velikaša Francesca del Gioconda. Leonardo da Vinci jo je prinesel v Pariz, kjer jo je prepustil cesarju Francu I. Zanaprej je ostala slika v francoski posesti.

Tatvina umotvora je bila tako rafinirano izvršena, da so podobo našli šele čez dve leti, decembra meseca l. 1913. v Florenci, nakar jo je dobila Francija nazaj. Sliko je izsledil Parižan Geri, kateremu je francoska država v znak priznanja za njegov trud določila četrt milijona frankov nagrade.

Za dame

blago na modernejše, ki ga drugje še sploh ni v prometu, novost za damske plašče, izredno ugoden nakup pri

Drago Schwab - Ljubljana

× *Koliko pojé človek?* Izračunali so, da pojé človek, ki je dosegel starost 70 let, v svojem življenju več kot osem vagonov živil. Človek zavživa na dan povprečno pod 3 kilograme in 200 gramov živil. Ako pomnožimo 25.530 dni, ki jih človek preživi v 70 letih, z njegovo dnevno hrano, to je 3.20 kg, dobimo lepo težko 81.760 kg.

× *Fosfor v kavi.* Pred porotnim sodiščem v Kemptnu je sedela 63 letna kmetica, vdova Regina Birk iz Dösingena. Obtožena je bila umora svojega moža. Meseca februarja t. l. je dala svojemu možu dvakrat dozo fosforja, kakor se rabi v kmetijstvu za pokončevanje poljskih miši. Obtoženka je raztopila fosfor v vročem mleku in ga potem primešala kavi. Že v preiskovalnem zaporu je priznala zločin z izjavo, da ji je bilo življenje z njenim možem neznosno, dočim je živela s svojim prvim v najboljšem zakonu.

Fijaker Bratfisch

»Skrivnost dunajskega dvora« ? ?

Rekla je, da gre raje v prisilno delavnico kakor pa da bi še dalje živela s takim človekom. Baje njen drugi mož Birk mnogo pije in je potem nasilen in surov ter je svojo ženo tudi grdo pretepal. Državni pravdnik je priznal, da je obtoženka res mnogo duševnot rpela, toda umor je popolnoma dokazan in on ne more nič drugega storiti nego predlagati smrtno kazen. Branitelj je storil svojo dolžnost ali obžaloval je, da ne more navesti posebnih olajševalnih momentov. Sodba se je glasila na smrt. Birkova je je sprejela povsem mirno.

Moderna tehnika

Pridobivanje olja iz premoga

Že nekaj mesecev sem datira praktična uporaba prof. Berginsove iznajdbe, na kateri je delal že leta in leta. Pri današnji velikanski uporabi naravnih eksplozivnih oziroma gorljivih olj za pogon eksplozijskih strojev je pričakovati prej ali slej, da bodo petrolejski vrelci v Kavkazu, v Pensylvaniji in Rumuniji, v Galiciji in drugod usahnili in svet, ki se je prilagodil bencinskemu obratu, bi stal pred uganko, kako uporabiti toliko milijonov motorjev. Četudi bi se to ne zgodilo v bližnji bodočnosti, bi vendar, kakor rečeno, prišlo enkrat do tega — če ne bi Bergins iznašel svoje metode predelati premog v odgovarjajoče gorljive, kapljivotekoče snovi.

Slučajno se mi je posrečilo dobiti natančnejše podatke o metodi in o aparaturi, ki ju uporablja prof. Bergins.

Premog sestaja iz zmesi ogljikovodikov, po katerih je fino porazdeljen ogljik. Ako dovažamo premogu vodika, rezultirajo tvarine, ki so bogatejše vodika in zato manj trde, slednjič kapljivo tekoče in celo plinaste. Iz kapljivih tvarin, ki nastanejo pri tekem »hidriranju«, je mogoče izločiti potom prehlapevanja tekočino, ki odgovarja v svojih lastnostih bencinu, le da vsebuje nekoliko več bencola kakor slednji.

Hidriranje se vrši v kotlu pod pritiskom ca 150 atmosfer in 400°—500° C. Tak kotel obstoja iz zunanje stene, ki je preizkušena na jako močan tlak (200 do 300 atmosfer) in notranjega tankega reakcijskega kotla, ki ima od obeh strani isti pritisk. V notranji kotel spravijo zmlet premog, ki je s katranom in oljem pomešan v kašo. Poseben aparat skrbi za trajno mešanje. Nato spuščajo v vmesni prostor med zunanjim kotlovim plaščem in reakcijskim kotlom vroče kokerijske pline, v reakcijski kotel pa vodik pod pritiskom 150 atmosfer. Kokerijski plini skrbijo za enakomerno ugrevanje kotla, vodik pa se pri tako visoki temperaturi in pod takim pritiskom veže z zdrobljenim premogom v različne bolj hidrirane ogljikovodike.

Po postopku, kot ga je zamislil Bergins sam, bi bilo treba pridobivati vodik tako, da bi ogrevali železne opilke z vodo v železnih ceveh pri jako visokem tlaku. Ker pa se je izkazalo, da je to jako draga metoda, so poizkusili hidriranje s kokerijskimi plini, ki vsebujejo tudi precej vodika. Posrečilo se je to v toliko, da je mogoče hidrirati premog s kokerijskimi plini, ako so slednji pomešani z reakcijskimi plini, ki izstopajo pri hidriranju iz notranjega kotla. Višje hidrirani ogljikovodi, ki so nastali v kotlu, se namreč hidrirajo še naprej in slednjič nastanejo lahkohlapna olja, ki se zgostijo šele pri ohlajanju v posebnih napravah. Tako nastal plin je treba odvajati, ker bi bila tako lahko hlapna olja na škodo bencinu.

Za predelavo po tej metodi je uporaben črni in rjavi premog, posebno premogov prah, ki ga za kurilne in plinarniške svrhe povsod odklanjajo.

Kotel, ki ima 1000 l vsebine, predela v teku 1 ure pri 400°—500° C in 150 atmosferah tlaka okoli 800 kg premoga.

Končni rezultati so mnogo ugodnejši, nego pri kokerijah. Iz 100 kg premoga dobi kokerija 66 kg koksa, 7.5 kg katrana, 17 kg plina, 100 kg plinske vode; pri razkočinjenju premoga pa so rezultati sledeči: 22 kg olj z nizkim vreliščem, uporabnih za pogon običajnih motorjev, 17 kg olja za Diesel-motorje, 16 kg smole, 15 kg plina, razen tega še 6 kg pepela 15 kg premogove tvarine, skoro neizpremenjene, 0.5 kg amonijaka in 100 kg vode.

Naprave so postavili že poneod na Nemškem, povečini v zvezi s kokerijami; baje so se prav dobro obnesle.

F. L. Y.

Alkohol in krušne pare

Iznajdba italijanskega inženjerja Andrusianija.

Po poročilih nemških revij in listov iz Berlina se je posrečilo tamkaj v velikem izrabiti iznajdbo italijanskega inž. Maria Andrusianija v Milanu. Ta inženjer-kemik se je že bavil več let z nalogo, kako bi izrabil pare, ki odhajajo pri kuhanju in pečenju kruha.

Posrečila se mu je pred kratkim konstrukcija aparata, ki omogoča izolirati iz krušnih par alkohol. Aparat niti najmanj ne moti običajnega postopka pri pečenju kruha. Pare se kondenzirajo in predestilirajo avtomatično. Iz 100 kg uporabljene moke lahko pridobimo 1 liter 65%—68% alkohola. Pri pečenju črnega kruha celo 85% alkohol. Prvi poizkusi na tem polju so se vršili v milanskih parnih pekarnah. Ker so se dobro obnesli, so jih nadaljevali še v Berlinu. Tamkaj so imeli tako dobre uspehe, da je neka družba kupila patent od inž. Andrusianija.

Nemški listi trdijo, da se da na ta način prihraniti v Evropi letnih 20 milijonov centov krompirja, ki ga uporabljajo sedaj za destilacijo alkohola, da bo razpolagala Nemčija z letno 9 milijoni centov žita več, a ta poročila so pač pretirana.

Za destilacijo alkohola se namreč uporablja popolnoma defektno, toraj izredno ceno blago, tako na primer koruza, ki tudi za krmo ni več dobra (n. pr.: plesniva), defektni krompir in defektno žito. Montaža aparata za novi postopek je seveda zvezana s temeljito prezidavo peči in njegova uporaba se izplača edinole v veleobratih. Iz teh vzrokov je aparat tako drag, da bi se le jako počasi amortiziral. Nasprotno so cene defektivnim poljskim pridelkom jako nizke (defektna koruza 1.75 Din za kg, krompir dtto 0.40 Din kg). Pri nas pride za destilacijo vpoštev še sadje, slive in brinje (1.50 Din—3.00 Din za kg).

Po vsem tem je razvidno, da se instalacija Andruzijanijevega aparata izplača le v krajih, ki so navezani na uvoz žita in drugih hranil, med tem ko pri nas, kjer izvažamo obleži toliko defektnega blaga, da se njegova destilacija izplača mnogo bolj kakor instalacija aparatov v pekarne.

S stališča kemika je iznajdba seveda jako interesantna, ker pokazuje na koliko načinov izgubljamo za našo industrijo dragocene snovi. V kemični industriji (barvarstvo, živilna industrija, industrija mašč itd.) je postal alkohol eden najvažnejših faktorjev in je v povojni dobi v ceni silno poskočil. Ker dobiva jugoslovenska industrija že danes mnogo kemikalij iz Nemčije, se moremo nadati, da bodemo tudi mi imeli vsaj indirektno korist od te iznajdbe.

Poizkusi, ki so jih napravili zadnji čas v manjših obratih, so pokazali, da daje aparat dobre rezultate le pri obratovanju neprenehoma. Začetkoma, ko zakurijo peči daje slabe izplene in se močno po nepotrebnem obrabi.

F. L. Y.

Mistifikacija

Neverjetno, kako človek rad svojega bližnjega potegne. Kot da mu to nagnjenje tiči globoko v krvi.

V tridesetih letih prejšnjega stoletja je bil Duponchel ravnatelj pariške Velike Opere. Nekega dne so se pojavili pred glavnim vhodom v gledališče nastavljenci največjega pariškega pogrebnega zavoda, ki so hoteli zagrniati portal v črni flor ter se pripravljali, da postavijo katafalk. Ko so bile vse te priprave končane, so vstopili na dvorišče in srečali moža, ki se je baš pripravljal na odhod.

»Oprostite, gospod,« ga nagovori eden izmed pogrebnih zavodarjev, »veste-li, kje leži truplo?« — »Kakšno truplo?« — »Truplo gospoda Duponchela« — »Gospoda Duponchela?« se začudi mož. — »Da, Duponchela, ki je umrl.« — »Kaj, jaz da sem umrl?« — »Ne vi, ampak gospod Duponchel.« — »Duponchel sem jaz.« — »Vi?« — »Da, jaz.« — »Duponchel, ravnatelj opere?« — »Da, v lastni osebi.« — »I, kakopak!« — Pogrebar se v nemali zadregi popraska: »To je čudno. Naročeno nam je bilo, da vas pokopljemo. — »Da me pokoplje-te!« Duponchel se ne more vzdržati in prasne v smeh.

Toda stvar še ni bila končana. Prišli so gospodje, oblečeni v črno in obraze nagubane v žalost. Ko so zagledali Duponchela, so od začudenja otrpnili. — »Ah, saj ste živ, gospod Duponchel!« — »Torej niste umrli?« vzklikne Vatel (ki je pozneje postal ravnatelj Italijanskega gledališča). — »Toda če niste mrtev, kaj naj pa pomeni tale karta, ki sem jo dobil včeraj?« — »Tudi mi smo jo dobili,« zavpijejo v koru ostali, ki so vsi prišli, da izkažejo ravnatelju opere poslednjo čast.

Izkazalo se je seveda da si je ravnatelja in njegove »pogrebce« nekdo »izposodil.« Duponchel je bil vesel tolikega števila nenadejanih gostov, zahvalil se jim je za njihovo prijaznost, in sklenili so zaključiti dan namesto na pokopališču Père Lachaise na ravnateljevem stanovanju, kjer je gospod Duponchel priredil velik banket.

Sredi obče veselosti in razigranosti so bili nezadovoljni le štirje možje — uslužbenci pogrebnega zavoda, ki niso prišli na svoj račun. Toda iztuhtali so pametno. Oblekli so se v slavnostno odelo in se podali h Duponchelu. Ko je ravnatelj zopet zagledal može, ki bi ga imeli pokopati, je bil presenečen: »Kaj pa hočete še od mene?« — »Mi smo oškodovani,« odvrne vodja deputacije. — »Kaj naj to mene briga?« — »Uljudno vas prosimo za napitnino.« — »Kaj, napitnino, in jaz naj...« — »Bodite velikodušni, gospod. Saj živimo le...« — »... od smrti svojih bližnjih,« dopolni ravnatelj. »Jaz pa, kakor vidite, še živim.« — »Prej ali slej vas vendarle vzamemo seboj, nam ne uteče nihče,« odvrne filozofsko vodja pogrebnih zavodarjev. »Izkažite se, dokler še živite, ko boste mrtvi, se bomo izkazali pa mi.« — »To se pravi, naj plačam a conto. Koliko je vaša tarifa?« — »Ah, gospod Duponchel vi že veste!« — »Kako naj vem? Saj človek ne umre vsak dan!« — »Tarifa se menja, gospod; odvisna je od noblese preostalih kakor tudi od socijalnega stališča umrlega.« — »Dobro, naj bo. Koliko vas je?« — »Štirje, toda jaz kot vodja štejem za dva.« — »No, gospod dvojni pogrebar, evo vam trideset frankov in zapijte jih na moje zdravje. Toda glejte, da vdrugič ne pridete tako brž.«

*

Evo druge »potegavščine«:

Bilo je v Parizu. V neki veliki restavrant je stalno zahajal gost, ki je vedno obedoval pri isti mizi. Gostje so se tako navadili nanj, da niso nikdar zasedli njegovega prostora. Nekoč pa se je nekdo pregrešil, in ko je vstopil stalni gost, je opazil, da je njegov kotiček zaseden. Nekaj časa je čakal, da se neljubi vsiljivec odstrani, toda čakal je zaman. Uzurpator je bil dober jezdec in še boljši pivec in nič ni kazalo, da se bo kmalu dvignil in odšel. Naš stalni gost je škripal z zobmi, toda k drugi mizi ni hotel sesti. Medtem si je vsiljivec prižgal pipo in naročil novo steklenico vina. To je bilo našemu gostu pa le preveč.

»Poznate-li gospoda, ki sedi za mojo mizo?« vpraša nesrečnež gostilničarko.

»Ne,« mu odvrne ta, »danes je prvič prišel sem.«

»Mislil sem si, ker če bi ga poznali, bi ga pač ne sprejeli.«

»Kdo pa je?«

»Nihče drugi kot krvnik iz Versaillesa,« odvrne zlobni gost.

Pri teh besedah gostilničarka pobledi. Z grozo se ozre v novega gosta in pokliče moža. Po kratkem posvetovanju skleneta, na lep način novodošleca odstraniti iz lokala.

»Ste-li zadovoljni z jedačo?« začne gostilničar.

»Zelo sem zadovoljen, le to se mi čudno zdi, da je postrežba naenkrat precej nemarna.«

»Imate prav: ne bomo vam namreč nič več servirali.«

»Kaj naj pomenijo te besede?«

»Te besede pomenijo, da takoj ostavite naš lokal in se nič več ne vrnite.«

»Oho, zakaj neki?«

»To morate sami najbolje vedeti.«

»Prisegam vam, da niti besedice ne razumem.«

»Zadostuje naj vam zagotovilo, da smo vas prepoznali!«

»Prepoznali? Že mogoče; a kaj potem?«

»Izgubil bi vse svoje goste, če ostanete še trenutek pri meni.«

»Vraga, zdaj mi je potrpežljivosti dovoli. Za koga me neki imate?«

»Za koga vas imam? No, za to, kar ste — za krvnika iz Versaillesa.«

»In kdo vam je rekel, da sem krvnik iz Versaillesa?«

»Tisti-le gospod tam.«

Gostilničar je s prstom pokazal na svojega stalnega gosta, ki ga je medtem že oblivati mrzel pot.

»Potem vam pa ne morem ničesar odgovoriti,« odvrne glasno tujec. Tisti gospod me pač v resnici dobro pozna bolj kot kdo drugi. Ni namreč še dve leti toga, kar sem ga v izvrševanju svoje službe zaznamoval.«

Po teh besedah je vstal, zahteval račun, plačal in odšel — mož, ki si je dovolil ž njim to drzno šalo, pa bi se bil najraje pogreznil v zemljo.

Gospodarstvo

Vagonski park državnih železnic

Po prevratu se je le izjemoma sem in tja slišalo, da je dovolj vagonov. Navadno jih je vedno občutno primanjkovalo, zaradi česar so naši trgovci, zlasti izvozniki, imeli utrpeti obilo škode. Jasno je, da je za rešitev našega prometnega vprašanja predvsem potrebno zadostno število razpoložljivih vagonov. O tem se v javnosti silno mnogo razpravlja in se čujejo često prav ostri očitki.

K nekim takim očitkom je prometno ministrstvo zavzelo sedaj stališče, češ, da so očitki neopravičeni, kajti v tem letu se je vprašanju popravljanja vagonov povečala največja pozornost. V podkrepitev te trditve se navajajo številke, ki omogočajo primerjavo med lanskim in letošnjim letom.

Železniško ravnateljstvo v Subotici je v dobi od maja do septembra 1924. dalo v popravilo v celem 6023 vagonov, v enakem času t. l. je znašalo to število že 9831. Železniško ravnateljstvo je v času maj-september 1924. izročilo popravilu 13.202 vagona in v enaki dobi t. l. že 16.971. Napredek je zabeležen tudi pri sarajevskem ravnateljstvu; tu znašata odgovarjajoči številki 5823 in 6513 vagonov in pri beograjski direkciji 4513 in 9807 vagonov. Slično je pri zagrebškem ravnateljstvu, od katerega pa še niso znani natančnejši podatki.

Prometno ministrstvo zatrjuje, da se bo ta tempo popravljanja vagon obdržal še nadalje, tako da bo število popravljenih vagonov to leto znašalo še enkrat več kakor lani.

Na kritiko, da so popravila često slaba, izjavlja prometno ministrstvo, da te kritike zasledujejo mnogokrat željo, da bi se morala popravila vagonov še nadalje izvrševati v inozemstvu. Ministrstvo pa je iz mnogih vzrokov proti reparaturam v tujini. Eden glavnih vzrokov je ta, da ta popravila v inozemstvu pogosto več stanejo kakor bi stali novo naročeni vagoni. Razen tega se drži ministrstvo stališča, naj se milijoni dinarjev ne pošiljajo v inozemstvo, temveč naj se denar obdrži doma ter se omogoči domačemu delavstvu zaslužek. Važna potreba je, da spremenimo naše delavnice čim prej v velike in produkcije zmožne državne tvorenice, da bomo mogli pri nas sami izdelovati vagone in lokomotive.

Nadalje izjavlja ministrstvo, da je za letošnjo izvozno sezono dovolj lokomotiv na razpolago in da se tudi popravila vagonov vrše intenzivno. S pomočjo brzih tovornih vlakov ter pospešenega nakladanja in izkladanja upa ministrstvo sedaj zadovoljiti vsem zahtevam izvoza.

Zunanja trgovina Italije v prvi polovici l. 1925

Te dni so bili objavljeni uradni statistični podatki italijanske zunanje trgovine za prvo polovico letošnjega leta, po katerih je znašala vrednost uvoza 14.426.88 milijona lir, a izvoza 8569.31 milijona lir. V enakem času lanskega leta je bila vrednost uvoza 9446.88 milijona in izvoza 6676.55 milijona lir. Primanjkljaj je torej znašal lani 2770.33 milijona, letos pa 5857.57 milijona lir, kar pomeni poslabšanje za ogromno vsoto 3087.24 milijona lir, dasi je izvoz napredoval, vendar pa se je uvoz povečal v mnogo večjem razmerju. Predvsem je narasel uvoz živil (kakor žita iz Amerike in sladkorja iz Češkoslovaške), potem sirovin splošno ter različnih strojev za kovinsko in tekstilno industrijo. K temu povečanju primanjkljaja trgovinske bilance je pripomoglo tudi stalno slabljenje italijanske valute.

Za pravilno presojo poslabšanja trgovinske bilance pa je potrebno primerjati tudi količine, ki so se v tem času uvozile ali izvozile. Uvozilo se je v prvi polovici t. l. 11.90 milijona ton (v enakem času lanskega leta 9.70 milijona ton), a izvozilo 2.43 milijona ton) v enakem času lanskega leta 2.23 milijona ton). Dočim je lani primanikljaj po količini znašal 7.46 milijona ton, je znašal letos 9.48 milijona ton, torej poslabšanje za 2.02 milijona ton. Iz teh številk vidimo nadalje, da se je uvoz napram lani povečal za 2.20 milijona, a izvoz le za 0.18 milijona ton.

Povprečna mesečna pasivnost trgovinske bilance v prvi polovici t. l. je znašala 976 milijonov lir. Ako pa premotrimo podatke za mesec julij, se vidi verjetno, da bo v drugi polovici t. l. nastopila sprememba v bilančnem položaju ter da bo povečini uvoz spremljan s primerno povišanim izvozom. Vrednost uvoza v mesecu juliju je namreč znašala 1845.2 milijona lir, a vrednost izvoza 1407.7 milijona lir, tako da je primanjkljaj bil le 437.5 milijona lir napram 619.2 milijona v enakem času l. 1924. in 976 milijonom lir mesečnega povprečnega primanjkljaja v prvi polovici t. l.

Izvoz v tem mesecu je bil za 560 milijonov, a uvoz le za 378.3 milijona lir večji kakor v enakem času lanskega leta.

Vi sevarate!

če ne verjamete, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih! Zato kupite eden par in prepričajte se. Dobivajo se v prodajalnah.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (20. t. m.) Pšenica: baška, 4 vagoni 247.50; sremska, 2 vagona 245. Turščica: baška, 2 vagona 175; srbijanska, pariteta Beograd, 3 vagoni 175; baška, nova, 5 vagonov 105; srbijanska, 3 vagoni 155. Moka: baza «0ss», banatska, 3 vagoni 405; «0s», 1 vagon 400. Fižol: baški, pisani, 1 vagon 145. Tendenca nespremenjena.

Dunajski goveji sejem (19. oktobra.) Dogon 3116 komadov. Od tega iz Jugoslavije 764. Najprvovrstnejše blago dražje za 5 grošev pri kg. Vse druge kakovosti so tendirale nespremenjeno. Le biki so se pocenili za 10 grošev pri kg. Notirajo za kg žive teže v šilingih: voli I. 1.70 — 1.90 (izjemno 2 — 2.25), II. 1.40 — 1.65, III. 1.20 — 1.35, biki 1.15 — 1.50 (1.60), krave 1.10 — 1.55 (1.75) in slaba živina 0.60 — 1.05.

Dunajska borza za kmetijske produkte (19. oktobra.) Čvrsta poročila z ameriških borz koncem prošlega tedna so povzročila nekoliko prijaznejše razpoloženje na dunajskem tržišču. Kupčija pa je kljub temu bila neznatna. Za staro turščico in za oves ni zanimanja. Cene prilično nespremenjene. Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine na debelo: pšenica: domača 37.50 — 39, madžarska s Potisja 41.50 — 43, madžarska 38.50 — 40.50; rž: domača 29.25 — 29.50; ječmen: domači 29.25 — 29.50, slovaški 42 — 46; turščica: 29 — 30; oves: domači 29 — 31.

= **Jugoslovenska železniška mreža.** Po najnovejših podatkih prometnega ministrstva znaša jugoslovenska železniška mreža 10.011 km, in sicer: 6756 km normalnih prog, 2525 km ozkotirnih po 0.76 m, 545 km ozkotirnih prog po 0.60 m in 185 km ozkotirnih prog po 1 m.

= **Obrtniški krediti pri Nar. banki.** S pristojne strani se zanikujejo časopisne vesti, da namerava Narodna banka povišati obrtniške kredite, ki se dajejo sedaj v smislu člena 24. bankinih pravil o kreditiranju in eskontiranju do zneska največ 5000 Din.

= **Razstava avijonov v Beogradu.** V Beogradu se je na svečan način otvorila razstava avijonov, ki je zanimiva zlasti zbog tega, ker pokazuje historijat in razvoj naše avijatike od prvih početkov do danes.

= **Povišanje glavnice Dubrovačke parobrodarske plovidbe d. d.** Dne 7. novembra bo izreden občni zbor omenjene družbe. Na zboru se bo sklepalo o povišanju glavnice.

= **Ponovna upostavitev obrata v sušaški papirnici.** Pred kakima dvema mesecema je ustavila sušaška tvornica papirja obrat. Sedaj poročajo s Sušaka, da bo papirnica začela zopet obratovati, ker je dobila državno naročilo za okrog 40 vagonov cigaretnega papirja. Seveda je vprašanje, ali bo mogla tvornica po izvedbi naročila dalje obratovati.

= **Cenovnik za zavarovanje valute ob izvozu,** veljaven od 16. do 31. t. m., je objavljen v «Uradnem listu» št. 97.

= **Likvidacija.** Lončarska zadruga v Komendi, r. z. z o. z., se je razdružila in prešla v likvidacijo. Upniki se pozivajo na prijavo terjatev.

= **Kolinska tovarna kavnih primesi, d. d.,** bo imela 30. t. m. ob 10. uri redni občni zbor v dvorani trgovskega društva «Merkur» v Pragi. Med drugim se bo stavil predlog, da se zniža delniška glavnica od 18 milijonov Kč za 13.5 milijona na 4.5 milijona Kč ter da se tako znižana glavnica poviša zopet od 4.5 milijona na 9 milijonov Kč.

= **Nižanje obrestne mere na mednarodnem denarnem trgu.** Že nekaj mesecev se opaža na mednarodnih denarnih tržiščih pocenjevanje denarja, izraženo v nižanju obrestne mere. Tako je znižana angleška obrestna mera od 4.5 na 4 odstotkov. Dne 3. t. m. je Nizozemska banka znižala obrestno mero od 4 na 3.5 odstotka; 8. t. m. je sledila Švedska državna banka z znižanjem od 5 na 4.5 odstotka. To nižanje obrestne mere ima svoj izvor v veliki množini denarja, povzročeni po intenzivnejšem delovanju ameriškega kapitala v Evropi. Splošno se v evropskih državah pokazuje gibanje za dosego predvojnih obresti. Izjemo tvorita Varšava in Sofija, kjer sta v svrho zaščite valute v veljavi obrestni meri 12 in 10 odstotkov. Vse druge evropske države imajo obrestne mere pod 10 odstotki.

= **Protikartelski zakon v Češkoslovaški.** Na načrtu protikartelskega zakona se v Češkoslovaški dela že dalje časa. Obdelava tega zakona je prešla iz ministrstva prehrane v ministrstvo pravde ter se pričakuje, da bo ta zakonski načrt v kratkem prišel v ministrski svet in parlament do končne sankcije.

= **Nadalnje padanje cen na sladkornem trgu.** V tem tednu beležijo cene na svetovnih sladkornih tržiščih ponoven znaten padec. Težišče nazadovanja cen je sedaj v Evropi, kar se je videlo zlasti tekom trodnevne pavze na newyorški borzi (12. do 14. t. m.) Vzrok oslabitvi cen je v cenitvi, da bo letos rekordna svetovna produkcija sladkorja, zaradi česar tudi konzum kupuje le najnujnejše potrebščine.

= **Obtok novčanic v Češkoslovaški** je od 7. do 15. t. m. dalje nazadoval za 212 milijonov na 7414 milijonov Kč.

= **Uvoz lesa v Italijo** je znašal v prvi polovici t. l. 1.09 milijona ton v vrednosti 534.4 milijona lir napram 0.78 milijona ton v vrednosti 340 milijonov lir v enakem času 1924. Izvoz lesa pa je dosegel v prvi polovici t. l. 177.600 ton v vrednosti 111 milijonov lir napram 78.600 tonam v vrednosti 95 milijonov lir v enakem času 1924.

= **Povišanje osebnih tarif na avstrijskih železnicah.** Z Dunaja poročajo: Upravna komisija zveznih železnic je sklenila v početku prihodnjega leta zvišati osebne tarife za 15%.

= **Prisilna poravnava Wiener Banke d. d.** Ta dunajski denarni zavod, ki se pa ne sme zamenjati z Wiener Bankvereinom, je zaprosil za prisilno poravnavo. Pasiva znašajo 18 milijard aK. Zavod dolguje državi in občini velike davčne zaostanke.

= **Nova madžarska valutna enota.** Madžarski ministrski svet se je pečal te dni s vprašanjem imenovanja nove denarne enote in se je sklenilo imenovati novo denarno enoto »pengö« kar je bila madžarska označba za goldinar. »Pengö« bi bil razdeljen na »garase«. Razen tega se je pečal ministrski svet z zakonskim načrtom o valorizaciji. Posvetovanja o tem še niso dovedla do rezultata.

= **Ponovno znižanje sladkornih cen v Madžarski.** Madžarske sladkorne tvornice ki so v zadnjem tednu septembra znižale sladkorne cene za 500 mK, so z 12. t. m. znova popustile v ceni za 200 mK. Cene so sedaj za kg: za najfinejši sladkor v kockah, vagonska dobava 15.300 mK, polvagonska dobava 15.600 mK, v prometu na drobno 15.800 mK brez 2 odstotnega prometnega davka.

= **Močno nazadovanje žitnega izvoza iz Madžarske.** Iz Budimpešte poročajo: Na podlagi statističnih podatkov se je ugotovilo, da se je v prošlem letu v času do 10. oktobra izvozilo iz Madžarske 15.000 vagonov žita v Češkoslovaško, Italijo in Avstrijo, pri čemer je pripomniti, da žetev l. 1924. ni bila posebno ugodna. V letošnjem letu, ko je žetev visoko nad dobro sredinjo žetvilo, se je v enakem času izvozilo samo okrog 7000 vagonov žita.

= **Nove rumunske izvozne pristojbine za jajca.** Rumunsko finančno ministrstvo je 2. t. m. naslovilo potom Generalne direkcije carin na vse carinarnice okrožnico, po kateri se pobirajo s 1. t. m. izvozne pristojbine za jajca v znesku 3 lejev za komad (doslej 1 lej).

= **Vest o amerikanizaciji Poljske banke.** Več varšavskih listov je prineslo vest, po kateri se je neka ameriška finančna skupina izjavila pripravljeno, da prevzame Poljsko banko za 35 let. Osnovna glavnica bi se povišala na 600 milijonov zlatnikov in obtok novčanic na poldrugo milijardo zlatnikov. Ta vest še sicer ni bila demantirana, vendar se dvomi o njeni istinitosti.

Borze

20. oktobra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.). **Vrednote:** Investicijsko 79—80 (79), Vojna škoda 360—0, zastavni listi Kranjske deželne banke 20—23, kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 20—23, Celjska posojilnica 201—205, Ljubljanska kreditna 230—0, Merkantilna 100—105, Kreditni zavod 175—185, Strojne 120—125, Trbovlje 342—0, Vevče 120—0, Nihag 0—40, Stavbna družba 120—130, Šešir 140—0. — **Blago:** les: hrastovi drogi 6 m, premer od 21 do 25 cm, fco nakl. post. 0—400; jelovi hlodi I., II., od 25 cm napr., 5, 6 in 8 m, fco namembna postaja Gorenjsko 0—300; mecesnovi remeljni 50/50, 50/80, 80/80 mm, 4 m, fco nakl. post. 0—600; trami monte, po notl, fco meja 2 vagona 320—320, (320); poljski pridelki: pšenica domača, fco Ljubljana 260—0; turščica: nova, 100% kase pri sklepu, okt., nov., dec., fco slav. post. 0—122.50, nova v storžih, fco slav. post 0—75; oves sremski, fco nakl. post. 0—170; fižol: rjavi, sremski, fco nakl. post. 0—200, mešani, sremski, fco nakl. post. 0—170, ribničan, fco Ljubljana 300—0, mandolon, fco Ljubljana 285—0, prepeličar, fco Ljubljana 310—0; krompir beli, gladki, fco štaj. post. 0—75; proso medjimursko, par. Ljubljana 0—275; jabolka namizna, sortirana, fco štaj. postaja 0—350.

ZAGREB. Promet na tržišču bančnih papirjev je bil za spoznanje večji. Zaključni tečaji so obdržali svojo včerajšnjo višino. Večji promet sta zabeležili Eskomptna in Prištediona. Od industrijskih vrednot je imela več zaključkov Eksploatacija, kateri se je tečaj okrepil od 51.5 na 55. Tečaj Vojne škode se približuje postopno svoji prejšnji višini. Danes se je začela trgovati z zelo čvrsto tendenco pri povečanem tečaju 360 napram 348 včeraj. Tekom sestanka se je promptno blago dalje okrepilo na 362. Za ultimo t. m. je bilo več zaključkov po 360 362; za december se je zaključevala po 370. Čvrsti so tudi investicijsko in agrarne. — Dinar je davi v Curihu zopet za malenkost popustil. Na zagrebškem deviznem tržišču se je poslovalo na curiški bazi 9.19 kakor včeraj. Le devize na Dunaj, London in Newyork ček so malo čvrstejše, deloma zaradi oslabitve dinarja, deloma pa zaradi svoje mednarodne čvrste. Italija je v Curihu popustila za 10 točk, zato je tudi v Zagrebu oslabela. Slabši je tudi Pariz zaradi oslabitve na mednarodnem tržišču. Narodna banka je pokrivala povpraševanje v posameznih čekih. Skupni promet je znašal okrog 8.5 milijona dinarjev. Notirale so devize: Dunaj 791—801, Berlin 1339.5—1349.5, Bruselj 258.4—262.4, Italija izplačilo 224.62—227.02, London izplačilo 272.46—ček 272.25—274.25, Newyork kabel 56.2—56.8, ček 56.056—56.656, Pariz 249—253, Praga 166.4— 168.4, Švica 1083.8—1091.8, ček 1083.5—1091.5; efekti: bančni: Litorale, zaključek 52.5, Centro-Trgo, zaključek 11, Eskomptna 129—130 Kreditna Zagreb 132—133, Hipo 72.5—73, Jugo 110—112, Ljubljanska kreditna 225—0, Obrtna 85—90, Prištediona 950—952.5, Slavenska 49—50, Narodna 4000—0; industrijski: Dubrovačka, zaključek 600, Šečerana 500—506, Gutmann 380—385, Slavonija 51.5—52, Trbovlje 340—365, Vevče 120—0; državni: investicijsko 81.5, agrarne 54, Vojna škoda, promptna 358—360 za oktober 361—363, za november 365—366.

BEOGRAD. Devize: Dunaj, 794.5—795.5 Berlin 1345—1346, Bruselj 257—258 Budimpešta 0.079—0.0792, Bukarešta 26.75—27, Ita Italija 225.25—225.75, London 273.1—273.2, Newyork 56.35—56.37 in pol, Pariz 249—250, Praga 167.35—167.39, Švica 1087—1087.5, Solur 0—80.

CURIH. Beograd 9.20, Berlin 123.60, New york 519.30, London 25.13, Pariz 23, Milan 20.75, Praga 15.40, Budimpešta 0.007270, Bukarešta 2.475, Sofija 3.79, Varšava 85, Dunaj 73.15.

TRST: efekti: obligacije Julijske Krajine 66.60, Živnostenská 273, Assicurazione Generali 64.60, Dalmazia 243, Lloyd 1000, Oceania 180, Tripcovich 380, Split cement 440, Krka 358: devize: Beograd 44.20 do 44.55, Dunaj 350 — 360, Praga 74.25 74.75, Pariz 110.50 — 111.25, London 121.25 do 121.45, Curih 481 — 485, Newyork 24.90 do 25.10; valute: dinarji 43.75 — 44.50, 20 zlatih frankov 95 — 98, 20 zlatih lir 484.54.

DUNAJ. Beograd 12.50 — 12.60, Berlin 168.70 — 169.20, Budimpešta 99.14 — 99.44, Bukarešta 3.3650 — 3.3850, London 34.31 do 34.41, Milan 28.18 — 28.30, Newyork 708.55 — 711.05, Pariz 31.21 — 31.37, Praga 20.9950 — 21.0750, Varšava 117.15 — 117.65, Curih 136.49 — 136.99; dinarji 12.5450 do 12.6050.

PRAGA. Beograd 60.10, Berlin 804.25, Curih 651.25, Milan 135.125, Newyork 33.75.

BERLIN. Beograd 7.445, London 20.30, Newyork 4.195, Praga 12.42, Curih 80.79.

LONDON (Opoldne) Beograd 273, Newyork 484.06, Italija 121.25, Dunaj 34.37, Švica 25.13

NEWYORK. (Zaključno 19. t. m.) Beograd 1.78, London 4.84 in ena šestnajstinka, Italija 4, Švica 19.26.

Sport

Lahkoatletski miting I. državne gimnazije

I. državna gimnazija v Ljubljani je nedavno priredila na igrišču Ilirije lahkoatletski miting pri katerem so se dosegli prav ugodni rezultati, in sicer:

Tek na 100 m (6 tekm.): 1. Hribar (VII) 12.8, 2. Bele (VIII), 3. Ferfolja (VII).

Tek na 400 m (5 tekm.): 1. Bervar (VII) 58, 2. Pelc (VI), 8. Krek (VIII).

Tek na 800 m (5 tekm.): 1. Pelc (VI) 2:17.8, 2. Frank (VII), 3. Cunder (VII).

Tek na 3000 m (4 tekm.): 1. Cunder (VII) 11:3, 2. Sotošek (VIII), 3. Bonač (VIII).

Štafeta 4× 100 m (3 štafete): 1. VII. razred (Ferfolja, Bervar, Hribar, Kalčič) 51.8, 2. VIII. razred (Šuštaršič, Bonač, Krek, Bele) 53.2.

Skok v višino: 1. Bervar (VII.) 1.47, 2. Šuštaršič (VIII) 1.37, 3. Bonač (VII.) 1.28.

Skok v daljavo: 1. Kalčič (VII) 5.23, 2. Binter (VIII.) 5.15, 3. Hribar (VII) 5 m.

Skok s palico: 1. Bonač (VIII) 2.26, 2. Šuštaršič (VIII) 2.10, 3. Košir (VII).

Troskok: 1. Kalčič (VII) 11.02, 2. Bervar (VII) 9.98, 3. Košir (VII) 9.87.

Met diska: 1. Bervar (VII) 25.41, 2. Ferfolja (VII) 20.93, 3. Šuštaršič 20.45.

Met kopja: 1. Čuček (VIII) 32.82, 2. Bonač (VII.) 29.33, 3. Bervar (VII) 27 m.

Met krogle: 1. Šuštaršič (VIII) 8.91, 2. Bervar (VII) 8.66, 3. Bele (VIII) 8.15.

Končna klasifikacija je nastopna: 1. mesto VII. razred, 63 točk (8 prvih, 4 druga in 6 tretjih mest). 2. mesto VIII. razred 44 točk (3 prva, 7 drugih in 5 tretjih mest). 3. mesto VI. razred 8 točk (1 prvo, 1 drugo mesto).

Še nekaj zadnjih nog. tekem.

Temešvar: repr. Temešvara : repr. Dunaja 6:2 (3:1). Dunajčani so imeli sicer v poedinih igračih dobre moči, vendar pa so kot celota odpovedali. *Budimpešta:* Senzacija zadnje nedelje je bil izid prvenstvene tekme med MTK in Vassa. Večkratni prvak MTK je bil z 2:0 poražen. *München:* I. F. C. Nüurnberg : Sp. V. Fürth 5:1; najvažnejša tekma za prvenstvo Južne Nemčije. Wacker : Bayern 3:3. *Teplice:* Teplitzer F. C. : S. K. Nuselsky 3:3. *Bratislava:* Čehoslovan Košice : Bratislava 4:3. *Krakovo:* Viktorija Žižkov (Praga) : Cracovia 3:1.

Službeno iz LNP. Danes v sredo ob 20. seja kaz. odbora, ob 20.15 pa p. o. Tajnik II.

Prvenstvena hazena tekma Ilirija : Primorje. Danes ob 17. se odigra na igrišču TKD Atena (Tivoli) ostanek prvenstvene tekme Ilirija : Primorje, ki je bila pred enim tednom pri rezultatu 15:0 za Ilirijo radi teme predčasno zaključena. Po končani prvenstveni tekmi odigrata obe družini trening-tekmo. Moštvo Primorja napreduje vidno, kar je dokazalo včeraj v prvenstveni tekmi proti TKD Atena z rezultatom 13:1. Družina bo skušala, da obdrži pri ostanku dosedanji rezultat. Vstopnina z ozirom na propagandnost zelo nizka.

ASK Primorje (hazena sekcija). Danes točno ob 17.15 se odigra ostanek prvenstvene hazenske tekme s SK Ilirijo na igrišču TKD Atena (Tivoli). Sledeče igralke morajo biti točno ob 17. na igrišču: Jančigaj Vika in Vida, Regally, Kump, Prekuh, Sever, Vidic, Pirc. V četrtek ob 16.30 trening za vse hazenašice na našem igrišču in dogovor radi zimskega treninga. Trener.

Izpremembe v naši državni reprezentanci. Savezni kapetan je po sobotni tekmi naše reprezentance proti WAC postavil v krilski vrsti namesto Vragovića, ki je v soboto in nedeljo igral zelo slabo, Hajdukovca Poduje II. Definitivna postava našega moštva, ki odpotuje v petek v Prago, je sedaj nastopna: Mihelčič, Vrbančič, Ivković-Marjanović, Premrl, Poduje II.-Poduje I., Benčič, Luburić, Petković, Radić. Kot rezerva je bil določen poleg Perške in Pažurja I. še Friedrich, in sicer za slučaj, da bi bil Mihelčič ranjen.

Stanje nogometnega prvenstva v Zagrebu. Po nedeljski tekmi je Hašk še vedno na prvem mestu, na katerem ostane tudi, ako bi bil poražen pri svoji najtežji tekmi proti Gradjanskemu. V tem slučaju bi Concordija padla na tretje mesto. Stanje je sedaj sledeče: 1. Hašk (8 točk), 2. Concordija (7), Železničarji (4), Gradjanski (3), Croatia (1), Sparta (1).

Kakšno bodi sportno udejstvovanje?

Brez dolgega uvodnega razmotrivanja stoji, da je sportno udejstvovanje iz stališča harmoničnega razvoja celotnega človeškega telesa, prav posebno pa z ozirom na dosego ravnotežja med duševnimi in telesnimi silami važen del vzgoje in pouka. Poleg tega formalnega značaja je pa sport najvišjega pomena za zdravje človeka in je v tem oziru za človeški organizem pravcata šola, recimo šola gibanja. Končno donaša sport človeku moč in spretnost in paralelno s tem prisotnost duha, samozatajevanje, hrabrost in vztrajnost in oblikuje na ta način človekov značaj za vsako smer življenja. Ne čudimo se torej, če se je sport v zadnjih letih končno tudi pri nas udomačil; ljubezen do sporta — to lahko z veseljem proglasimo — se je vnela tudi v jugoslovenskem narodu! Vsi sloji, premožni in gospodarsko šibkejši, mladi in stari se udejstvujejo na polju sporta, pri tem pa ne samo moška mladina in možje, temveč tudi deklice, mladenke in naše žene. Ta veličasten socijalni razmah sporta, ki je izšel iz naravne potrebe našega naroda, še ni dosegel vrhunca, prodiral bo še globokeje med nami: **kaiti sport je vir zdravja in naše kreposti!**

Že iz preteklosti uči izkušnja, da redne telesne vaje ne vplivajo samo na zunanjost človeških mišic, temveč njih vpliv prodre v celega človeka, v kri, v živce in možgane, v najskrivnejši rov človeškega telesa: v dušo. Ta vpliv telesnih vaj na dušo je treba posebej podčrtati.

Da mora vsak sportnik zmerno živeti, če hoče imeti uspehe, to je v nravstvenem in socijalnem oziru važno dejstvo. Pravilno sportno udejstvovanje ima tudi miselni in estetični pomen; čut sportnika za lepoto se poglobi in dobi finejši izraz.

Zato kličemo jugoslovenskemu narodu: Stopite v vrsto sportnikov! Vsak si izberi ono panogo sporta, ki mu osebno najbolj prija, vsaj delna orijentacija je pa potrebna tudi v drugih panogah sporta. Kajti vsaka sportna panoga ima eden in isti končni smoter: narodovo zdravje in moč naroda, kar bo doseženo le po uspešnem sodelovanju vseh vrst sporta. Rivaliteta med posameznimi vrstami sporta mora v tem oziru izginiti! Narodovo zdravje in moč naroda! Življenje po naših mestih in moderno poklicno delo je imelo že pred vojsko za posledico, da je moč naroda nazadovala, to nazadovanje je pospešila potem še vojna, lakota, slabe šole itd. V tem oziru poznamo le eno ozdravljenje: enakomerno in smotreno gibanje v svežem zraku.

Toda, kdor se posveti sportu, mora to storiti s trdno voljo in veliko vnemo; kot praktično potrebo naj še dodam, da se mora vsak sportnik pridružiti eni ali drugi sportni organizaciji, če misli na smotreno delo. Sport je najboljša šola za vzgojo značaja, zahteva vztrajnost in potrpežljivost, to je dobro premišljena daritev samega sebe in znači plemenito mišljenje. Da, sportnik to je cel značaj!

Fijaker Bratfisch
»Skrivnost dunajskega dvora«
? ?

Vremensko poročilo

Ljubljana, 20 oktobra 1925. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	767·3	6·4	brezv.	obl.	
Ljubljana . . .	14.	770·6	5·3	sev. vzh	.	
Ljubljana . . .	21.	761·6	5·0	sever	jas.	
Zagreb	7.	769·4	6·0	brezv.	obl.	
Beograd . . .	7.	766·1	6·0	zap.	obl.	
Dunaj	7.					
Praga	7.	768·8	1·0	sever	megla	
Inomost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 6·21 zahaja ob 17·9, luna vzhaja ob 6·43, zahaja ob 19·8.
Barometer višji, temperatura nizka

Dunajska vremenska napoved za sredo: Večinoma jasno, temperatura se je zvišala. V splošnem izpremenljivo.

Nelson in Trafalgar

O[illegible] 120-letnici [illegible] bitk[illegible] pri T[illegible]fal[illegible]arju.

Angleški narod obhaja danes znamenit praznik, 120. obletnico pomorske bitke pri Trafalgarju, kjer je bila dne 21. oktobra 1805. leta poražena združena francosko-španska mornarica od angleškega brodovja.

Trafalgar je peščeno gorovje v Španiji in leži ob morski poti iz Gibraltarja v Cadiz. Francozi in Španci so se vsidrali v Cadizu, angleški admiral Nelson pa je izvabil njihovih 33 brodov, katerim sta poveljevala admirala Gravina in Villeneuve, iz pristanišča ter se je s svojimi 27 edinicami vrgel nanje. Francozi in Španci so razpostavili svoje ladje v 15 km širokem loku. Nelson je prebil sovražno fronto na dveh točkah, odredil je napad na sovražno brodovje in v treh urah je bila bitka izvojevana. Villeneuve je bil ujet, Gravina ranjen, 19 francoskih in španskih ladij se je potopilo na dno morja. Bitko so dobili Angleži, a poveljnik Nelson je plačal drzen napad z lastnim življenjem. Zadel ga je strel iz muškete in poveljstvo je moral za njim prevzeti admiral Collingwood.

Napoleonu je po tej strašni bitki ostalo le še 10 ladij od mornarice, katere je pripravljal celih šest let, da bi prišel Angležem v okom ter strl njihovo nadvlado v Evropi.

Oglejmo si nekoliko junaka trafalgarske bitke, admirala Nelsona. Na svet je prišel v grofiji Nordfolk kot sin tamošnjega župnika. Ko je bil 12 let star, je šel na morje in leta 1773. se je udeležil polarne ekspedicije. Štiri leta pozneje je bil imenovan za linijskega poročnika in se je kot tak boril proti upornim, ameriškim kolonijam. V bojih se je tako odlikoval, da je bil povzdignjen v kapitana. Leta 1787. se je umaknil v zasebno življenje, a l. 1793. ga je poklicala Velika Britanija zopet v vojaško službo. Poslan je bil v Napulj in na Korziko. Pri zavzetju Calvija je izgubil desno oko. Leta 1797. je uničil pri Saint-Vincentu tri španske linijske ladje. Bil je povišan v kontreadmirala ter imenovan za poveljnika angleškega brodovja v Cadizu. Meseca julija 1797. leta je skušal naskočiti otok Tenerifo, pa ni imel sreče. Krogla mu je odtrgala desno roko. Tako je bil sedaj brez desnega očesa in brez desne roke.

Vendar mu to ni vzelo poguma. Čim je okreval, se je zopet vrnil v službo ter je dobil nalog, da prepreči odhod francoske mornarice iz Toulona. V tem ni uspel. Zato je plul za Francozi v Egipt in je izzval bitko pri Abukiru, iz katere je izšel kot zmagovalec. Leta 1801. je potolkel Dance pred Kodanjem, štiri leta pozneje, leta 1805., pa je ovenčal svoje ime v zgodovini s popolnim porazom Francozov in Špancev pri Trafalgarju. V bitki je padel tudi sam, ko je vodil operacije osebno s poveljniškega broda na odprtem morju. Pokopali so ga v londonski Pavlovi cerkvi, na Trafalgar-Squareju pa so mu postavili hvaležni Angleži pet metrov visok spomenik.

Trafalgar

Zadnja zmaga in smrt admirala Nelsona

Pomorski strokovnjak nam je dal na razpolago povodom današnje obletnice naslednjo študijo o trafalgarski bitki in njenem pomenu.

Britansko otočje se dviga kot ena sama trdnjava iz severnega Atlantskega oceana, nepremagljiva in ponosna v svoji prirodni »splendid isolation«, pred nosom evropskega kontinenta in vendar tako daleč od njega. Kot barijera leži to otočje pred onim delom evropske obale, ki ga je narava obdarila s tolikimi odlikami; pred onim delom, kjer se stekajo in od koder izhajajo pota trgovine in kupčije malone celega sveta. Britansko otočje seka in zapira ta pota, vodeča v Vzhodno morje in v ustja rek prihajajočih iz srca Evrope: Labe s Hamburgom, Wesere z Bremenom, Emse z Emdenom, Rena z Rotterdamom, Seine s Havrom.

Dva naroda sta že podvzemala naskoke na britansko trdnjavo: francoski in nemški. Prvi v dobi revolucije pod ero velikega Korzičana, drugi 100 let kasneje, v štirih letih svetovne vojne; britanska trdnjava pa stoji nepremagana in nezavzeta, vsa v svojem elementu — morju, zajemajoča iz njega blagostanje in nepremagljivo moč. Čim večji so bili napori napadalcev, čim obsežnejši in drznejši njihovi načrti, čim večje njihove nade, da jo potisnejo ob tla, tem bolj je raslo njeno bogastvo, tem večja je bila njena trgovina, tem neupogljivejša njena moč. Velika Britanija je imela izredno srečo, da so v najbolj kritičnih časih, tedaj ko je bila domovina v največjih nevarnostih, njeno krmilo držali najslavnejši državniki, njene flote pa vodili največji admirali.

Dne 21. januarja 1793 je padla glava nesrečnega Ludvika XVI. Razbrzdana in pobesnela sila francoske revolucije je odjeknila po celi Evropi, teptajoč tradicijo, noseč nove devize in svobodne ideje, povzročajoč zmedo in nered. Naravno je zadela ta sila ob moč britanskega cesarstva, slonečo na trgovini in kupčiji, odvisno od miru in urejenih razmer. Tačili sta dve mogočni ideji: razbrzdani duh francoski, sila kontinenta, in konservativni duh britanski, sila morja in svetovnega gospodstva. To je bila drama, ki jo je začel igrati direktorij, nadaljeval prvi konzul in imperator, zadnje dejanje pa se je končalo v južnem Atlantskem oceanu na pustem otoku Sv. Helene.

Trafalgarska bitka predstavlja peripetijo. Na današnji dan leta 1805. popoldne je Nelson, slavni Nelson, uničil francosko-špansko floto pod nesrečnim admiralom Villeneuveom pri rtu Trafalgarskem, na južno-zapadni obali Španije, na pol pota med Cadizom in Gibraltarjem. Bitka je znamenita ne samo radi vpliva, ki ga je imela na daljnji potek zgodovine, temveč še zato, ker pomeni grob velikopoteznega načrta, ki ga je zasnoval Bonaparte in ki naj bi bil kronan nekje na obali britanski, kjer bi stala vojska 130.000 mož gotova, da jo veliki general povede na pohod v osrčje britanskega imperija. Trajen pomen bitke trafalgarske in njene daljnje posledice je označil zgodovinar, ki je pretežni, čeprav bolj skriti vpliv pomorske sile na tok zgodovine bolj živo in ostro spoznal kot pa večina njegovih tovarišev takole: »Trafalgarska bitka ni samo na morju največja zmaga, temveč jo je treba smatrati za najmogočnejšo in najznamenitejšo zmago, kar jih je bilo v času revolucijske vojne na suhem in na vodi. Nobena druga zmaga in nobeno število zaporednih Napoleonovih zmag ni imelo takih posledic za Evropo. Šele eno generacijo po trafalgarski bitki so Francozi znova ogrožali Anglijo na morju. Dokler je Anglija še imela sredstva, da opremi svoje ladje, ni bilo več mogoče streti britanske flote. Napoleon se je od tedaj naprej trudil, da bi izčrpal angleška sredstva in vire v silo, s katero je primoral države na kontinentu, da so zaprle Angliji svoje trge. Trafalgar ga je prisilil k temu, da celo Evropo vpreže v svoj jarem ali pa da se odreče upanju na uničenje Anglije. Nelsonov zadnji triumf je Anglijo dovedel tako daleč, da ni bilo več nobenih sredstev, ki bi jih bilo mogoče uporabiti v njeno škodo — razen onih, ki so morala navsezadnje osvoboditi kontinent.« (Tyffe: »History of modern Europe« I. 281.)

Najslavnejšemu generalu ni bilo sojeno, da bi bil tudi najslavnejši admiral. »On si nikdar ni znal docela predočiti prilik na morju. Navajen, da že vnaprej in samo z neupogljivo voljo stare vse ovire, se je spomnil zimskega marša čez Splügen, ki ga je izvršil Macdonald pod njegovim vodstvom; spomnil se je vseh težav, ko je marširal čez sv. Bernharda. Ob takih spominih pa ni mogel verjeti, da ne bi tudi neizvežbani možje mogli obvladati vseh težkoč morja, ki so bile samo v tem, da bi znali rabiti prevažna orodja, ki so bila v njihovih rokah, posebno še, ko jih je sovražnik — mojster na morju — k temu naravnost silil. Nekaj časa ni imel — po mnenju temeljitega francoskega pisca — austerliški junak: izrazitega čuta za težkoče mornarice.« (Mahan: »The Influence of Seapower upon History«). V tem tiči vzrok in vsa tragika njegovega dvoboja z britansko pomorsko silo. Toda genijalni vojskovodja je spoznal z vso njemu prirojeno jasnostjo, kje treba iskati zmage. »Posvetimo se z vso vnemo mornarici in uničimo Anglijo. Ko bo to storjeno, bo cela Evropa pod našimi nogami.« (Corr. de Napoleon, III. 520). Iz njegove burne zgodovine je treba izločiti samo boj z Anglijo, ker je baš ta boj ona nit, ki se vleče od trenotka, ko je pod Toulonom prvič gledal britanske bojne jedinice, pa do njegovega padca. Okoli te borbe z britansko silo je osredotočeno njegovo ostalo delovanje.

Pod direktorijem je vodil svoje prvo prekomorsko podjetje. Za njega — in za celo Francijo je Indija bila ona zemlja, ki je na njej temeljilo angleško blagostanje. Z izredno ostrostjo duha in dovršeno strategijo je spoznal, da je ključ Indije — Egipt. Imel je srečo, da se je izmuznil Nelsonu, ki mu je bil za petami in da je v miru izkrcal vojsko v Aleksandriji. Ušel mu pa ni. Pri Abukiru mu je isti Nelson — 1. avgusta 1798 — porazil floto in ž njo vse ono, kar vojaška znanost kopna nazivlje »vezi z ozadjem«. »Bonapartejevi orientski načrti pa se niso izjalovili, ker je hotel izvesti nekaj, kar bi bilo nemogoče na onem daljnjem Vzhodu, z njegovo posebnostjo, ki jo Zapad tako slabo razume, temveč zato, ker do kraja svoje veličine ni znal dovoljno ceniti zahtev pomorskega vojskovanja. Njegov vojaški čut se ni motil v tem, da so osnove vojskovanja na morju iste kot na kopnem, ni pa imel razumevanja za okolnosti, kadar je bilo treba načela pretvarjati v dejanja; prezrl je bil, kaj je bilo v bojevanju na morju s tedanjimi sredstvi mogoče in kaj nemogoče: to je bil vzrok, da je general in kasneje cesar Napoleon delal v svojih računih pogreške. Abukir in Trafalgar, oba groba velikopoteznih načrtov, kažeta iste vzroke in iste učinke; obakrat mu je manjkalo zmisla za to, kaj premorejo ladje in česa ne premorejo, kakršne so prilike morja in sposobnost mornarjev.« Pri Abukiru je Nelson porušil temelj Bonapartejevih orientskih načrtov. Da ni bilo Nelsona in Abukira, kdo ve, kje bi se zaustavil Napoleonov pohod. —

Iz Egipt je korakal Bonaparte na Sirijo. In zopet je bil kapitan britanske marine, ki mu je stopil na pot in pri Akki prepre[illegible] njegove [illegible]aljnje poteze. Bil je to Sir Sidney Smith, šef dveh bojnih brodov — »Tigre« in »Theseus« — vsidranih pred Akko.

Vladi direktorija je sledil prvi konzul, konzulu imperator Napoleon. Orientskim načrtom pa je sledilo še bolj drzno in mogočno podjetje: projekt vpada v Anglijo. Pogoj načrta je bilo združenje holandsko-špansko-francoskih bojnih ladij, blokiranih od angleške flote v lukah: Texel, Brest, Rockefort, Ferrol, Cadiz, Cartagena, Toulon. Bonaparte je delal poteze, vredne genija. Poslal je eno floto pod Villeneuveom v zapadno Indijo, da bi tako premotil angleško admiraliteto in združil raztresene dele v Biskajskem zalivu za končni cilj, izkrcanje in vpad. V štirih kanalskih pristaniščih — Boulogne, Vimereux, Ambleteuse, Etaples — je zaman čakalo 2000 velikih čolnov in transportnih brodov. Na bregovih, ki so se dvigali izza teh luk, pa je dolge mesece zaman taborila vojska 130.000 mož in z neprestanim vežbanjem dosegla rekord dveh ur, ki jih je trebalo za vkrcanje. Mojster vseh vojskovodij je zadel na trdovratnost in premišljenost britanske pomorske strategije. Nelson, enooki in enoroki admiral se ni dal premotiti, temveč je z vso doslednostjo pomorščaka ostal Villeneuveu za petami. Ko so kompasi francoskih edinic kazali na vzhod, je tudi Nelson že imel kurz na Gibraltar. Prišel je tja pred Francozi. 60 morskih milj zapadno Ferrola je čakal na Villeneuvea angleški admiral Calder. Bili so to kritični dnevi, ko se je Napoleonovemu admiralu nudila redka prilika, da poskusi uresničiti kombinacijo svojega velikega gospodarja. Da jih ni uresničil, vemo iz zgodovine. Umaknil se je v Terrol, od tam v Cadiz, Bonaparte je z vojsko, ki se je zaman vežbala v kanalskih pristaniščih, pokazal hrbet oceanu in Angliji in šel na svoj znameniti pohod v sredino kontinenta. Nelson pa je 21. oktobra do dobrega potolkel njegovo eskadro in rešil Anglijo strahu in trepeta, ki ga je imela pred francosko vojsko. V bitki je Nelson sam izgubil življenje.

Tak je bil konec tega bajeslovnega angleškega junaka, s slavo ovenčanega pri St. Vincentu, Abukiru, Kopenhagenu in Trafalgaru, ljubljenca Lady Hamiltonove, zmagalca Napoleona. Padel je na bojni ladji, ki mu je bila dom skoro ves čas njegovega viharnega pomorskega življenja, v napadu na sovražno floto, ki je bil cilj in geslo vse njegove vojne umetnosti, na morju, v svojem elementu, ki je vir blagostanja in veličine njegove domovine, porok Nelsonove nesmrtnosti. Admiral dobe jadrnic je živel vse svoje dni v borbi z burnimi morji, neukrotljivimi viharji in z genijem Napoleona. On, ki je bil mojsterska posebljenost britanske strategije na morju, je padel potem, ko je Napoleon pokazal hrbet morju in kanalskim obalam. Kolikor bolj pohabljeno je bilo njegovo telo, toliko je bila večja slava Nelsonovega imena. Na Korziki, pri obsedanju Calvija, je izgubil desno oko, na Tenerifi pri napadu na Sta. Cruz desno roko, pri Abukiru je bil težko ranjen na glavi, Trafalgar pa je bil njegova smrt. Dohitela ga je na brodu »Victory«, ki je tudi ime simbolnega značaja za celo dobo Nelsonovega vojskovanja.

Misel invazije je propadla za vedno. Načrt je bil neizvedljiv celo za genij Napoleonov — ker ni uspel v temelju in osnovi: da bi zagospodaril nad morjem. »Postavite me za gospodarja Doverske ožine, pa bilo samo za štiri ali pet dni.« — »Pustite me, da sem šest ur gospodar Kanala in mi smo vladarji sveta.« (Corr. de Napoleon, 16. juli 1805 in IX. 513.)

Najsilnejši general ni bil nikdar niti šest ur gospodar Kanala. Komaj 30 milj oceana ga je delilo od Anglije in ob jasnih dnevih so on in njegovi veterani mogli z očmi doseči na zapadu belo obalo britansko. Da je bil Napoleon tudi admiral enako slavnega imena, Bog ve, v katero stran bi šla zgodovina?

Od morja je krenil v sredo kontinenta, ki ga je mojsterski dobil v svoje roke. Njegov globoki um pa ni imel miru: zasnoval je še zadnji načrt, da premaga Britansko: zaporo kontinenta. Hotel se »s kopna osvojiti morje.« Vsi vemo, kako je uspel. Rusija se ni pokorila, šel je nad njo in bil poražen tudi na kontinentu. Zapora kontinenta je nehala njegovo zaporo na Sv. Heleni.

S pečin tega pustega otočka sredi Južnega Atlantskega oceana je Napoleon, ta genijalni vojak in državnik, zadnje dni svojega burnega življenja meril z očmi nedosežno daljino morja, onega brezkončnega morja, ki ni bilo nikdar v njegovi oblasti.

Navalis.

Dopisi

ŠT. VID NAD LJUBLJANO. Prišla je jesensko - zimska sezona, čas internega dela v kulturnih društvih. Tudi pri nas so vse narodne napredne institucije že v polnem razmahu s predavanji, akademijami, dramatičnimi predstavami itd. Sokolsko društvo je priredilo 10. in 11. oktobra prav lepo uspele prireditve. V soboto zvečer je priredilo z vsemi naprednimi šentviškimi društvi praznovanje obletnice koroškega plebiscita. Dvorana in ostali gostilniški prostori g. Šušteršiča so bili popolnoma zasedeni. Koroški rojak dr. Fellacher je v vznešenih besedah opisal pomen koroških manifestacij, stvarno razložil, kako je prišlo do plebiscita, kaj je vzrok izgubi, in kako je z bodočnostjo naše koroške domovine. Za svoje izvajanje je žel ogromno zahvalno aplavdiranje, katero je množica končala s petjem »Bože pravde«. Nato so nastopili združeni pevci Žirovnikovega zbora in Narodne čitalnice pod vodstvom brata Šmajdeka s koroškimi pesmicami. Večer je pa tudi v gmotnem oziru uspel prav dobro. Nabralo se je 500 Din prostovoljnih prispevkov za »Koroškega Slovenca«. — V nedeljo dne 11. oktobra je gostoval sokolski naraščaj iz Šiške z igro «Čarovnica Pehta». Predstava je bila v celoti vzorna. Vsi igralci so prav vestno in dobro izvršili vsak svojo nalogo, le neka igralka naj v drugič opusti nepotrebno posmehovanje med izvajanjem. Predvsem je bila ljubka Mojca z njenim srčkanim petjem, ki je žela od strani publike buren aplavz. Enako vreden drug omenjeni igralki je bil mali škrat z njegovimi deklamacijami. Režija je bila prav dobra. Udeležba je bila povoljna, zlasti veliko je bilo Šiščančanov, med njimi tudi g. župan Zakotnik. Čisti dobiček je namenjen za naraščaj šentviškega Sokola, zakar izrekamo Šiški bratsko zahvalo, posebno pa br. Boltavzarju, ki je vodil celo akcijo. — V nedeljo dne 25. oktobra ob pol 8. uri zvečer otvori prosvetni odsek naprednih društev svojo igralsko sezono v šolski telovadnici z igro «Vdova Rošlinka». V teku sezone se pripravljajo poleg igrokazov in resnih dram tudi pevski in orkestralni koncerti. Društvo apelira na podporo domačinov, predvsem pa na lastne neudejstvujoče se člane, da nam z obilnim obiskom omogočijo izvršitev obsežno zasnovanega kulturnega programa. Ne pričakujemo pa v nadalje tako dosledne absence naših prireditev od strani reprezentantov šentviškega naprednega življa, kakor se je to zgodilo v zgoraj opisanih dneh. Neodpustljiv je osobito izostanek koroškega večera. Prosimo in priporočamo, da v bodoče tega ne store nikdar več, ker to zelo slabo vpliva na mlajšo generacijo, na celoten razvoj naprednih organizacij, kakor tudi na vse v društvu aktivno udeležene delavce. Zatorej vsi složno na delo, da bodo v resnici postala naša društva narodno kulturno ognjišče šentviške ravnine, sipajoč žarke toplote in srčne plemenitosti v vsa dovzetna srca, kajti s tem se bo privedla publika do popolnega razumevanja naše kulturne misije med narodom za narod. — Zdravo! — S. R.

ŽIRI. Dne 18. t. m. je priredila tukajšnja podružnica Jugoslovenske Matice «Koroški večer» s pevskimi in muzikalnimi točkami. Ne smemo pa pozabiti pri tej priliki g. predsednika Marušiča, ki nas je s svojim naravnost sijajnim nastopom kot zadnja točka izven programa — v duetu, naravnost očaral. Le tako naprej po začrtani poti g. predsednik!

TRŽIŠČE PRI MOKRONOGU. Prvo gospodarsko društvo priredi v nedeljo dne 25. oktobra ob 15. uri v Tržišču prosto trgatev s prosto pokušnjo mošta Malkovških gora ter z zabavnim večerom. Uljudno se vabijo kupci in prijatelji društva, ker bo bogat spored nudil vsakemu obilo užitka.

PTUJ. Kot smo že poročali, priredi Sokol Ptuj dne 8. novembra predavanje staroste JSS br. E. Gangla. Po predavanju, ki se bo vršilo ob osmih zvečer v Društvenem domu, se priredi bratski sestanek članstva in prijateljev Sokolstva, pri katerem bo sviral sokolski orkester iz Maribora. Sosedna br. sokolska društva ponovno opozarjamo, da ne zamude ugodne prilike ter polnoštevilno posetijo to predavanje.

Sokol

Poslanica načelnika ČOS češkemu Sokolstvu

Načelnik ČOS br. dr. Jindra Vaniček je izdal poziv na češko Sokolstvo, v katerem pojasnuje pomen VIII. vsesokolskega zleta. V navdušenih besedah bodri članstvo k vestni pripravi za zlet, kjer bo nastopilo pred celim svetom, ker je prepričan, da se zleta udeležijo zastopniki vseh kulturnih narodov. V poslanici opozarja na mnogobrojno udeležbo tako pri povorki kakor pri prostih vajah, dalje na lepo izvedbo in pravilno nastopanje ter končno na disciplino. Spominja se tudi jugoslovenskih sokolskih borcev, ki se bodo udeležili zleta in tekem, ter starejših bratov, ki prvič nastopijo s svojo posebno točko, to je z vajami s palicami. — Poslanica priljubljenega načelnika, br. Jindre, bo našla med češkim Sokolstvom prijeten odmev in bo imela gotovo lep uspeh, ker se češko Sokolstvo v polni meri zaveda svojih nalog, ki jih mora izvršiti ob vsesokolskem zletu.

Istočasno je izdal br. načelnik dr. Vaniček tudi še posebno pismo na telovadce, ki ga je priobčil v tehničnem listu Cvičitel. Tudi v tem pismu navdušuje telovadce za vestno pripravo na zlet. Podrobno jih poučuje, kako naj se tehnično pripravijo, da bo uspeh povoljen. Zlasti jim našteva, kaj morajo najbolj vedeti, da bo nastop k prostim vajam vzoren. Na VIII. zletu nastopijo telovadci k prostim vajam v osemdeseterostopu. To bodo vrste, v kakršnih še ni nastopila nobena telovadna organizacija. Da bo mogoče s takimi dolgimi vrstami izvesti točne in pravilne zavoje, bo treba mnogo vadbe v tem. O vsem tem govori br. načelnik v svojem pismu, ki ga končuje: V vaših vrstah, bratje je uspeh in zadoščenje! Vas pa bi zadel neuspeh in graja!

*

Iz češkega Sokolstva. Z vso resnostjo se vrše priprave za VIII. vsesokolski zlet. Odbor ČOS je končno definitivno določil za zletne dneve 4. do 6. julij 1926. — Mesto Praga bo naprošeno, da zopet prevzame protektorat nad zletom, kakor je bilo doslej običajno pri vseh zletih. Tehnični odbor bo določil v najkrajšem času smer povorki, da bo moglo mesto urediti ulice, ako bo potreba. — Isti pripravlja tekmovalne vaje, ki morajo biti izdane sedem mesecev pred tekmami, to je do 1. decembra 1925., zato bo dne 16. novembra seja predn'aškega zbora, ki potrdi tekmovalne vaje. Komisijo za to tekmo tvorijo bratje: dr. Vaniček, Beranek, Havel, Müller, Ag. Heller, Klinger, Svoboda, Erben in Čada. V kratkem izide godba za članske proste in slike za proste članov in članic — Ministrstvo železnic je dovolilo za čas zleta 60% popust za posebne vlake in 50% popust za redne vlake. — Vsi zletni odbori delujejo s polno paro in pripravljajo vsak v svojem področju za zlet. Stanovanjski odbor je zaprosil za vsa mestna in državna šolska poslopja, da jih uporabi za stanovanja. — 30. septembra je potekel rok za natečaj zletnih lepakov. Vloženih je bilo preko 40 osnutkov. Odločitve še ni.

Češko Orlovstvo je neprijetno razočarano, ker se je pridružilo poljsko Sokolstvo češkemu in jugoslovenskemu Sokolstvu s tem, da je vstopilo v zvezo Slovansko Sokolstvo. Orlovstvo se je namreč jako zanašalo na poljsko Sokolstvo, češ, da je to prava katoliška organizacija. Češki Orli se izgovarjajo zdaj na to, da je poljsko ministrstvo za vnanje zadeve prisililo Sokolstvo, da vstopi v Slovansko Sokolstvo, ker zasleduje Poljska zbližanje s češkoslovaško republiko. To je torej tolažba, s katero si lajša češko Orlovstvo presenečenje in hladi jezo nad poljskimi katoličani, ki se družijo s češkimi in jugoslovenskimi brezbožniki, med zadnjimi so celo tudi pravoslavni.

Sokolsko gledališče na Viču ponovi na zahtevo občinstva v nedeljo v Sokolskem domu narodno igro »Rokovnjači«. Začetek točno ob pol 8. zvečer. Cene iste.

Sokolsko društvo v Radovljici poziva vse brate in sestre, kakor tudi bratska okoliška društva da se korporativno udeleže pogreba umrlega brata graditelja, Ivana Dernika, ki se vrši v četrtek, dne 22. t. m. ob četrti uri popoldne izpred Sokolskega doma, kjer je izpostavljeno tudi njegovo truplo. Zbirališče točno ob 3. uri v Sokolskem domu. Člani kroj. članice v civilu z znakom! Zdravo!

Prosvetar okrožja III. ljubljanske župe sklicuje za nedeljo dne 25 t. m. ob pol 9. dopoldne na realki selo društvenih prosvetarjev in sestanek načelnikov in načelnic društev okrožja III. Poslednji naj se osobito pripravijo s praškimi vajami. Točna udeležba brezpogojno in strogo obvezna za vse! Okrožni prosvetar.

ČAJNA ROČKA
rujava
priljubljena in prijetna čajna mešanica za obitelj, tudi pri trajnemu uživanju nobena okusna utrujenost.

Cvetličarna „Nizza"
(FANI HVALA)
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 30
se priporoča cenj. občinstvu za nakup svežih cvetlic, šopkov, vencev, kakor tudi umetnih vencev in šopkov, vse po brezkonkurenčnih cenah.
Postrežba točna. Izbira lepa in velika.

Damski filc klobuki
v vseh modnih barvah in oblikah se dobe najcenejše pri
Franc Bernik,
Ljubljana, Šiška, Slovenska cesta, bivši perutninski zavod.

PAVEL SIMENC
pokopališki vrtnar Sv. Križ-Ljubljana
se priporočam cenj. občinstvu za popravila in okrašitev grobov s cvetlicami, posipanje s peskom, kakor tudi za izvršitev vsakovrstnih svetlih in suhih vencev, šopkov in različnih aranžmajev po zmernih cenah. — Velika zaloga lepih krizantem.
Naročila se sprejemajo tudi v cvetličarni Sv. Petra cesta štev. 33, poleg Zmajskega mostu.

Premog, drva, oglje, briketi, koks
Ilirija, Kralja Petra trg 8, tel. 220.

Deklica
pridna in poštena, stara 15 let, želi vstopiti kot učenka v trgovino z mešanim blagom. 6129a
Naslov: Vlasta Hladnik, Dol. Logatec.

Roman
La Dame de Monsoreau
(Zvestoba do groba)
ki so ga „Jutrovi" čitatelji čitali z izredno napetim zanimanjem
je izšel
Naroča se ga v upravi „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ul. 4
Broširan stane ..... Din 45.—
Vezan v polplatno ..... Din 55·—
Vezan v platno ..... Din 65·—
Kaj piše kritik o knjigi:
Roman je poln divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda modri njen cvet še vedno dehti, še vedno se pri takšnem čtivu orose nežne oči, in tudi debelokožnejši bralec ne more knjige odložiti neprebrane. Slovenski prevod bos v idanašnji dobi, ko je tako malo zare dobrega čtiva, trikrat dobrodošel, tembolj, ker je za obširno, pa zelo okusno iza delano in bogato ilustrirano knjigo cenprav nizka.
Prijatelji dobre knjige, naročite si jo in izpopolnite svoje domače knjižnice!

Gustave le Rouge:

Misterija

(Roman)

16

In spomnila se je povesti, ki jo je nekdaj čitala v rokopisih. Bili so pisani v nahualtskem jeziku. Za časa Corteza in Pizarra so se hčerke kacikov poročale s konkvistadorji. Zapuščale so svojo domovino, vero in sorodnike in sledile onim, ki so jih ljubile.

— Morda bi bila storila isto, je vzdihnila in klonila glavo.

V tem sanjarenju jo je neprijetno zdramil prihod očeta, kacika Yappana. Čudila se je njegovi veselosti.

— Veselo novico ti prinašam, je dejal naglo. Ujeli smo tujo žensko.

— No, in —? je vprašalo dekle raztreseno.

— Kaj? je divje zaklical kacik in se ujezil. Ali si pozabila, da je jutri praznik Sonca, slovesna obletnica? — Jutri se prelije kri tujke na svetem kamnu in njeno utripajoče srce bomo darovali bogovom.

Naola ga ni hotela razumeti, a kacik je z oblastnim glasom nadaljeval:

— Ti boš držala v roki sveti nož!

— Ne, oče, je zajecljala in se stresla od groze, jaz tega ne morem... prosim vas... Nočem, da bi kri človeškega bitja omadeževala moje roke... nočem moriti...

Kacik je v divji jezi stiskal pesti.

— Vidim, je dejal, da si še pod vplivom onega, kar so te naučili belokožci v času, ko si bivala med njimi. Treba je premagati take predsodke. Kdo ti govori o umoru? Gre za darovanje bogovom in to nima ničesar skupnega z umorom. Naš preganjani in skoraj uničeni narod mora spet priti do svoje nekdanje veličine in slave.

Naola je hotela odgovoriti, da se ji verski umor gabi, toda njen oče ji ni pustil časa za to.

Kar odšel je, kot mož, ki se mu v ničemur ne sme ugovarjati in kogar volja je zakon.

Dekle je bila nekaj časa silno potrta. Nikdar ne bi hotela igrati vlogo verske morilke. Vendar je dobro poznala trinoški kacikov značaj, ki je bil navajen, da se vse klanja njegovi volji. Nobenega izhoda ni vedela iz strašnega položaja. V mrzličnem razburjenju je hodila po sobi gor in dol; zdelo se ji je, da ji duh cvetlic sili v možgane in da ji primanjkuje zraka. Srce ji je bilo v silnih udarcih in čudna slabost jo je prevzemala.

Sklenila je, da gre ven na sveži zrak, v gozdič, kamor se pride skozi deblo sekvoje. Hladna rosa bi jo pomirila in morda v zbranosti in tišini pod nebesnim svodom, posejanim z zvezdami, najde izhod iz strašne nesreče, ki ji preti.

Tretje poglavje.

Taina grobnica.

Brady je taval po hodnikih in dvoranah in se naposled znašel v veliki dvorani svetišča. Tu mu je nenadoma prišla nasproti Naola.

— Končno sem te našel, je zaklical v strastnem navdušenju; toda to pot te ne izpustim.

Dekle pa ga je gledala silno prestrašeno, mesto da bi bila vesela, da zopet vidi svojega rešitelja.

— Kaj delaš tu? je zajecljala z glasom, ki ga je dušila groza.

In z roko mu je pokazala ogromni kip boga, ki je čepel na oltarju v ozadju svetišča.

— Tu bo vladala groza; če ostaneš na tem mestu, pogineš. Neprevidnež! Saj sem ti dala možnost, da zbežiš, da si rešiš življenje. Zakaj si se vrnil?

— Hotel sem te spet videti, je priprosto odgovoril Lionel z nasmehom, ki je Naolo presunil.

— Ne veš, kako strašni nevarnosti se izpostavljaš, je dejala vsa v skrbeh. Če te po nesreči kdo vidi, je po tebi.

Preplašeno je poslušala...

— Zdi se mi, da nekdo prihaja, je dejala. Tu ne moreš ostati. Obupno je vila roke.

— Kaj hočeš storiti? je vprašal Brady.

— Ne morem te prepustiti tvoji usodi!... Ne, to je strašno! Rešil si me in jaz te tudi rešim, toda ubogati me moraš.

Brady je poslušal dekle s silnim veseljem. Njegov obup je čudežno minil.

— Storim vse, kar hočeš, je dejal ponižno. Brezdvomno znaš čarati; kajti odkar sem te spet zagledal, se ne bojim več in spet čutim pogum in moč.

Vkljub svoji bojazni se je morala Naola nasmehljati.

— Vem, da si pogumen, toda tu bi ti pogum prav nič ne pomagal.

Kaj naj torej storim?

— Vsak trenutek tukaj povečuje nevarnost, v kateri se nahajaš. Glavno je, da greš proč. Idi za menoj!

Naola je prižgala bakljo, napravljeno iz osmoljenih palčic in stopala pred Bradyjem po zavitih hodnikih, ki so vodili vedno globlje v zemljo.

V skalo vsekane stene so bile pokrite s solitrovimi kristali in včasih je postal hodnik tako ozek, da sta se le s težavo prerivala naprej.

— Pogum, mu je dejala od časa do časa dekle in dvigala bakljo visoko nad njegovo glavo. V trenutku boš na varnem.

Korakala sta približno pol ure in dospela v veliko grobnico, ali bolje rečeno v katakombo. Nizke oboke so podpirali masivni kameniti stebri. Naola je dvignila bakljo.

— Pog'ej, je dejala.

V luči baklje so se zasvetili iz teme kipi bogov in posode, vse iz čistega zlata, postavljeno na skalne podstavke. Bradyju se je zdelo, da sanja.

— To so ostanki zakladov azteških kraljev, mojih prednikov, je resno dejala dekle. Tisoč let že spijo v tej kaverni, ne da bi se jih kdo dotaknil. Storila sem zločin, ker sem ti razkrila to skrivnost.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi stroge trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

Slike za legitimacije izdeluje najhitreje fotograf Bogoslav Lipšek, Ljubljana, Valvazorjev trg 160

Pozor! Ure pokvarjene poceni in dobro lahko zopet imaš, ako jo pri Seliškarju, urarju popraviti daš. — Se priporoča I. Seliškar, Tržaška cesta 8. 26554

Pekarno v Ljubljani vzamem v najem ali kupim s hišo vred. Naslov pove uprava «Jutra». 26603

Pekarna v Mariboru na glavni cesti z živahnim prometom se proda. — Ponudbe na naslov: Klemenčič, Maribor, Aškerčeva ul. št. 22. 26606

Moške srajce in drugo perilo se sprejema v delo. Za srajce se računa 15 Din. Izdeluje se natančno po meri in se za delo jamči. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Perilo 1». 26650

Službe (dobe)

Boljša družina v Sarajevu išče gospodično ali mlajše gospo, verzirano v gospodinjstvu za pomoč gospodinji, z znanjem kakega tujega jezika in po možnosti z znanjem klavirja. Vzgojevati bi morala tudi otroke. Ravnanje in obravnavanje izvrstno. Plača dobra. Ponudbe naslovite na naslov: Dr. Srečko Perišić, Sarajevo, Sokolska ulica. 26613

Krajevni zastopniki in proviz. potniki za Slovenijo in Srbijo se najmo išče. Seriozna predmet, velika prodaja, 10% provizije. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «K. L. V.» 26598

Blagajničarka se takoj sprejme v veletrgovini R. Stermecki v Celju. 26576

Dekle pridno in zanesljivo, stare do 20 let se sprejme v dobro mestno hišo za boljše hišno delo. Prednost imajo samo dostojna dekleta in ljubiteljice otrok. Naslov v upravi «Jutra». 26567

Kuharica dobra in zanesljiva, ki razume vsa gospodinjska dela dobi stalno mesto pri boljši rodbini (5 oseb). Plača 300 do 400 Din. Ozira se samo na dostojne in delazmožne osebe. Naslov pove uprava «Jutra». 26568

Krojaške pomočnike dobro izvežbane za velika in mala dela sprejme takoj Leopold Rijavec, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. 26701

Čevljarski pomočnik se sprejme takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Čevljarstvo». 26704

Valenca ali valenko sprejme trgovina z mešanim blagom v Ljubljani. Oskrbo mora imeti pri starših. — Naslov pove uprava «Jutra» 26671

Praktikantinja vešča stenografije in strojepisja se sprejme takoj v trgovsko pisarno na deželi. Obvladati mora nemščino. Z italijanščino imajo prednost. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «štev. 1617». 26685

Za industrijsko podjetje v Mariboru iščemo **prokurista** za trgovsko in administrativno službo. — Zahtevamo večletno industrijalno prakso, izurjenost v knjigovodstvu, nakupu in prodaji, izvežbanost v carinskih in delavskih vprašanjih. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Prokurist». 26679

Vratarja sprejme takoj velika tovarna. V poštev pridejo samo oženjeni brez otrok, absolutno trezni in pošteni s večletnimi spričevali. Stanovanje, kurivo in razsvetljava brezplačno. Pismene ponudbe nasloviti pod šifro «Vratar 111/1» na «Interreklama», Zagreb I - 78. 26684

Dva vajenca za mesarsko obrt se takoj sprejmeta. Naslov pove uprava «Jutra». 26640

Mlada deklica pridna in poštena, ki je vajena opravljati tudi hišna dela in ima veselje do otrok se takoj sprejme. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Sivilja». 26765

Ročno šivanje odej se odda na dom. Zaposlenost tudi v poletju. Cenj. ponudbe z navedbo cene za komad kakor tudi množina izdelave na teden na: Poštni predal 27, Ljubljana 26654

Mesarski vajenec se sprejme na deželo. — Naslov pove uprava «Jutra» 26674

Uradnika sprejmem v pisarno. Obširne ponudbe na upr. «Jutra» pod «Eksistenca 13206». 26661

Službe (išče)

Kontoristinja z večletno prakso išče službe. — Ponudbe pod «Poštena 13041» na upravo «Jutra». 26431

V pomoč gospodinji ali kuharici gre za 3 mesece zastonj dekle z deželo, v zvrho izučitve kuhe, kjer bi imela prosto hrano in stanovanje. Opravljala bi tudi druga hišna dela. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Poštena 13223». 26690

Prodajalka išče službe v trgovini na deželi. Gre tudi kot samostojna moč na kako podružnico. Ponudbe prosim pod šifro «Vestna» na upr. «Jutra». 26706

Abiturijent išče primerne službe. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Agilen 13216». 26692

Ekonom samec, izučen v vseh kmetijskih panogah išče primerno službo za takoj. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Poštena moč 13198». 26677

Služkinja srednjih let z večletnimi spričevali, ki zna tudi kuhati, išče stalne službe. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Služkinja». 26676

Akademik s enim letnikom eksportne akad. in osem razr. gimnazije išče primernega zamenjenja. Naslov pod značko «Začetnik» na upr. «Jutra». 26668

Šivilja dobro izvežbana, gre šivat na dom. Naslov pove upr. «Jutra». 26672

Trgovski pomočnik išče mesta v mešani trgovini. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Marljiv 13213» 26688

Strojnik izučen ključavničarstva, išče službe. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Strojnik 13195». 26681

Vzgojiteljica vešča gospodinjstva in raznih del, išče službe k otrokom, event. samorokoli. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Pridna 13194» 26643

Odvetniški kandidat in kazen. zagovornik z notarsko sodniško in odvetniško prakso ter pogoji za substituirajoče pravice, želi mesta s 1. februarjem. Ponudbe s pogoji na naslov Dr. Dominik Drnovšek, Slovenska Bistrica. 26660

Prodam

Opreme za neveste store, mastore, jedilne in spalne garniture namizna in posteljna pregrinjala ter vse vrste vezenja v eže ročno najceneje M. Zor Jeršek, Ljubljana, Stritarjeva ulica 7. Prevzamo vse kombinacije iz motivov. — Preditskanje. Največja izbera načrtov. 408

Vrhniško opeko premog in drva dobite najceneje pri Vinko Kržetu Trnovski pristan štev 22 350

Pletilni stroj 5/36 se proda za 2000 Din. Naslov pove uprava «Jutra» 26618

Ugodno se proda: lep dobro ohranjen koleselj za vzmetih za 4500 Din in stroj za cementno zaprto opeko (še nov) za 2500 Din — Stroj ima 100 jeklenih plošč in 4 modele za robnike. Kje, pove uprava «Jutra». 26599

Dve lončeni peči porabni za pisarno se po zelo nizki ceni prodasta — večja za 400 in manjša za 250 Din. Ogleda se pri F. Čuden, Prešernova ulica 1. 26595

Hmeljskih drogov borovih 6—8 m dolgih dva vagona proda po nizki ceni Ivan Bohinc, Medvode. 26673

Žage za polnojarmenike Ia remeslniška jermena za pogon, Ia inozemska lesena jermena, kleparski stroji, tehnični material stalno v zalogi. — Rudolf Deržaj, Ljubljana, Slomškova ulica št. 1. 26119

Trboveljski premog dostavlja v vsaki količini na dom Ivana Tree, Cesta na gorenjsko železnico 6. 26566

Kočija dvovprežna, v dobrem stanju se proda. Naslov pove uprava «Jutra». 26675

Poh'štvo samo leto dni rabljeno — lepa, kompletna spalna soba iz trdega lesa, temne barve in belo kubinirano pohištvo se proda za 7500 Din — Ogleda se tudi na obroke. — Ogleda se v skladišču tvrdke «Peller» v Celju 26653

Peč in štedilnik malo rabljena se prodasta. Naslov pove uprava «Jutra» 26664

Zvon. Pian. Vestnik najcenejši. Kje, pove uprava «Jutra». 26611

Fina zlata ura žepna, ki bije četrtinke in ure, ceno naprodaj. Naslov pove upr. «Jutra». 26669

Moški šivalni stroj «Singer» se proda. Naslov v upravi «Jutra». 26686

DRVA — ČEBIN Wolfova 1/II. Telefon: 56, 681/II

Ves inventar gostilniški in kavarniški, kozarci, podstavki, omara za led, kitara, daljnogled, vozna nepremočljiva plahta (6 × 5'50) se po zelo nizki ceni proda v Šoštanju. Pojasnila daje Kozlevčar, mesar v Šoštanju. 26667

Kupim

Prazne steklenice «Odol» kupuje drogerija Anton Kanc, sinova, Židovska ul. št. 1. 471

Kontrolna blagajna (Register) se kupi. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Blagajna». 26604

Stare tračnice vendar dobro ohranjene, 160 m v profilu 5 ali 6 cm se kupijo. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Tračnice». 26453

Rabljena dvokolesa motorje, avtomobile, šivalne in pisalne stroje kupi proti izkazu lastnine Franc Ratjel, Ljubljana, Zvonarska ulica 1. 26160

Avto dvosedežen ali trisedežen se kupi. — Ponudbe z navedbo cene in natančnega stanja avtomobila naj se pošljejo na upravo «Jutra» pod inseratno štev. 26680

Pozor! Pozor! Najvišje plačujem stare moške obleke, čevlje in pohištvo. Zadostuje desednica da pridem na dom. Drame, Gallusovo nabrežje št. 29, Ljubljana. 26648

Stelaže in pult za špecerijsko trgovino kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Trgovska oprava». 26638

Posest

Zamenja, oz. proda se posestvo (40.000 m²) z gosposko hišo, vinogradom, gozdom in njivami, 20 minut iz Celja za majhno vilo ali hišo v Ljubljani ali nje bližnji okolici. Ponudbe na poštni predal 77 v Celju. 26707

Posestvo v bližini Ljubljane, v površini 1 oral 850 sežnjev, obstoji iz hiše, 2 njiv, travnika in vrta s studencem in zadnim drevjem, naprodaj. Posestvo tvori celoto, ima prijazno, urodno lego in krasen razgled. Zelo ugodno tudi za letovišče. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Posestvo blizu Ljubljane». 26690

Hiša v Kamniku s korporacijsko pravico se proda. Interesenti se naj oglasijo pismeno na upravo «Jutra» pod «Korporacija». 26683

Sredi Ljubljane kupim **parcelo** 1000—2000 m² (dvorišče ali vrt) z začasnimi gradbami (hlev itd.). — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Parcela 2016». 26672

Lokali

Skladišče suho in svetlo se išče. — Ponudbe z navedbo najemnine na upravo «Jutra» pod značko «Skladišče 13145». 26590

Zamenjam 2 skladišči, hlev in prizidkino za lokal v sredini mesta. Ponudbe pod «Jako ugodno» na upravo «Jutra» 26564

Manjši lokal v sredini mesta se išče za takoj proti dobri najemnini. Ponudbe pod «Za takoj» na upravo «Jutra». 26586

Lokal s stranskimi prostori na Marijinem trgu se odda proti odškodnini (event. s stanovanjem), oziroma se proda hiša. Naslov v upr. «Jutra». 26606

Trgovina tudi izven Ljubljane se vzame v najem. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Trgovina 13212». 26689

Prostor za mizarsko obrt, najraje s stanovanjem, tudi na deželi, iščem. Naslov v upr. «Jutra». 26666

Stanovanja

Opremljena soba v Sp. Šiški se odda 2—3 gospodom. Kje, pove upr. «Jutra». 26624

Več stanovanj odda, ozir. zamenja «Posredovalec», Sv. Petra c. št. 28/I. 26678

Prazno sobo prepusto išče vdova. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «A. P.». 26695

Soliden gospod se sprejme na stanovanje in hrano v sredini mesta. Naslov pove uprava «Jutra» 26694

Prazno, snažno sobo iščem za takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Nujno 13225». 26700

Lepo stanovanje 3 sob, kuhinje in pritiklin dobi urodno, kdor zaposli lako zmožnega uradnika. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Dobro nameščenje». 26687

Velika prazna soba suha, s souporabo kuhinje ali brez nje se išče za takoj. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Prazna soba». 26668

Stanovanje 2—3 sob v novi vili oddam Plačilno mesečno. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Ugodno 13218». 26693

Opremljena soba solnčna, se odda gospodični ali solidnemu gospodu. Naslov pove uprava «Jutra» 26641

Samostojna a osamljena. Iščem za družbo prijateljico, kateri oddam posebno sobico. — Naslov pove uprava «Jutra» 26652

Na stanovanje in hrano se sprejme v sredini mesta soliden gospod ali dijak ket sostanovalec. Naslov pove uprava «Jutra» 26642

Soba s posebnim vhodom se išče Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Visokošolec». 26644

Prazna soba še mogoče s kuhinjo in posebnim vhodom se išče. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Prazna 13184». 26651

Soba s 3 posteljami v bližini Gradišča se išče s 1. novembrom. Naslov v upravi «Jutra». 26689

Pridelki

Jabolka lepa in odbrana, 1 vagon proda Ivan Avsenik, Lesce 26538

Krompirja več vagonov à 1 Din 10 p kilogram proda Franc Dežman, Stožice 19 pri Ljubljani. 26670

Lep krompir prebran prodaja na drobno in debelo, tudi vagonske pošiljatve po konkurenčni ceni G. Erklavec, Novi Vodmat 2. 26682

Namizna jabolka zimska, sevnižke voščenke itd razpošilja od 25 kg naprej po 4 Din kg Karel Cimperšek, Sevnica ob Savi 26657

Kapital

Prodam 90 delnic Zadružne gospodarske banke à 100 Din. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «77». 26708

Ženitve

Gospodična stara 29 let želi znanja za poznejše ženitev z državnim nameščencem. Dopise na upr. «Jutra» pod šifro «Popolno ime». 26700

Intelligenten gospod 34 let star, z dobro eksistenco, želi poročiti pošteno in solidno, v domačem gospodinjstvu izobraženo gospodično v starosti 21—26 let. Dopise na upr. «Jutra» pod šifro «Harmonija 34». 26675

Svetovna panorama Maribor do 26. oktobra **Spitzbergen** Vožnja na severni tečaj, edelne gore, nočno solnce, znanstvena institucija

Žimnice matrace, postelje mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje **Rudolf Radovan.** tapetnik **Krekov trg štev. 7** (poleg Mestnega doma)

Trboveljski premog in drva dobavlja promptno in najugodneje tvrdka **H. PETRIČ** Ljubljana Gosposvetska cesta 8 Telefon 34

Sursum corda! Kateri inteligent, literat, profesor ali učitelj bi poročil 26 let staro pridno gospodično s 5letnim fantkom. Resne dopise na upr. «Jutra» pod šifro «Rešimo malčka». 26645

Dopisi

Dve Bohinki želita dopisovati z gospodi veselega značaja. Ponudbe pod «Uška in Špelca» na upravo «Jutra». 26697

Dve gospodični iščeta za hetonjo pesno sezono v zvrho posečanja plesnih vaj dva inteligentna gospoda visoke postave. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Tango 1925». 26640

Glasba

Zaloga klavirjev Zaloga samo prvovrstnih klavirjev. Prodaja se tudi na obroke. Hilšerjeva ul. št. 5/I. 26509

Živali

4 mlade volčje pse proda po 100 Din Franc Konjedic, Kranj, kolodvor. 26662

Mladi prašički 5 tednov stari, lepe pasme se prodaje. Veliki Mengeš, št. 70. 26665

Razno

Cenik znamk za leto 1926 na 16 straneh in 25 raznih rumunskih znamk dobite, ako pošljete 5 Din Izidor Steiner, najstarejša trgovina znamk, Brod na Savi 443

Senčniki za električne svetilke (iz svile) v najmodernejših oblikah se izdelujejo samo po naročilu v Nunski ulici 19. II. nadstr. desno. 26515/I

PERUTZ-, KODAK-, AGFA-, HAUFF- plošče in filme, dalje Mimosa, Satrap, Kodakpapirje, vse foto-potrebščine in fotografične aparate Erneman, Contesa, Kedak Görtz že od 160 Din naprej ima stalno v zalogi drogerija: Anton Kanc sinova, Ljubljana, Židovska ulica štev. 1

Strojepiska vešča srbo-hrvatskega in nemškega jezika se išče za Srbijo. Ponudbe je nasloviti na pošini predal št. 128, Zagreb. 6151a

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih in računskih strojev **L. BARAGA,** LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 6 Telefon št. 180 Telefon št. 180

Klip-turščica Umetno posušena turščica promptna dobava. 6152a Nova turščica za december in januar. Drobna nova turščica (Mahlmeis) za december in januar kakor vse ostale vrste žitnih in mlinskih proizvodov nudi po najnižji dnevni ceni **Simo S. Weiss,** protokolirani trgovec **Osijek I., Desetičina ulica št. 21.** Brzojavi: Nathus Telefon 1-72

Za mal denar se lahko toplo in dobro oblečeš edinole v naši detajlni trgovini na Erjavčevi cesti štev. 2 — Obišči dokler traja zaloga in bogata izbira! 6049 Konfekcijska tovarna FRAN DERENDA & CIE., Ljubljana

Proda se v Šiški, Vodnikova cesta (bivša Kauscheggova sedaj Puteanijeva) enonadstropna hiša z gospodarskimi poslopji, gozdom za hišo in velikim dvoriščem pred hišo. V hiši se nahajajo velike kleti primerne za kakega vinskega trgovca. Električna razsvetljava, vodovod in vodnjak v hiši. Kupci naj se zglasijo dne 25. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne na licu mesta. 6153

Staro strojno litino kupuje tovarna Žitan d. d. v Kamniku

Prva dalmatinska tvornica **PORTLAND CEMENTA** GILARDI & BETTIZA, SPLIT ustanovljena leta 1865, torej najstarejša tvornica te vrste v Dalmaciji

Izdeluje 4547a **prvovrsten portland cement**

Zastopnik za Slovenijo: **Ivan Pestotnik in drug, Ljubljana,** Tel. int. 949 Resljeva cesta št. 3 Tel. int. 949

Zahvala.

Za prisrčne dokaze sočutja in številne izraze sožalja ob bridki izgubi našega iskreno ljubljenega soproga in očeta, gospoda

Frana Voglarja

se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo. Zahvaljujemo se tudi gg. zdravnikom, posebno dr. Mariniču in dr. Lavriču, docentu dr. Matku, dr. Merčunu in dr. Medicu za veliko škrb in požrtvovalnost, ki so jo izkazali povodom pokojnikove bolezni, kakor tudi vsem onim, ki so ga spremili na zadnji poti, predvsem pa uradništvu Mestne hranilnice in Kreditnega društva, profesorskemu zboru, številnim pevcem, Sokolu in gojenkam. Prav iskrena hvala gg. govornikom.

Maribor, dne 20. oktobra 1925.

Urejuje dr. Albert Kramer. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.